

KUTSEHARIDUS 2008

Elanikkonna teadlikkus kutseõppes toimuvast ja kutsehariduse maine aastal 2008

ARUANNE

Tellija: Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove

**Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond**

Eesti tuleviku heaks

**TALLINN
NOVEMBER 2008**

SISUKORD

Uuringu põhijäreldused	4
Uuringu lähtekohad	8
Ankeetide ülevaade.....	12
Elanikkonna küsitluse analüüs	15
Metoodika	15
Hinnangud kutseõppeasutuste erinevatele aspektidele.....	18
Hinnangud kutseõppeasutustes õppijatele	29
Hinnangud kutseharidusega inimeste tulevikule.....	37
Hinnangud kutseharidusega seotud ametitele.....	41
Kutseõppeasutuste võrdlus teiste õppeasutustega.....	45
Edasiõppimise soovitusd oma lapsele	46
Nõuanded kutsehariduse parandamiseks.....	51
Inimese informeeritus kutseharidusest.....	52
KOKKUVÕTE	55
Õppurite hoiakud kutsehariduse suhtes	56
Metoodika	56
Abiturientide ja põhikoolilõpetajate võrdlus	58
Edasi õppimine.....	58
Mõjutegurid otsuse langetamisel.....	60
Vanemate soovitusd.....	62
Klassikaaslaste plaanid.....	63
Kõrgeim haridustase tulevikus.....	63
Soovitud ametipositsioon pärast õpingute lõpetamist.....	64
Tööturul kõige konkurentsivõimelisemad.....	66
Õppimisvõimaluste kohta käiva informatsiooni kättesaadavuse vajalikkus	67
Informatsiooni hankimine.....	68
Probleemid informatsiooni hankimisel	69
Soovitusd info paremaks kättesaadavuseks.....	70
Noorte informeeritus kutseharidusest.....	70
Kutsekooli astumine.....	73

Miks ei ole mõelnud	73
Vanemate suhtumine kutsekoolidesse.....	74
Parim sõber läheb kutsekooli	74
Kutseõppeasutuse lõpetajale sobivad ametipositsioonid.....	75
Kutsehariduse maine tõstmine	77
Kokkupuuted kutseõppeasutustega.....	78
KOKKUVÕTE.....	79
Elanikkonna, abiturientide ja põhikoolilõpetajate võrdlus	81
Hinnangud kutseõppeasutuste erinevatele aspektidele	81
Hinnangud kutseõppeasutustes õppijatele	85
Hinnangud kutseharidusega inimese tulevikule	88
Hinnangud kutseharidusega seotud ametitele	90
KOKKUVÕTE	94
Tüpoloogiline lähenemine	96
Millised on põhikooliõpilaste ja abiturientide ettekujutuste tüübid kutseõppeasutuse õppijates.....	96
Põhikoolilõpetajate 4 portreed kutseõppeasutuses õppivatest noortest ...	96
Abiturientide 4 portreed kutseõppeasutuses õppivatest noortest	99
KOKKUVÕTE	102
Lisad. Ankeedid.....	103

UURINGU PÕHIJÄRELDUSED

Käesolev uuring, mille peamiseks ülesandeks oli välja selgitada kutsehariduse maine erinevates sihtgruppides, koosnes kolmest küsitlusest:

- 1) Elanikkond - 15-50 aastaste elanike üleriigiline küsitlus
- 2) Põhikooli viimase klassi õpilaste küsitlus
- 3) Abiturientide küsitlus

A. Kutsehariduse maine elanikkonna seas.

- Kutsehariduse maine sõltub paljudest teguritest: mil määral inimesed on informeeritud kutseharidusest, millal leidsid aset nende viimased kokkupuuted kutseõppeasutustega. Kutsehariduse maine on erinev inimeste seas sõltuvalt nende haridustasemest, elukohast ja rahvusest. Uuring näitas väga selgelt, et kutseharidust hindavad kõrgemalt selle süsteemiga hästi kursis olevad inimesed, eestlased rohkem kui teistest rahvustest inimesed, pigem madalama haridusega vastajad, linnaelanikud kõrgemalt kui maaelanikud, ettevõtjad/juhid ja õpilased/üliõpilased.
- Elanikkond on küllaltki rahul kutseõppeasutustes pakutavate erialade tasemega. Heaks hinnati kutseharidusega inimese perspektiive tööturul, nende praktikavõimalusi ning erialavalikuid kutseõppeasutustes.
- Pigem keskpäraseks hinnatakse omandatava üldhariduse taset, kutseharidussüsteemi üldist olukorda ja õppevormide paindlikkust.
- Kriitilisemalt hinnatakse kutseõppeasutuste majutustingimusi ja materiaalseid võimalusi.
- Kutseõppeasutusse astujaid iseloomustades on domineerivaks tunnusjooneks arusaam, et nad **soovivad kiiresti alustada iseseisvat elu** (73% vastajatest). Sellele järgneb iseloomustus, et kutseharidust omandavad õppurid pärinevad piiratud materiaalsete võimalustega peredest (48%), **et nad ei saaks muus koolis hakkama** (37%) ja et nad on keskmisest väiksemate võimetega (32%). Neid vastajaid, kes arvavad, et kutseõppijad on keskmisest rohkem

edasipüüdlilikud jagus vaid 26%. Mõnevõrra harvem arvatakse, et nad on valdavalt venelased (22%) ja tarvitavad keskmisest enam alkoholi ja uimasteid (14%).

- Suur osa inimestest usub, et kutseharidus pakub inimesele **kindlat sissetulekut** (83%), **võimalust edasi õppida** (77%), **püsivat töökohta** (75%) ja **erinevaid töövõimalusi** (63%). Üsna skeptilised ollakse aga **kõrge sissetuleku** suhtes - vaid 30% vastajatest arvab, et kutseharidus seda pakub. Tööjõuturu kontekstis on kutseharidusele antud hinnang küllaltki positiivne.
- Kutsehariduse baasil omandatud ametite kohta arvatakse kõige sagedamini, et need **võimaldavad eluläheduse tõttu tööturul paremini hakkama saada** (63%), on **perspektiivikad** (42%) ja **seotud teenindava tööga** (53%). Pisut üle poole vastajatest (51%) **ei arva**, et need ametid on seotud vähese vastutusega ja 42% ei arva, et need on üksluised.
- 5 aasta jooksul on kõige enam informatsiooni hangitud kutsehariduse kohta trükimeediast (50%), pereliikmetelt ja tuttavatelt (50%) ning televisioonist ja raadiost (37%).
- Peamiste põhjustena, miks inimesed ei ole kursis kutseharidusega toodi välja järgmised: vajaduse (48%) ja seejärel huvi puudumine (42%) kutseharidusalase info järele.
- Küsitletud leiavad, et kõige enam aitaks kutsehariduse õppimistingimuste ja taseme parandamiseks kaasa see, kui erialavalikuid **uuendataks lähtuvalt tööturuproгноosidest** (47%). Väga olulise meetmena nimetatid vajadust tõsta **hariduse kvaliteeti** (39%) ja **avardada praktikavõimalusi** (27%).

B. Kutsehariduse maine abiturientide ja põhikooli lõpetajate seas

- Enamik abituriente plaanib pärast kevadist koolilõpetamist õpinguid jätkata ülikoolis. Põhikoolilõpetajatest 65% soovib aga haridusteed jätkata keskkoolis/gümnaasiumis.
- Edasiõppimise otsust mõjutavad eelkõige huvi õpitava eriala vastu ning kooli õppimistingimused.
- Põhikoolilõpetajate vanemad soovivad oma lastel enamasti õpinguid jätkata keskkoolis/gümnaasiumis, abiturientide vanemad aga ülikoolis. Kutsekooli on

soovitanud õppima minna vaid 9% põhikoolilõpetajate ning 2% abiturientide vanematest.

- Enamasti on noorte tulevikueesmärgiks saavutada akadeemiline kõrgharidus. Abiturientide seas on see soov tugevam, samas kui põhikoolilõpetajate seas leidub enam neid, kes plaanivad piirduda kutse – ja keskharidusega.
- Valdav osa noortest soovib pärast õpingute lõpetamist töötada tippspetsialisti või juhtivtöötaja ametipositsioonil.
- Ülekaalukas osa noortest peab tänasel tööturul kõige konkurentsivõimelisemaks ülikoolilõpetajaid.
- Õppimisvõimaluste kohta käiva informatsiooni kättesaadavust peavad noored oluliseks saamaks ülevaadet pakutavatest õppevõimalustest. Peamiseks informatsiooniallikaks õppimisvõimaluste kohta on internet. Abituriendid nimetasid infoallikatena ka infomesse, tutvustavaid üritusi, teatmikke ja voldikuid sagedamini kui põhikoolilõpetajad.
- Umbes iga kümnes abiturient ja põhikoolilõpetaja arvab, et info kutsehariduse kohta oleks paremini kättesaadav, kui seda rohkem otse koolides levitada. Samuti pakuti välja idee luua spetsiaalne koolilõpetajate veebileht ning korraldada rohkem õppimisvõimalusi tutvustavaid loenguid.
- Noored hindavad oma informeeritust kutsehariduse erinevate aspektide kohta üsna ebapiisavaks. Kõige vähem omatakse teavet kutseõppeasutuste personali kvalifikatsiooni kohta; samuti ei teata, kas praktikabaasid ja õpperuumid vastavad tänapäevastele nõuetele. Mõnevõrra paremaks hinnatakse oma teadmisi kutseõppeasutusse astujale esitatavate nõudmiste ning erialavalikute kohta.
- Enamik koolilõpetajaid arvab, et nende vanemad suhtuksid sellesse positiivselt kui nad otsustaksid kutsekooli astuda. Samuti toetaksid nad ise oma prima sõbra otsust, kui tema otsustaks kutsekooli minna.
- Kutseõppeasutuse lõpetajat peetakse sobivaks eelkõige oskustöölise positsiooni täitma. Populaarsuselt järgmistele kohtade asetuvad teenindus- või müügitöötaja ametid.
- Kutsehariduse mainet aitaks noorte arvates tõsta pakutava hariduse kvaliteeti tõstmine ning erialavalikute uuendamine tööturuproгноosidest lähtuvalt.

- Abiturientidel on tunduvalt rohkem erinevaid kokkupuuteid kutseõppeasutustega kui põhikoolilõpetajatel.
- Tüpoloogilise analüüsi käigus moodustati nii abiturientide kui ka põhikooli lõpuklassi õpilaste arvamustest 4 portreed, mis iseloomustasid noorte hoiakuid kutsekoolis õppivate noorte suhtes. Nii abiturientide kui ka põhikooli viimase klassi õpilaste puhul selgus, et 2 portreed oli valdavalt positiivsed, 2 aga negatiivse alatooniga. Väga olulisteks tunnusteks, mis teatud juhtumitel määratlesid ära kutseõppeasutuses õppiva noore portree oli tema **rahvus, õppijate majanduslik külg, võimete aspekt**. Need on põhitunnused, mille kaudu defineeritakse kutseõppeasutuses õppiva noore maine.
- Uuring näitas üsna selgelt, et põhikooliõpilaste informeeritus kutsekoolidest on kõige nõrgem ning nende arvamused kutsekoolidest ning selle lõpetajatest on üsnagi negatiivsed. Sellest saab järeldada, et põhikooliõpilaste hulgas tuleks teha rohkesti teavitustööd, et neil tekiks kutseharidusest adekvaatsem ettekujutus.
- Tüpoloogiline analüüs näitas selgelt, et need noored, kes on oma elus seadnud kõrgemad sihid (akadeemiline kõrgem haridus) ning kelle majanduslik olukord on teistega võrreldes hea, kalduvad tegelikult olema sagedamini osalised positiivsete portreede loojatena. Noored, kelle sihid ei ole sedavõrd kõrged või nad on teiste rahvuste esindajad kalduma hindama kutseõppeasutuses õppijaid mõnevõrra negatiivsemalt. Me ei tea, kas see on nõ protestihoiaku väljendus, nende väiksem informeeritus või midagi muud. Kokku võttes võib öelda, et kutseharidussüsteemi maine kujundamisel on praegu kõige rohkem puudu informatsioonist. Taolist situatsiooni saab muuta suhteliselt lihtsate vahenditega. Selleks ei ole vaja sugugi teha spetsiaalseid mainekampaaniad, vaid lihtsalt informeerida nii elanikkonda kui ka vahetuid sihtgruppe – põhikooli viimase klassi õpilasi ning abituriente. Et praegu on läbivaatamisel kogu haridussüsteem, kutseharidus sealhulgas, siis informatiivsed ettevõtmised peaksid eelkõige lähtuma strateegilistest, mitte niivõrd lühiajalistest eesmärkidest.

UURINGU LÄHTEKOHAD

Maine tähendab lühidalt öeldes seda, mida avalikkus mõtleb teatud nähtusest, organisatsioonist, tootest või isikust. Mõisted reputatsioon, maine, imago, kuvand, pertseptsioon ja mulje on kasutatud sageli sünonüümselt või teise mõiste selgitamiseks.

Maine saab olla hea või halb.

1. Maine on kognitiivne representatsioon uuritava nähtuse võimest vastata oma sihtgruppide ootustele;
2. Maine kirjeldab neid emotsionaalseid ja ratsionaalseid assotsiatsioone, mis sihtgruppidel on uuritava nähtuse kohta;
3. Maine kirjeldab uuritava nähtuse imagote hinnangulist võrgustikku kõigi sihtgruppide jaoks.

Imago on sihtgruppides uuritavast nähtusest kujunenud meelepilt, mille kujunemist mõjutavad uuritava objekti käitumine ja sümbolkommunikatsioon, sihtgrupi domineerivad skeemid ja vastuvõtu keskkond. Imago on ka teadmine, mille järgi sihtgrupid suhtuvad objekti ja mille põhjal nad eristavad objekti teistest.

Imago on sihtgruppides objektist kujunenud pilt, mis tekib vastastikuse mõju tulemusena. Kui stereotüüpsed imagod on tekkinud, siis on neid raske muuta, sest imagod toimivad emotsionaalse filtrina. Olgu faktid millised tahes, imagod filtreerivad selle välja, mida ei usuta olevat tõde. Samal ajal on positiivne imago kõige positiivse võimendaja.

Enne, kui soovitakse imagot hakata muutma või teatud imago külgi võimendama või nõrgestama, tuleb teada, milline on uuritava objekti imago üldse ning teatud spetsiifilistes sihtgruppides.

Imago uurimine on väga keeruline ülesanne, sest keerukas on määratleda imago sisu. Selle sisu on küllalt keerukas defineerida, sest on teadmata, millest see koosneb. Me ei tea ka seda, missugune see peaks olema kui me käsitleme Eesti haridussüsteemi ühtse tervikuna. Missugune peaks olema näiteks alushariduse või kõrgema hariduse maine (rakenduslik või akadeemiline) jms. Et taoline käsitlus puudub, siis ei saa ka kutsehariduse uuring olla teoreetiline, vaid eelkõige ikka praktilis-empiriiline. See

tähendab, et me lähtume teatud ideaalist, mille kohaselt võiks kutsehariduse maine olla kõrge. Mis on selle mõõdupuuks, mille alusel me saaksime hinnata maine sobivust, headust või negatiivsust ning kelle suhtes ning kes on nende suhtumiste kandjad, seda on praeguses olukorras võimatu määratleda. Selles kontekstis saab mainet käsitleda eelkõige empiiriliselt, kogemuslikult. Sellele tuginedes on võimalik uurimistulemusi hinnata. Sellega peaksid tegelema aga eelkõige eksperdid, kes tunnevad kogu Eesti haridussüsteemi ning kellel on olemas ettekujutus haridussüsteemi kui terviku eesmärkidest.

Käesoleva uuringu autorid püüdsid defineerida maine kui stereotüübi /stereotüüpide elemente. Seepärast kõigepealt kaardistati mainet kujundavad peamised komponendid, millest sõltub maine:

- 1) Üksikisiku tööalased ja hariduslikud eesmärgid;
- 2) Üksikisiku kokkupuude kutseharidussüsteemiga, selle kokkupuute iseloom ning ajaline kestvus ning minevikuline mõõde (mis ajast pärineb saadud kogemus)
- 3) Üksikisiku informeeritus kutseharidussüsteemist (kas on see ainult meedia vahendusel, teiste käest kuuldu jms).

Meie peamised hüpoteesid:

1. Kutseharidussüsteem on viimastel aastatel väga kiiresti arenenud. Seetõttu peame nende inimeste hoiakuid, kelle kokkupuude kutseharidussüsteemiga on hiljutine, **adekvaatsemaks** kui nende oma, kelle kokkupuude on jäänud aastate taha. Kokkupuuteks peame seda, kui sihtgrupil kuuluvad inimesed on ise hiljuti õppinud või õpivad kutseõppeasutuses, neil on mõni lähedane inimene (lapsed, tuttavad, kes õpivad või on hiljuti õppinud kutseõppeasutuses), nad on saanud informatsiooni teisestest allikatest kutseharidussüsteemi kohta (näiteks elektrooniline meedia, trükimeedia, internet, messid jms). Kuid maine on terviklik nähtus, mistõttu uurime ka neid sihtgruppe, kelle ettekujutus kutseharidussüsteemist ei ole küll sedavõrd tegelikkusele vastav, kuid kellest võib sõltuda neid ümbritsevate inimeste otsuste struktuur ning mainekujundus.
2. Inimeste maine sõltub ka sihtgruppide positsioonist sotsiaalses struktuuris. Seejuures peame olulisteks mainet, imago kujundavateks teguriteks järgmisi asjaolusid:
  - a) Sihtgrupi majanduslik olukord;
  - b) Sihtgrupi hariduslik tase;
  - c) Sihtgrupi karjääri tase või karjääri kujundamise eesmärkide tase;
  - d) Ettekujutus sellest, kuivõrd haridussüsteemi teatud aste vastab sihtgrupi karjääritegemise võimalustele;
  - e) Väärtused, mida hinnatakse oma elutee kujundamisel.

Käesoleva uuringu sihtgruppide määratlemisel lähtuti kahest põhimõttest:

- 1) Valida need sihtgrupid, kes oleksid aktiivses õppimise eas inimesed, kes võiksid oma valikutes teha otsuse minna õppima kutseõppeasutusse. Et kavatsus ei oleks liiga projektiivne, siis valisime sihtgruppideks põhikoolide viimaste klasside õpilased ning teisalt gümnaasiumide/keskkoolide abiturientid.
- 2) Valida selline sihtgrupp, kellest võib paljuski aktiivselt sõltuda kutsehariduse kohta käiva imago/maine kujundamine ning mõjutamine. Selliseks sihtgrupiks on kõige laiemalt defineerituna elanikkond tervikuna. Elanikkonda defineeriti siiski kitsamalt. Selleks peeti elanikke vanuses 15- 50 aastat. Need on aktiivses eas inimesed, kellel on suurem tõenäosus, et nad on tänase kutseharidussüsteemiga olnud aktiivses kokkupuutes. Küllalt suur osa sellest sihtgrupist on positsioonil, mis võimaldab neil mõjustada noorte kutsevalikut. Just seepärast on see sihtgrupp käesoleva uuringu aspektist oluline.

Imago/maine uurimisel on oluline ka informatsiooni kogumise meetod. Käesoleva uuringu kontekstis peeti tähtsaks kasutada selliseid meetodeid, mis võimaldaksid valitud sihtgruppidest saada kõige adekvaatsemalt usaldusväärset informatsiooni. Peeti silmas ka asjaolu, et uuritavad sihtgruppide uurimisel saadud informatsioon oleks esinduslik uuritavate sihtgruppide suhtes üleriigilisel tasandil. Seega oleks esinduslik nii sihtgrupi sotsiaal-demograafiliste tunnuste ning sellest tulenevalt ka arvamuste struktuuri lõigetes. Elanikkonnalt andmete kogumise parimaks viisiks peeti suulist intervjuud vastajate kodudes. Põhikooli viimaste klasside õpilaste ning abiturientide käest aga peeti otstarbekaks koguda informatsiooni veebiküsitluse vormis. See lahendanuks parimal viisil valimi esinduslikkuse, juhuvaliku kui ka vastamise vabatahtlikkuse probleemi antud projekti raames.

Käesoleva uuringu raames valmistati iga sihtgrupi jaoks oma ankeet. Selle puhul arvestati ühelt poolt nii nende uuritava sihtgrupi spetsiifikat kui ka seda, et uurimisinstrumentidel oleks olemas ühisosa, mis võimaldab uuritavate sihtgruppide arvamusi uuritava objekti kohta võrrelda.

ANKEETIDE ÜLEVAADE

Elanikkonna ankeet

Vastavalt püstitatud hüpoteesidele koosnes elanikkonna ankeet järgmistest küsimuste blokkidest

- 1) Hinnang kutsehariduse erinevatele aspektidele nii igapäevase õppekeskkonna kui ka tulevikuväljavaadete osas
- 2) Kujuteldav portree inimestest, kes astuvad kutseõppeasutustesse. Seda küsimust peame üheks võtmeküsimuseks, sest see on kõige vahetumalt seotud väljakujunenud stereotüüpidega.
- 3) Kutseharidusega inimeste tuleviku prognostiline ülevaade: nende arengupotentsiaal.
- 4) Kutseharidusega inimeste staatus ühiskonnas.
- 5) Gümnaasiumi ja kutseõppeasutuste võrdlus õppimistingimuste aspektist (nii vaimne kui ka materiaalne kvaliteet)
- 6) Võimalikud stsenaariumid juhtumiks kui lapsevanemal oleks gümnaasiumi lõpetav poeg või tütar. Kas soovitakse neil astuda kutseõppeasutusse.
- 7) Haridustasemete konkurentsivõime hindamine turumajanduse situatsioonis.
- 8) Ettepanekud kutsehariduse õppimistingimuste ja taseme parandamiseks.
- 9) Kutseharidusalane teave:
  - a) Kursisolek kutseharidussüsteemi ja sealsete võimalustega ning põhjused kursis olekuks
  - b) Kutsehariduse kohta informatsiooni hankimise allikad
  - c) Kutseharidussüsteemiga kursisoleku enesekohane hinnang
  - d) Põhjused, miks ei olda kursis kutseharidussüsteemiga
10. Sihtgruppi kuuluvate inimeste kontaktus kutseõppeasutustega

- a) Kas sihtgruppi kuuluv inimene on ise lõpetanud kutseõppeasutuse ja millal?
- b) Kas vastaja ise või tema lähedased on viimastel kümnendil kokku puutunud probleemidega, mis on seotud kutseõppeasutustega ja selle lõpetajatega?
- c) Kas vastajal on plaanis järgneva 5 aasta jooksul minna õppima mõnda kutseõppeasutusse ja miks?

Abiturientide ankeet

- 1) Edasised plaanid pärast gümnaasiumi/keskkooli lõpetamist
- 2) Otsust motiveerivad tegurid
- 3) Vanemate soovitusel edasiseks eluteeks
- 4) Mida teeb suurem osa klassikaaslastest?
- 5) Kaugem tulevik: kõrgeim haridustase, mida soovitakse oma elus saavutada
- 6) Soovituimad ametid, millele pretendeeritakse pärast õpingute lõppemist
- 7) Õppeasutuste konkurentsivõime hindamine tööturu aspektist lähtudes
- 8) Õppimisvõimaluste alase informatsiooni kättesaadavuse vajalikkuse hindamine
- 9) Infoallikad, kust saadakse õppimisvõimaluste alast informatsiooni
- 10) Probleemid ja soovitusel, millega on kokku puutunud informatsiooni otsimisel.
- 11) Informeeritus kutseharidusega seotud erinevatest aspektidest
- 12) Õppimine kutseõppeasutuses kui üks võimalikest stsenaariumidest – selle tõenäosuslikkuse aste
- 13) Kui otsustatakse valida kutseõppeasutus, siis kuidas reageeriksid sellele

- a) Vanemad
  - b) Parim sõber/sõbranna
- 14) Hinnang kutsehariduse erinevatele aspektidele nii igapäevase õppekeskkonna kui ka tulevikuväljavaadete osas
- 15) Kujuteldav portree inimestest, kes astuvad kutseõppeasutustesse. Seda küsimust peame üheks võtmeküsimuseks, sest see on kõige vahetumalt seotud väljakujunenud stereotüüpidega
- 16) Kutseharidusega inimeste tuleviku prognostiline ülevaade: nende arengupotentsiaal.
- 17) Kutseharidusega inimeste staatus ühiskonnas
- 18) Kuidas kutsehariduse mainet parandada?
- 19) Kokkupuuted kutseõppeasutustega

Põhikooli viimase klassi õpilaste ankeet

Põhikooli viimase klassi õpilaste ankeet on peaaegu identne abiturientide ankeediga. Erinevus seisneb eelkõige lähitulevikuperspektiivides, sest neil on veel põhikoolgi lõpetamata.

Kõigis ankeetides on veel sotsiaal-demograafilised tunnused vastajate soo, vanuse, rahvuse, elukoha ning majandusliku olukorra kohta. Elanikkonna küsitluses on veel lisaks küsimused vastajate ameti ning sissetulekute kohta.

ELANIKKONNA KÜSITLUSE ANALÜÜS

UURINGU METOODIKA

Ajavahemikul 2 - 20. september 2008 a. viis sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Poll läbi küsitluse, mille teemaks oli kutsehariduse maine Eestis 2008. aastal. Tegu oli üleriigilise küsitlusega, kus suulise intervjuu vormis küsitleti 682 inimest vanuses 15–50 eluaastat. Käesoleva uuringu küsimused moodustasid ühe osa omnibuss-tüüpi küsitluse osast. Omnibussi sihtgrupiks oli elanikkond vanuses 15-74 aastat ja valimi suuruseks 1012 inimest. Respondentide valikuks kasutati mitmeastmelist juhuvalimi meetodit. Küsitluspunkte oli kokku 194. Valimipunktis kasutati leibkondade valimisel marsruutmeetodit, leibkonnas respondendi valikul, aga viimase sünnipäeva meetodit nende inimeste seast, kellel vanust vahemikus 15-74 aastat.

Saadud valimit kaaluti matemaatiliselt järgmiste sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõigetes: sugu, vanus, haridus, rahvus, elukoht ja regioon.

Andmebaasi väljavõtus (15-50 aastased inimesed) kehtivad 15-74 aastaste valimi kaalud, mistõttu puudus vajadus eraldi kaaluda väljavõtu kogumit.

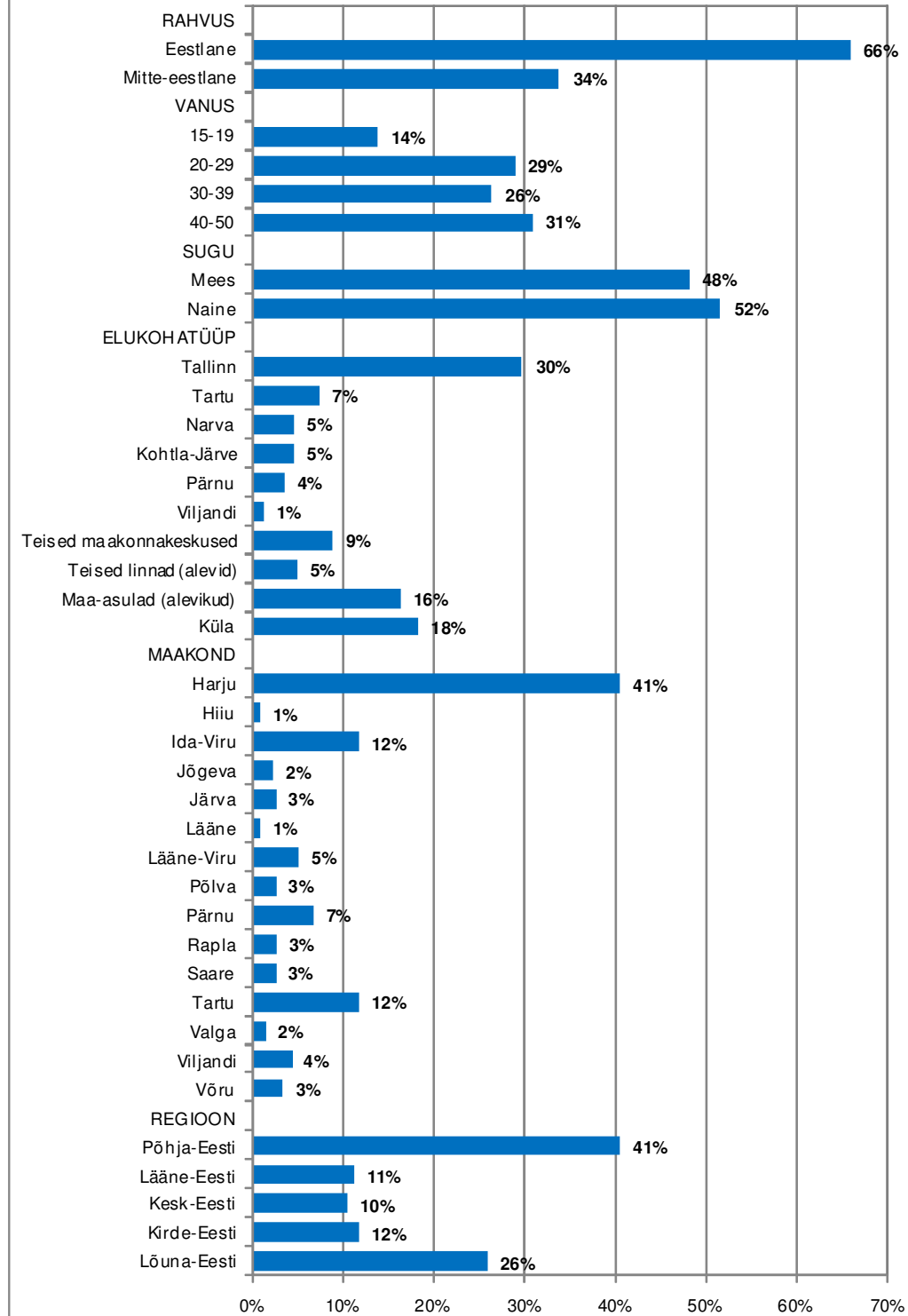
	Mudel <i>protsent</i>	Saadud küsitlustulem <i>protsent</i>	Kaalutud küsitlustulem <i>protsent</i>
ELUKOHT			
Linn	65,6	73,5	65,6
Maa	34,4	26,5	34,4
SUGU			
Mees	46,8	46,1	46,8
Naine	53,2	53,8	53,2
VANUS			
15-19	9,3	9,5	9,3
20-29	19,5	19,2	19,5
30-39	17,8	18,7	17,8
40-49	17,6	19,3	17,6
50-59	17,0	14,7	17,0
60-74	18,7	18,7	18,7
RAHVUS			
Eestlased	67,0	65,6	67,0
Mitte-eestlased	33,0	34,4	33,0
REGIOON			
Põhja-Eesti	36,9	41,8	36,9
Lääne-Eesti	11,7	11,7	11,7
Kesk-Eesti	10,4	10,5	10,4
Kirde-Eesti	13,0	14,1	13,0
Lõuna-Eesti	25,3	21,9	25,3
HARIDUS			
Põhiharidus ja vähem	30,7	24,3	30,7
Keskharidus	54,4	55,2	54,4
Kõrgharidus	14,9	20,5	14,9

Antud tabelis on ära toodud omnibuss uuringu valimi kirjeldus: elanikkonna mudel vanuses 15-74 aastat, saadud valimi ning matemaatiliselt kaalutud lõppvalim.

Edasi aga toome ära detailsemad andmed 15-50 aastaste saadud valimi jaotuse sotsiaaldemograafiliste tunnuste lõigetes.

Vanuses 15-50 a. vastajate sotsiaal-demograafiline portree

Hinnangud kutseõppeasutuste erinevatele aspektidele

Vastajad hindasid erinevaid kutseharidusega seotud asjaolusid: erialavalikud kutseõppeasutustes, õppevormide paindlikkust, kutseõppeasutuste materiaalseid võimalusi, õpperuumide vastavust tänapäevastele nõuetele, praktikavõimalusi, kutseõppeasutuste majutustingimusi, omandatava üldhariduse taset, kutseharidusega inimese perspektiive tööturul ja kutseharidussüsteemi üldist olukorda.

Leidmaks uuritavate tunnuste üldisemaid ühiseid omadusi kasutati faktorianalüüsi (peakomponentide faktoranalüüs Varimaks meetodil Kaiseri normalisatsiooniga - pööramine koondunud 6 iteratsiooni). 10 erinevat kutseõppeasutust iseloomustavat tunnust koondusid 3 faktorisse:

Tunnused	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3
Omandatava üldhariduse tase	,808	,269	,094
Kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul	,787	,161	,154
Omandatava erialase hariduse tase	,783	,178	,294
Kutseharidussüsteemi üldine olukord	,523	,495	,080
Kutseõppeasutuste majutustingimused	,146	,820	,044
Kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused	,137	,731	,276
Õpperuumide vastavus tänapäevastele nõuetele	,297	,616	,325
Praktikavõimalused	,361	,578	,295
Õppevormide paindlikkus	,067	,367	,800
Erialavalikud kutseõppeasutustes	,476	,112	,736
Faktori kirjeldusvõime %	22%	17%	13%

Saadud faktoreid saab kirjeldada järgmiselt:

1. Kutseõppe **hariduse tase**- siia alla koondusid omandatava üldhariduse tase, kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul, omandatava erialase hariduse tase ja kutseharidussüsteemi üldine olukord.
2. Kutseõppeasutuste üldised **materiaalsed võimalused**- siia alla koondusid kutseõppeasutuste majutustingimused, kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused (nt. stipendiumite maksmiseks), õpperuumide vastavus tänapäevastele nõuetele ja samuti praktikavõimalused.
3. Kutseõppeasutuste **hariduslik korraldus** hõlmab õppevormide paindlikkust ja erialavalikuid.

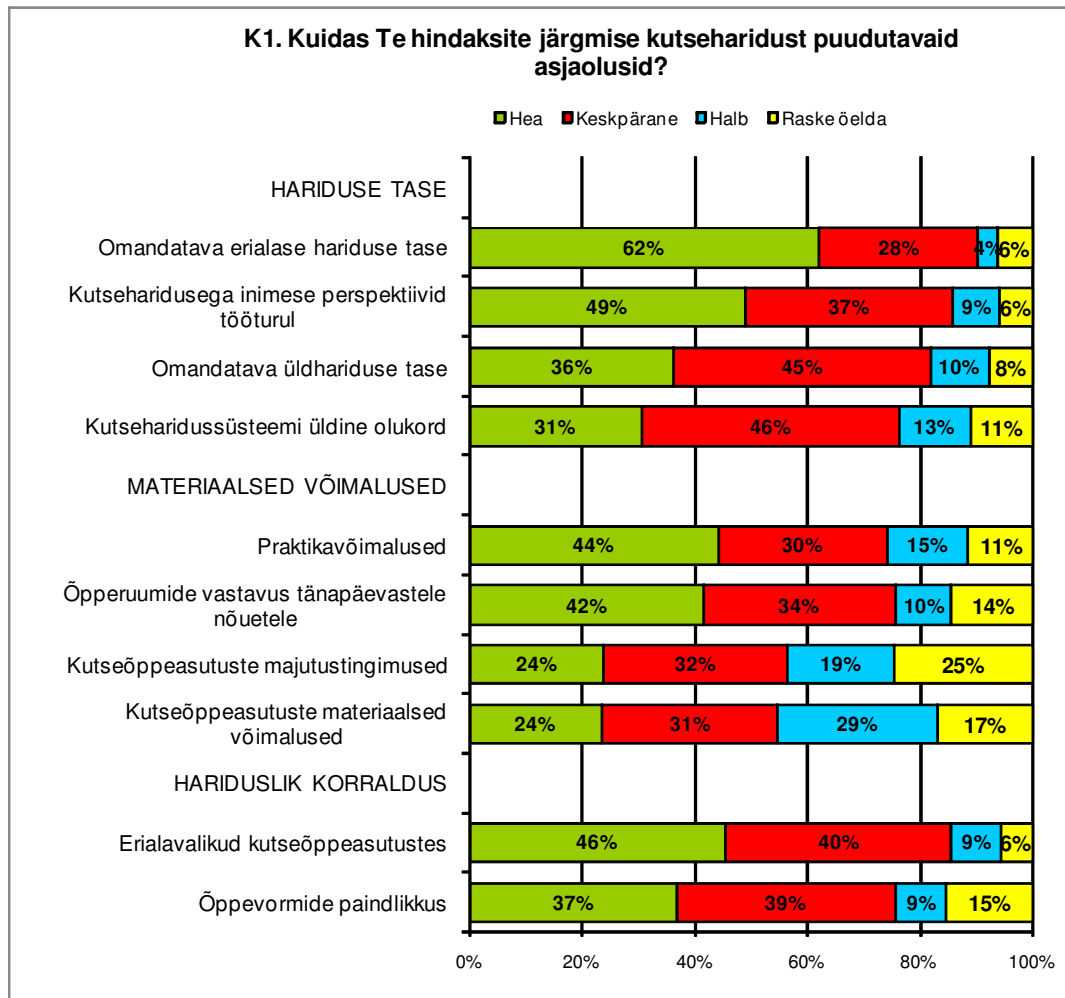
See on aluseks meie järgnevale käsitlusele.

Küsimuste puhul, mis puudutasid hariduslikku taset hinnatakse kõige kõrgemalt **omandatavat erialast haridust** - 62% vastajatest peab seda heaks. Sellele järgnevad **kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul** (49%) ja **omandatava üldhariduse tase** (36%), mida peetakse pigem keskpäraseks kui heaks (vt all *Graafik K1.1.*).

Hariduslikku korraldust puudutavates küsimustes ollakse kõige enam rahul **erialavalikutega kutseõppeasutustes** (46%) ning seejärel **õppevormide paindlikkusega**, mida peetakse pigem keskpäraseks (39%) kui heaks (37%).

Üldiselt hinnatakse üsna keskpäraseks ka kutseõppeasutuste **materiaalset olukorda**. **Kutseõppeasutuste materiaalseid võimalusi** hindab heaks ainult 37%, samas keskpäraseks või halvaks - 48%. Kõige keerulisem on vastajatele olnud kutseõppeasutuste majutustingimuste hindamine - ligi veerand vastajatest (25%) ei osanud hinnangut anda. Pisut üle poole (51%) hindab neid keskpäraseks või halvaks. Kõige rahulolevamad aga ollakse **õpperuumide vastavusega tänapäevastele nõuetele** (42%) ja **praktikavõimalustega** (44%).

Graafik K1.1.

Vastajad, kes olid lõpetanud mõne kutseõppeasutuse vahemikus 2001-2008 hindavad peaaegu kõiki kutseharidust puudutavaid asjaolusid kõrgemalt kui vastajad, kelle kutsekooli lõpetamise aeg jääb kaugemasse minevikku. Ainult kutseharidusega inimese perspektiive tööturul peavad kutseõppeasutuse lõpetajad aastatel 1963-1980 paremaks kui värskemad lõpetajad (hinnangu “hea” andis vastavalt 60% ja 52%). Suurim erinevus tuli lõpetajate gruppide vahel välja selles, et üle poole vastajatest (55%), kes on lähiaastatel kutsekooli lõpetanud peavad kutsekoolis omandatud üldhariduse taset heaks. Varasematest lõpetajatest on samal arvamusel, aga ligi 35% vastajatest.

Ennast hästi kutseharidusega kursis hoidvad inimesed hindavad peaaegu kõiki kutseharidusega seotud asjaolusid märkimisväärselt paremini kui halvasti kursis olevad elanikud. 75% hästi kursis olevatest inimestest on väga rahul kutseõppeasutustes pakutava erialase tasemega (halvasti kursis olevatest inimestest 54%). Kõige kriitilisemad ollakse kutseõppeasutuste materiaalsete võimaluste suhtes – neid peetakse pigem halvaks ja keskpäraseks kui heaks (vt Tabel K1.2.).

Tabel K1.2. (läbi K13). Hinnang kutsehariduse erinevatele aspektidele läbi

kursisoleku taseme. (Kus „Hästi kursis“ = “väga hästi“ + “küllaltki hästi kursis“; ja „Halvasti kursis“ = “pigem halvasti kursis“ + “praktiliselt ei ole sellega üldse kursis“)

K1. Kuidas Te hindaksite järgmisi kutseharidust puudutavaid asjaolusid?

		KÕIK VASTAJAD	Hästi kursis	Keskmiselt kursis	Halvasti kursis
		%		%	%
Erialavalikud kutseõppeasutustes	Hea	45,90%	58,10%	51,30%	36,20%
	Keskpärane	40,30%	34,20%	38,30%	44,70%
	Halb	8,70%	7,70%	9,00%	8,80%
	RASKE ÖELDA	5,10%		1,40%	10,40%
Õppevormide paindlikkus	Hea	37,70%	57,30%	40,80%	26,70%
	Keskpärane	39,10%	33,30%	42,20%	39,00%
	Halb	8,40%	5,90%	7,90%	10,00%
	RASKE ÖELDA	14,70%	3,40%	9,00%	24,40%
Kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused	Hea	23,90%	33,40%	26,80%	17,40%
	Keskpärane	31,80%	33,50%	31,20%	31,60%
	Halb	28,50%	30,60%	29,40%	26,80%
	RASKE ÖELDA	15,80%	2,50%	12,60%	24,10%
Õpperuumide vastavus tänapäevastele nõuetele	Hea	42,00%	57,40%	47,60%	30,60%
	Keskpärane	34,60%	28,60%	37,10%	34,90%
	Halb	10,10%	9,20%	7,20%	12,80%
	RASKE ÖELDA	13,40%	4,70%	8,10%	21,60%
Praktikavõimalused	Hea	44,90%	58,50%	49,20%	35,40%
	Keskpärane	30,20%	22,50%	32,10%	31,80%
	Halb	14,30%	15,80%	12,40%	15,20%

	RASKE ÖELDA	10,60%	3,20%	6,30%	17,50%
--	----------------	--------	-------	-------	--------

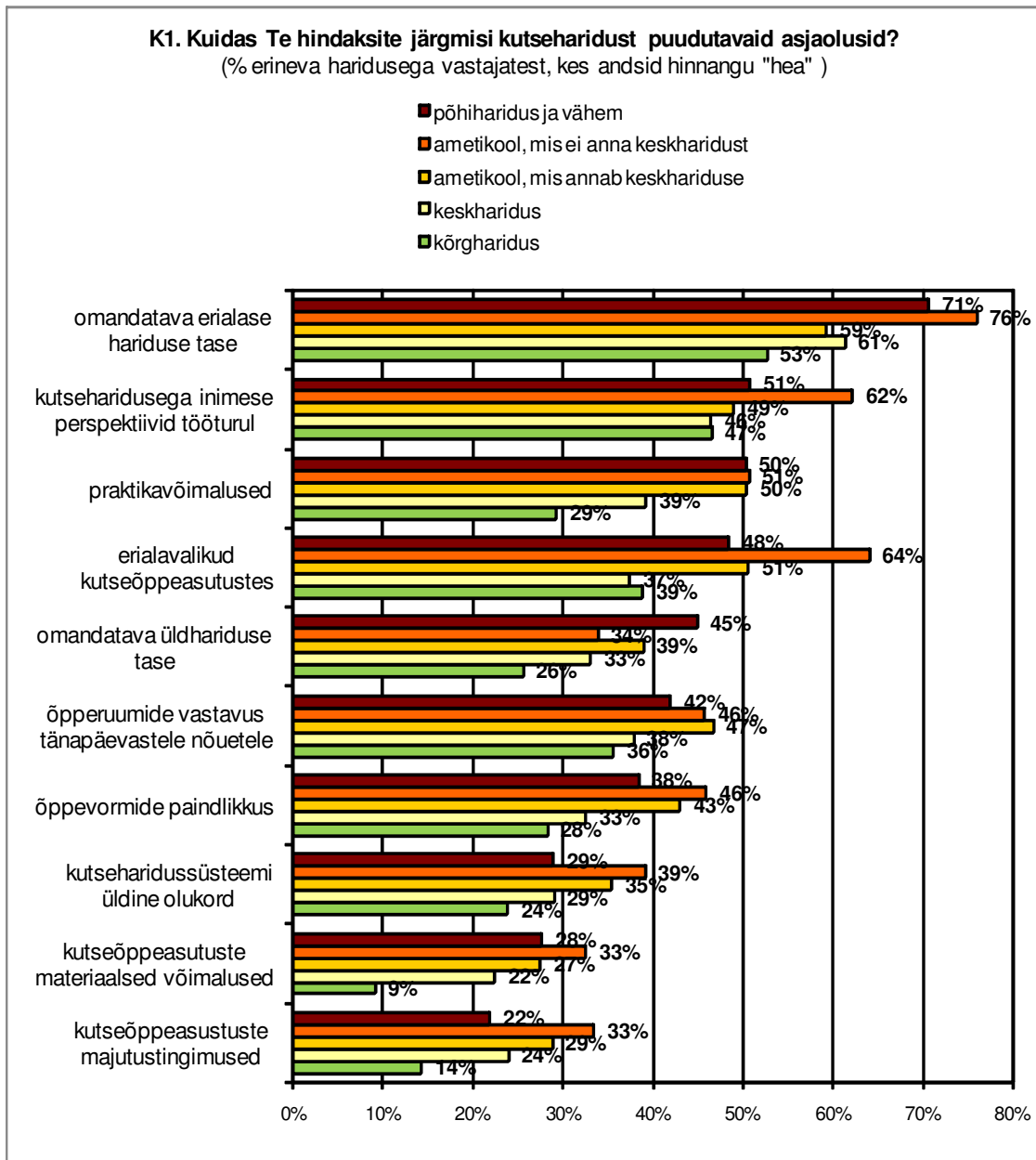
Vt tabeli jätk...

... tabeli K1.2. (läbi K13 kursisoleku) jätk.

K1. Kuidas Te hindaksite järgmisi kutseharidust puudutavaid asjaolusid?

		KÕIK VASTAJAD	Hästi kursis	Keskmiselt kursis	Halvasti kursis
		%		%	%
Kutseõppeasutuste majutustingimused	Hea	24,30%	28,60%	28,20%	19,10%
	Keskpärane	33,00%	34,90%	36,20%	29,40%
	Halb	19,20%	23,10%	16,00%	20,30%
	RASKE ÖELDA	23,50%	13,30%	19,60%	31,20%
Omandatava üldhariduse tase	Hea	36,70%	57,40%	36,60%	27,90%
	Keskpärane	45,70%	34,60%	47,60%	48,80%
	Halb	10,50%	7,40%	11,90%	10,80%
	RASKE ÖELDA	7,10%	0,60%	3,90%	12,50%
Omandatava erialase hariduse tase	Hea	63,10%	74,70%	68,20%	53,80%
	Keskpärane	27,60%	18,80%	24,90%	33,80%
	Halb	3,70%	5,20%	4,00%	2,80%
	RASKE ÖELDA	5,50%	1,20%	3,00%	9,60%
Kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul	Hea	49,20%	49,90%	51,10%	47,20%
	Keskpärane	37,00%	37,90%	35,60%	37,70%
	Halb	8,60%	10,20%	9,60%	7,20%
	RASKE ÖELDA	5,20%	2,00%	3,70%	7,90%
Kutseharidussüsteemi üldine olukord	Hea	31,00%	50,80%	31,40%	22,20%
	Keskpärane	46,80%	40,80%	47,60%	48,70%
	Halb	12,60%	3,90%	14,50%	14,60%
	RASKE ÖELDA	9,60%	4,50%	6,50%	14,50%

Graafik K1.3. (läbi D5 vastaja haridustase)

Hariduslikus lõikes võib öelda, et kutsehariduse maine madalama haridusega inimeste seas on positiivsem kui kesk- ja kõrgharidusega vastajatel (vt. *Graafik K1.3.*). Nead hindasid haridustaseme ja -korraldusega seotud küsimusi ning materiaalset olukorda kõrgemalt kui kesk- ja kõrgharidusega vastajad. Kõrgharidusega vastajad olid eriti kriitilised kutseõppeasutuste materiaalsete võimaluste suhtes - vaid 9% vastajatest pidas neid heaks. Kõigis teistes haridusgruppides oli materiaalsete võimaluste heaks pidajate osakaal vähemalt üle 20%.

Põhitegevusala järgi analüüsiti kutsehariduse mainet ettevõtjate/juhtide, valgekraede (ametnikud), sinikraede (oskustöölised) ja õpilaste, üliõpilaste seas.

Kokkuvõtvalt saab järeldada, et keskmisest kõrgemalt hindasid õpilased/üliõpilased ja ettevõtjad/juhid erinevaid kutsehariduse aspekte (vt. *Tabel K1.4.*).

Õpilased/üliõpilased hindavad kutseõppe hariduse tasemega seotud küsimusi keskpäraseks, kuid samas kõrgemalt kui muud grupid. Näiteks omandatava erialase hariduse taset peab 67% õpilastest heaks. Samas üldhariduse taset kutsekoolis peavad nad pigem keskpäraseks (hinnangu “hea” andis 40% ning hinnangu “keskpärane” 41% õpilastest/üliõpilastest).

Ettevõtjad/juhid hindasid aga kõrgemalt eelkõige kutsehariduse korraldusliku poolega seotud küsimusi. Näiteks erialavalikuid kutseõppeasutuses 49% ettevõtjatest/juhtidest peab heaks ning õppevormide paindlikkust - 47%. Kõige kriitilisemad olid ettevõtjad/juhid kutseõppeasutuste materiaalsete võimaluste hindamisel - 33% arvates on kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused kesised.

Kutseharidusega inimeste perspektiive tööturul hindasid heaks aga üle poolte oskustöölised (53%).

Tabel K1.4. Hinnang kutsehariduse aspektidele läbi vastaja põhitegevuse.

K1. Kuidas Te hindaksite järgmisi kutseharidust puudutavaid asjaolusid?

		Põhitegevus				
		Ettevõtja / juht	Valgekrae	Sinikrae	Pensionär	Õpilane, üliõpilane
Erialavalikud kutseõppeasutustes	Hea	49,1%	39,1%	48,6%	30,7%	41,8%
	Keskpärane	36,4%	38,3%	40,1%	61,1%	44,0%
	Halb	10,6%	14,2%	6,9%	8,3%	9,6%
	RASKE ÕELDA	3,9%	8,5%	4,4%		4,6%
Õppevormide paindlikkus	Hea	46,5%	32,3%	38,6%	21,8%	33,5%
	Keskpärane	32,7%	34,9%	41,1%	34,2%	42,3%
	Halb	8,2%	10,8%	6,7%	8,3%	12,1%
	RASKE ÕELDA	12,6%	22,0%	13,6%	35,7%	12,1%
Kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused	Hea	17,8%	16,4%	23,7%	26,3%	30,8%
	Keskpärane	35,4%	28,4%	31,4%	8,3%	34,5%
	Halb	32,6%	30,1%	29,2%	48,8%	23,6%
	RASKE ÕELDA	14,2%	25,1%	15,7%	16,6%	11,0%

Vt tabeli jätk...

Tabeli K1.4. jätk...

K1. Kuidas Te hindaksite järgmisi kutseharidust puudutavaid asjaolusid?

		Põhitegevus				
		Ettevõtja / juht	Valgekrae	Sinikrae	Pensionär	Õpilane, üliõpilane
Õpperuumide vastavus tänapäevastele nõuetele	Hea	48,4%	40,4%	39,6%	26,3%	41,0%
	Keskpärase	30,0%	29,5%	38,3%	38,3%	37,9%
	Halb	12,5%	12,8%	6,3%	35,4%	9,5%
	RASKE ÕELDA	9,1%	17,2%	15,9%		11,5%
Praktikavõimalused	Hea	36,6%	40,3%	43,9%	25,3%	50,7%
	Keskpärase	32,2%	26,4%	35,0%	16,9%	26,5%
	Halb	23,2%	17,0%	11,3%	47,7%	14,5%
	RASKE ÕELDA	8,0%	16,3%	9,9%	10,0%	8,3%
Kutseõppeasutuste majutustingimused	Hea	22,2%	23,8%	22,8%	11,8%	22,6%
	Keskpärase	31,6%	22,8%	36,2%	32,0%	40,1%
	Halb	20,2%	20,8%	17,7%	39,2%	17,5%
	RASKE ÕELDA	26,0%	32,5%	23,3%	17,0%	19,7%
Omandatava üldhariduse tase	Hea	27,5%	30,8%	37,3%	11,8%	39,5%
	Keskpärase	60,8%	46,5%	44,5%	88,2%	40,8%
	Halb	10,4%	10,4%	10,2%		14,4%
	RASKE ÕELDA	1,3%	12,2%	8,0%		5,3%
Omandatava erialase hariduse tase	Hea	61,0%	60,2%	59,0%	48,8%	66,8%
	Keskpärase	34,8%	25,6%	32,7%	51,2%	22,4%
	Halb	2,9%	4,8%	2,8%		4,6%
	RASKE ÕELDA	1,3%	9,4%	5,5%		6,2%
Kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul	Hea	48,1%	50,0%	53,2%	35,4%	42,5%
	Keskpärase	43,5%	32,7%	33,0%	39,2%	44,4%
	Halb	7,1%	9,8%	9,1%	25,5%	5,8%
	RASKE ÕELDA	1,3%	7,5%	4,7%		7,3%
Kutseharidussüsteemi üldine olukord	Hea	25,2%	27,6%	30,6%	18,8%	32,9%
	Keskpärase	53,2%	42,0%	49,2%	66,0%	42,6%
	Halb	14,2%	19,3%	8,7%	8,7%	12,9%
	RASKE ÕELDA	7,4%	11,1%	11,4%	6,6%	11,7%

Kõrgemalt hinnati aga kutseõppe hariduse tasemega seotud asjaolusid (vt Tabel K1.5). 67% eestlastest on väga rahul omandatava erialase haridustasemega, mitte-eestlastest on samal arvamusel 54% vastajatest. Omandatavat üldharidustaset peetakse aga jällegi pigem keskpäraseks - vastava hinnangu andis sellele 44%

eestlastest ja 48% mitte-eestlastest. Eestlased peavad kutseharidusega inimese perspektiive tööturul pigem heaks- vastaval arvamusel oli 52% eestlasi ja 44% mitte-eestlasi.

Kutseharidussüsteemi üldist olukorda hinnatakse keskpäraseks - vastava hinnangu andsid 49% eestlaseid ja 40% mitte-eestlaseid.

Tabel K1.5. Hinnang kutseharidusele läbi vastaja rahvuse.

K1. Kuidas Te hindaksite järgmisi kutseharidust puudutavaid asjaolusid?

		Rahvus	
		Eestlane	Teine rahvus
Erialavalikud kutseõppeasutustes	Hea	50,1%	37,0%
	Keskpärane	36,4%	46,9%
	Halb	8,8%	9,2%
	RASKE ÖELDA	4,8%	7,0%
Õppevormide paindlikkus	Hea	42,2%	27,4%
	Keskpärane	37,4%	41,8%
	Halb	7,0%	11,4%
	RASKE ÖELDA	13,4%	19,5%
Kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused	Hea	23,8%	23,4%
	Keskpärane	30,8%	31,8%
	Halb	31,2%	23,3%
	RASKE ÖELDA	14,3%	21,4%
Õpperuumide vastavus tänapäevastele nõuetele	Hea	42,7%	39,5%
	Keskpärane	35,9%	31,1%
	Halb	9,8%	10,0%
	RASKE ÖELDA	11,6%	19,4%
Praktikavõimalused	Hea	46,0%	40,8%
	Keskpärane	31,1%	27,7%
	Halb	13,2%	17,1%
	RASKE ÖELDA	9,8%	14,3%
Kutseõppeasutuste majutustingimused	Hea	28,7%	14,8%
	Keskpärane	35,1%	27,4%
	Halb	20,5%	15,9%
	RASKE ÖELDA	15,7%	42,0%
Omandatava üldhariduse tase	Hea	37,4%	34,6%
	Keskpärane	44,3%	47,9%
	Halb	10,8%	9,8%
	RASKE ÖELDA	7,6%	7,7%

Omandatava erialase hariduse tase	Hea	66,5%	53,9%
	Keskpärase	25,4%	33,2%
	Halb	2,3%	6,0%
	RASKE ÖELDA	5,8%	6,9%
Kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul	Hea	51,5%	44,4%
	Keskpärase	35,6%	38,8%
	Halb	6,8%	11,9%
	RASKE ÖELDA	6,1%	4,9%
Kutseharidussüsteemi üldine olukord	Hea	29,5%	33,2%
	Keskpärase	48,8%	39,8%
	Halb	12,9%	11,9%
	RASKE ÖELDA	8,8%	15,1%

Linna- ja maaelanike võrdluses hindavad maaelanikud kõiki kutseharidussüsteemi asjaolusid kõrgemalt kui linnaelanikud (vt Tabel K1.6.). Enam ollakse rahul sellega, mis puudutab kutseõppe hariduse taset ja korralduslikku poolt. 69% maaelanikest hindab heaks omandatava erialase hariduse taseme. Samuti on ligi pooled linna- ja maaelanikud veendunud, et kutseharidusega inimesel on head perspektiivid tööturul. Pigem keskpäraseks hindavad nii linna- kui ka maaelanikud aga jällegi omandatava üldhariduse taset ja kutseharidussüsteemi üldist olukorda.

Eriti ei olda rahul kutseharidussüsteemi üldiste materiaalsete võimalustega. Üle poole linna- ja maaelanikest peab neid halvaks või keskpäraseks. Keskpäraseks peetakse ka kutseõppeasutuste majutustingimusi - 25% maaelanikest peab neid isegi halvaks. Rohkem ollakse aga rahul jällegi õpperuumidega - suurem osa vastajaid peab neid heaks.

Tabel K1.6. Hinnang kutseharidusele läbi vastaja elukohatüübi.

K1. Kuidas Te hindaksite järgmisi kutseharidust puudutavaid asjaolusid?

		Linn-maa	
		Linn	Maa
Erialavalikud kutseõppeasutustes	Hea	41,4%	53,7%
	Keskpärane	41,9%	36,1%
	Halb	9,6%	7,6%
	RASKE ÖELDA	7,1%	2,6%
Õppevormide paindlikkus	Hea	31,7%	47,6%
	Keskpärane	39,0%	38,7%
	Halb	9,8%	6,0%
	RASKE ÖELDA	19,5%	7,8%
Kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused	Hea	21,9%	26,9%
	Keskpärane	30,8%	31,6%
	Halb	26,9%	31,5%
	RASKE ÖELDA	20,3%	9,9%
Õpperuumide vastavus tänapäevastele nõuetele	Hea	39,9%	44,9%
	Keskpärane	33,3%	36,0%
	Halb	10,5%	8,7%
	RASKE ÖELDA	16,3%	10,4%
Praktikavõimalused	Hea	40,2%	51,8%
	Keskpärane	31,1%	27,8%
	Halb	15,1%	13,3%

	RASKE ÖELDA	13,6%	7,1%
--	----------------	-------	------

Vt tabeli jätk...

Tabeli K1.6. jätk...

		Linn-maa	
		Linn	Maa
Kutseõppeasutuste majutustingimused	Hea	20,9%	30,0%
	Keskpärane	31,9%	33,4%
	Halb	15,7%	25,0%
	RASKE ÖELDA	31,5%	11,6%
Omandatava üldhariduse tase	Hea	33,5%	42,0%
	Keskpärane	46,9%	42,8%
	Halb	10,9%	9,6%
	RASKE ÖELDA	8,7%	5,7%
Omandatava erialase hariduse tase	Hea	58,7%	68,9%
	Keskpärane	29,3%	25,5%
	Halb	4,7%	1,5%
	RASKE ÖELDA	7,3%	4,1%
Kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul	Hea	48,6%	50,0%
	Keskpärane	35,2%	39,6%
	Halb	9,5%	6,7%
	RASKE ÖELDA	6,7%	3,7%
Kutseharidussüsteemi üldine olukord	Hea	29,9%	32,2%
	Keskpärane	44,1%	48,9%
	Halb	12,2%	13,3%
	RASKE ÖELDA	13,8%	5,6%

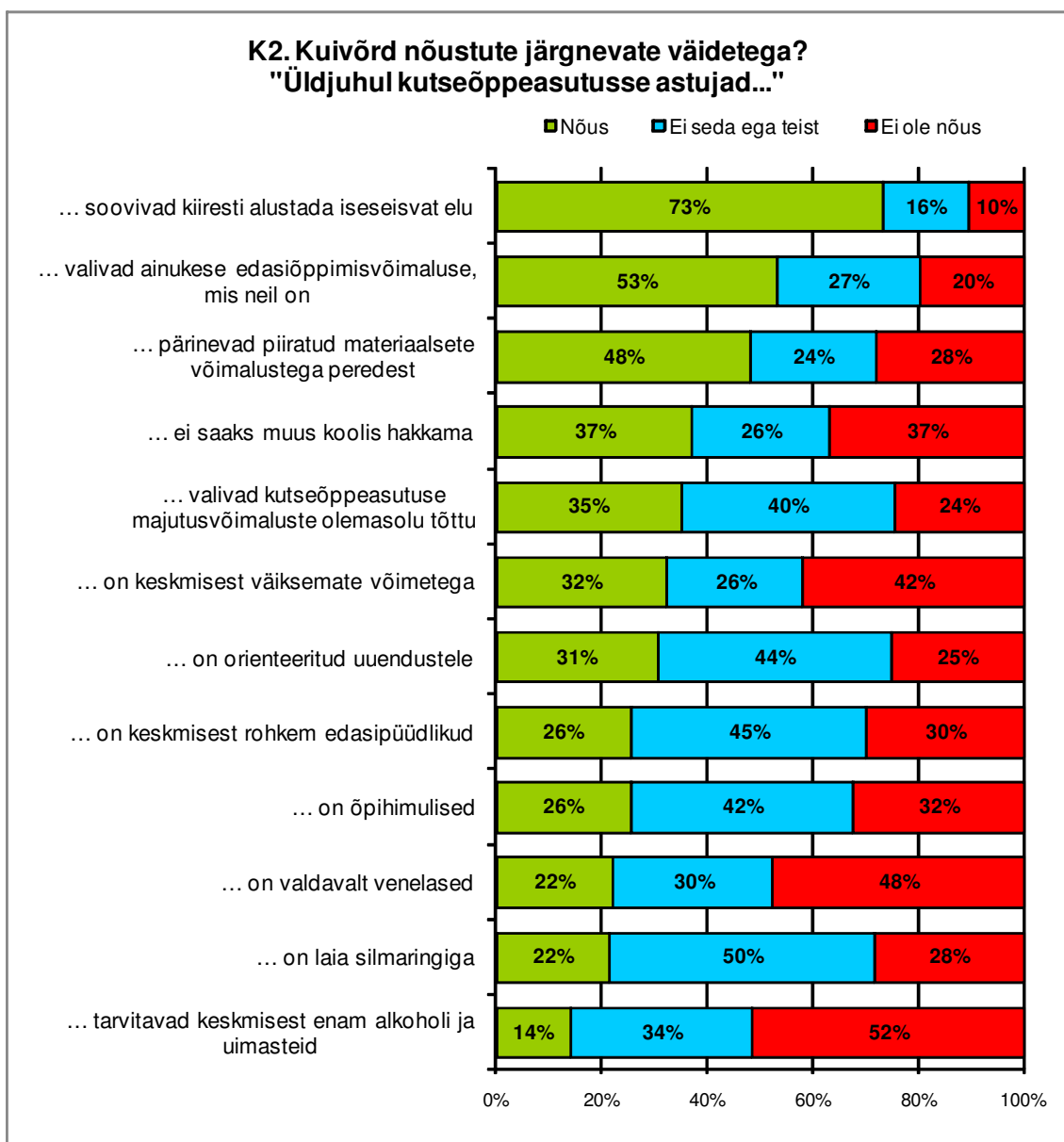
Hinnangud kutseõppeasutustes õppijatele

Vastajad andsid hinnanguid erinevatele väidetele, mis võiksid kutseõppeasutusse astujat iseloomustada. Üldistavalt sai need väited jagada kolme suuremasse gruppi:

1. **edukusele orienteeritud omadused** (keskmisest rohkem edasipüüdlilikud, orienteeritud uuendustele, laia silmaringiga, õpihimulised)

2. **piiratud võimalused ja võimed** (keskmisest väiksemate võimetega, pärinemine piiratud materiaalsete võimalustega peredest, ei saa muus koolis hakkama, valivad ainsa edasiõppimisvõimaluse, mis neil on, valivad kutseõppeasutuse majutusvõimaluste olemasolu tõttu)
3. **elulaadilised omadused** (valdavalt venelased, tarvitavad enam alkoholi ja uimasteid, soovivad kiiresti alustada iseseisvat elu)

Graafik K2.1.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et endiselt ei ole kadunud kaua aega levinud stereotüüpne arvamus, et kutseõppeasutusse astujatel on piiratud materiaalsed võimalused ja vaimsed võimed. Seda väidet kinnitavad analüüsitulemused, mille järgi üle poole vastajatest (53%) arvab, et kutseõppeasutusse astujad **valivad ainsa edasiõppimisvõimaluse, mis neil on** ja 48% vastajatest usub, et kutseõppeasutusse astujad **pärinevad piiratud materiaalsete võimalustega peredest**.

Edukusele orienteeritud omadusi kutseõppeasutusse astujate puhul hinnati pigem keskpäraseks või ei osatud seisukohta võtta. Üldiselt arvatakse kõige sagedamini, et kutseõppijad on uuendustele orienteeruvad. Nii 45% vastajatest valis vastusevariandi “ei seda ega teist” kui tuli hinnata kutseõppijate edasipüüdlikkust (nõus oli 26% ja vastu 30%). Samuti ei osatud konkreetselt hinnata ka kutseõppijate silmaringi ja õpihimu.

Elulaadilistest aspektidest arvati ülekaalukalt kõige enam, et kutseõppeasutusse astujad **soovivad alustada kiiresti iseseisvat elu** (73% vastajatest nõustus). Tunduvalt vähem aga nõustutakse sellega, et kutseõppijad tarvitavad keskmisest enam alkoholi ja uimasteid (väitega nõustus 14% vastajatest). Valdavalt venelasteks samuti kutseõppijaid otseselt ei peeta - seda teeb vaid 22% kõigist vastajatest.

Vastajate hariduslikus lõikes ilmnes, et kõrgharidusega vastajate seas on pigem rohkem levinud negatiivsed arvamused kutseõppeasutusse astujate kohta (vt Tabel K2.2.). Nad nõustusid mõnevõrra sagedamini kui teised haridusgrupid, et kutseõppijad **ei ole** laia silmaringiga, edasipüüdlikud ja õpihimulised.

Tabel K2.2. Nõusolek väidetega läbi vastaja haridustaseme

K2. Kuivõrd Te nõustute järgnevate väidetega? Üldjuhul kutseõppeasutusse astujad ...?

		KÕIK VASTAJ AD	Haridus				
			Põhiharidus ja vähem	Ametikool, mis ei anna keskharidust	Ametikool, mis annab keskhariduse	Keskharidus	Kõrgharidus
... on keskmisest väiksemate võimetega	Nõus	32,3%	35,6%	28,7%	30,8%	29,1%	37,5%
	Ei seda ega teist	25,8%	28,2%	18,4%	25,0%	26,5%	25,6%
	Ei ole nõus	41,8%	36,2%	52,9%	44,3%	44,4%	36,9%
... on keskmisest rohkem edasipüüdlikud	Nõus	25,6%	26,9%	48,3%	24,4%	20,4%	26,8%
	Ei seda ega teist	44,7%	46,8%	36,4%	47,6%	44,6%	38,8%
	Ei ole nõus	29,7%	26,3%	15,3%	28,1%	35,0%	34,4%

... tabel K2.2. Nõusolek väidetega läbi vastaja haridustaseme jätk

K2. Kuivõrd Te nõustute järgnevate väidetega? Üldjuhul kutseõppeasutusse astujad ...?

		KÕIK VASTAJ AD	Haridus				
			Põhiharidus ja vähem	Ametikool, mis ei anna keskharidust	Ametikool, mis annab keskhariduse	Keskharidus	Kõrgharidus
... on valdavalt venelased	Nõus	22,2%	25,2%	16,9%	23,3%	17,9%	24,7%
	Ei seda ega teist	30,3%	29,5%	26,0%	30,2%	31,0%	31,6%
	Ei ole nõus	47,5%	45,3%	57,1%	46,5%	51,1%	43,7%
... on orienteeritud uuendustele	Nõus	30,6%	37,6%	26,3%	30,3%	27,3%	28,1%
	Ei seda ega teist	44,2%	42,1%	59,2%	42,8%	46,3%	41,6%
	Ei ole nõus	25,2%	20,3%	14,5%	26,9%	26,4%	30,3%
... pärinevad piiratud materiaalsete võimalustega peredest	Nõus	48,1%	46,2%	52,0%	47,8%	49,2%	47,9%
	Ei seda ega teist	24,0%	26,3%	32,6%	20,8%	25,4%	21,6%
	Ei ole nõus	27,9%	27,5%	15,4%	31,4%	25,3%	30,5%
... soovivad kiiresti alustada iseseisvat elu	Nõus	73,2%	74,2%	76,3%	70,7%	76,9%	69,7%
	Ei seda ega teist	16,3%	15,4%	13,3%	17,1%	13,0%	22,3%
	Ei ole nõus	10,5%	10,3%	10,4%	12,1%	10,2%	8,0%
... ei saaks muus koolis hakkama	Nõus	37,1%	42,8%	30,7%	34,1%	32,0%	45,5%
	Ei seda ega teist	25,9%	22,6%	34,9%	27,1%	29,6%	19,3%
	Ei ole nõus	36,9%	34,6%	34,4%	38,7%	38,3%	35,2%
... tarvitavad keskmisest enam alkoholi ja uimasteid	Nõus	14,1%	15,4%	14,1%	12,7%	13,7%	15,8%
	Ei seda ega teist	34,3%	37,5%	34,2%	29,6%	32,3%	42,6%
	Ei ole nõus	51,5%	47,1%	51,7%	57,7%	54,0%	41,6%
... on laia silmaringiga	Nõus	21,6%	22,7%	21,9%	23,2%	22,2%	15,6%
	Ei seda ega teist	50,2%	49,8%	59,6%	50,3%	52,0%	43,9%
	Ei ole nõus	28,3%	27,5%	18,5%	26,4%	25,8%	40,5%
... on õpihimulised	Nõus	25,6%	25,4%	31,3%	26,6%	24,8%	23,0%
	Ei seda ega teist	42,1%	42,4%	43,9%	42,3%	43,6%	38,3%
	Ei ole nõus	32,3%	32,2%	24,9%	31,1%	31,6%	38,8%
... valivad kutseõppeasutuse majutusvõimaluste olemasolu tõttu	Nõus	35,2%	37,2%	53,2%	33,6%	32,1%	34,1%
	Ei seda ega teist	40,4%	40,6%	29,9%	40,0%	42,6%	41,0%
	Ei ole nõus	24,4%	22,2%	16,9%	26,4%	25,3%	24,9%
... valivad ainukese edasiõppimisvõimaluse, mis neil on	Nõus	53,3%	58,9%	54,7%	47,2%	53,6%	56,6%
	Ei seda ega teist	27,0%	23,5%	32,4%	28,8%	26,8%	27,1%
	Ei ole nõus	19,7%	17,6%	12,9%	24,0%	19,6%	16,3%

Need, kes arvasid, et nad on **hästi kursis** kutseharidusega, nõustusid meelsamini väitega, et kutseõppeasutusse astujad on keskmisest rohkem edasipüüdlikud (42%), orienteeritud uuendustele (47%), laia silmaringiga (37%) ja õpihimulised (32%).

Need, kes olid kutseharidusega **keskmiselt kursis** aga arvasid, et kutseõppeasutusse astujad pärinevad piiratud materiaalsete võimalustega peredest (51%) ja soovivad kiiresti alustada iseseisvat elu (79%). Vastajad, kes hindasid ennast **halvasti kursis** olevaks arvasid, et kutseõppeasutusse astujad on keskmisest väiksemate võimetega (36%), valdavalt venelased (24%), ei saaks muus koolis hakkama (46%) ning valivad ainukese edasiõppimisvõimaluse, mis neil on (60%).

Linnaelanikud arvasid **maaelanikest** sagedamini, et kutseõppeasutusse astujad on valdavalt venelased (vastavalt 28% ja 12%) ning pärinevad piiratud materiaalsete võimalustega peredest (vastavalt 51% ja 43%) ning tarvitavad keskmiselt enam alkoholi (37% ja 30%). Maaelanikud aga hindasid linnaelanikest kõrgemalt kutseõppeasutuses õppijate positiivseid omadusi, näiteks, et nad on keskmisest rohkem edasipüüdlikud (vastavalt 34% ja 21%) ning orienteeritud uuendustele (vastavalt 38% ja 27%). Üsna võrdselt leiti nii maal kui linnas, et kutseõppijad on keskmisest väiksemate võimetega, soovivad kiiresti alustada iseseisvat elu ning ei saaks muus koolis hakkama.

Tabel K2.3. Nõusolek väidetega läbi vastaja elukohatüübi.

K2. Kuivõrd Te nõustute järgnevate väidetega? Üldjuhul kutseõppeasutusse astujad ...?

		Linn-maa	
		Linn	Maa
... on keskmisest väiksemate võimetega	Nõus	34,0%	29,2%
	Ei seda ega teist	24,5%	28,3%
	Ei ole nõus	41,5%	42,4%
... on keskmisest rohkem edasipüüdlikud	Nõus	21,2%	33,9%
	Ei seda ega teist	42,4%	49,0%
	Ei ole nõus	36,5%	17,0%
... on valdavalt venelased	Nõus	27,5%	12,2%
	Ei seda ega teist	35,1%	21,1%
	Ei ole nõus	37,4%	66,7%
... on orienteeritud uuendustele	Nõus	26,8%	37,7%
	Ei seda ega teist	45,3%	42,3%
	Ei ole nõus	27,9%	20,0%

Vt Tabeli jätk...

... tabeli K2.3. jätk

K2. Kuivõrd Te nõustute järgnevate väidetega? Üldjuhul kutseõppeasutusse astujad ...?

		Linn-maa	
		Linn	Maa
... pärinevad piiratud materiaalsete võimalustega peredest	Nõus	50,8%	42,9%
	Ei seda ega teist	21,9%	28,0%
	Ei ole nõus	27,3%	29,2%
... soovivad kiiresti alustada iseseisvat elu	Nõus	74,7%	70,6%
	Ei seda ega teist	15,2%	18,2%
	Ei ole nõus	10,1%	11,2%
... ei saaks muus koolis hakkama	Nõus	37,8%	35,9%
	Ei seda ega teist	26,9%	24,1%
	Ei ole nõus	35,3%	39,9%
... tarvitavad keskmisest enam alkoholi ja uimasteid	Nõus	16,2%	10,3%
	Ei seda ega teist	36,8%	29,7%
	Ei ole nõus	47,1%	60,0%
... on laia silmaringiga	Nõus	21,9%	21,0%
	Ei seda ega teist	47,0%	56,1%
	Ei ole nõus	31,1%	23,0%
... on õpihimulised	Nõus	23,8%	28,8%
	Ei seda ega teist	40,0%	46,1%
	Ei ole nõus	36,2%	25,0%
... valivad kutseõppeasutuse majutusvõimaluste olemasolu tõttu	Nõus	29,5%	45,8%
	Ei seda ega teist	43,9%	33,7%
	Ei ole nõus	26,5%	20,5%
... valivad ainukese edasiõppimisvõimaluse, mis neil on	Nõus	53,7%	52,6%
	Ei seda ega teist	28,3%	24,6%
	Ei ole nõus	18,0%	22,7%

Kokkuvõtvalt võib öelda, et maainimestel ja ennast üsna hästi kursis pidavatel vastajatel oli positiivsem ettekujutus kutseõppeasutustest kui linnainimestel või ennast ise halvasti kursis olevaks hinnanud vastajatel.

Rahvuslikus lõikes leidsid eestlased võrreldes mitte-eestlastega sagedamini, et kutseasutuses õppijad on keskmisest rohkem edasipüüdlikud ja orienteeritud uuendustele. Kõige suurem erinevus rahvuslikus lõikes tuli välja selles, et 44% mitte-eestlastest nõustus väitega, et kutseõppeasutusse astujad on valdavalt venelased. Eestlastest oli samal arvamusel vaid 11% küsitletutest. Mitte-eestlased arvasid ka eestlastest sagedamini, et õppijad pärinevad piiratud materiaalsete võimalustega

peredest. Mitte-eestlased eestlastega võrreldes rõhutavad rohkem asjaolu, et kutsekooli astujal on see ainus valikuvõimalus.

Tabel K2.4. Nõusolek väidetega läbi vastaja rahvuse.

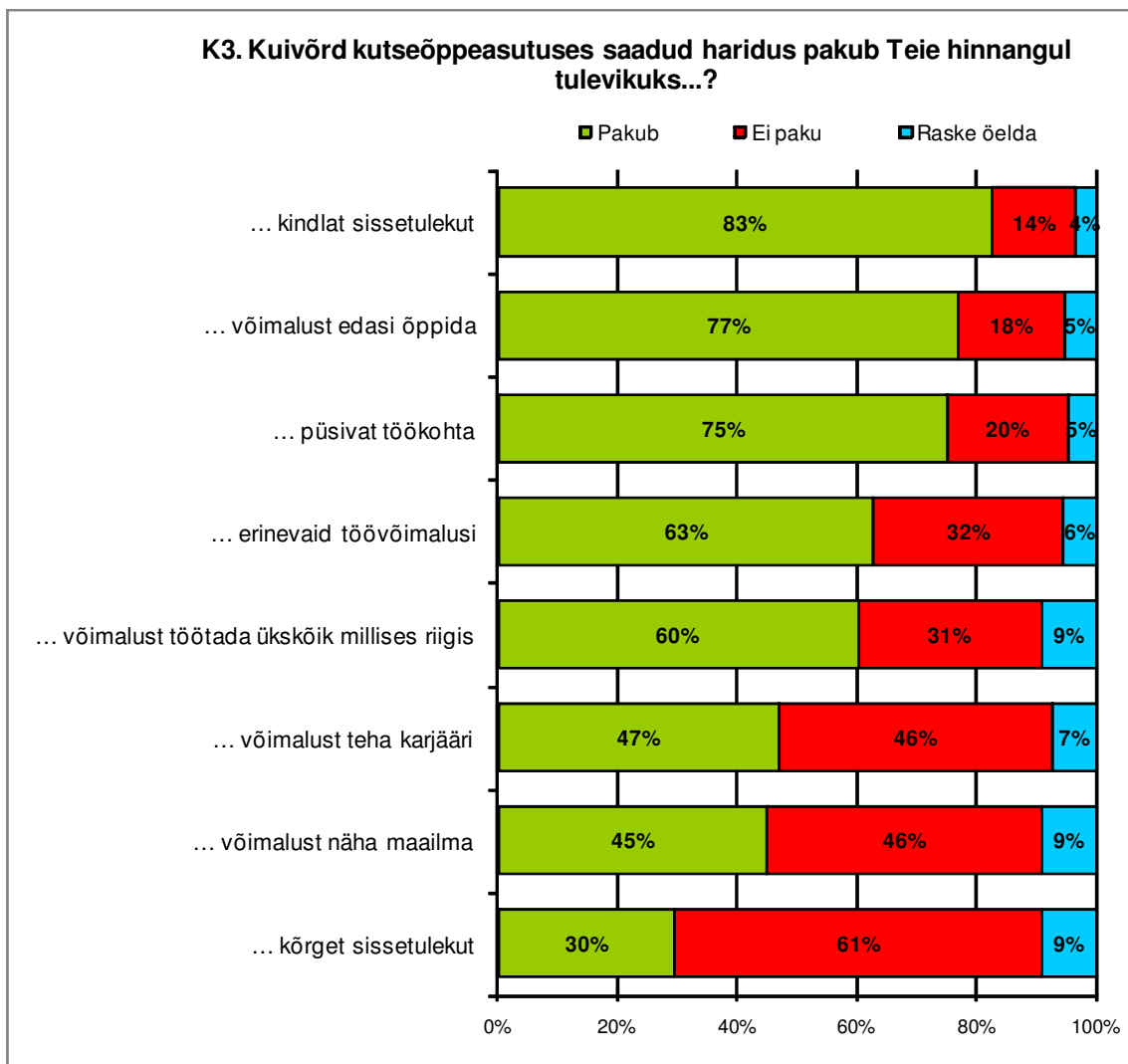
K2. Kuivõrd Te nõustute järgnevate väidetega? Üldjuhul kutseõppeasutusse astujad ...?

		Rahvus	
		Eestlane	Teine rahvus
... on keskmisest väiksemate võimetega	Nõus	33,4%	30,4%
	Ei seda ega teist	27,6%	22,4%
	Ei ole nõus	39,0%	47,2%
... on keskmisest rohkem edasipüüdlilikud	Nõus	28,4%	20,2%
	Ei seda ega teist	48,7%	36,9%
	Ei ole nõus	22,9%	43,0%
... on valdavalt venelased	Nõus	10,9%	44,3%
	Ei seda ega teist	31,3%	28,2%
	Ei ole nõus	57,9%	27,4%
... on orienteeritud uuendustele	Nõus	33,6%	24,6%
	Ei seda ega teist	45,4%	42,1%
	Ei ole nõus	21,0%	33,3%
... pärinevad piiratud materiaalsete võimalustega peredest	Nõus	44,3%	55,5%
	Ei seda ega teist	26,7%	18,8%
	Ei ole nõus	29,1%	25,7%
... soovivad kiiresti alustada iseseisvat elu	Nõus	71,9%	75,9%
	Ei seda ega teist	17,1%	14,8%
	Ei ole nõus	11,1%	9,3%
... ei saaks muus koolis hakkama	Nõus	36,0%	39,3%
	Ei seda ega teist	25,9%	26,0%
	Ei ole nõus	38,1%	34,7%
... tarvitavad keskmisest enam alkoholi ja uimasteid	Nõus	13,4%	15,6%
	Ei seda ega teist	33,9%	35,3%
	Ei ole nõus	52,8%	49,1%
... on laia silmaringiga	Nõus	22,1%	20,6%
	Ei seda ega teist	52,8%	44,9%
	Ei ole nõus	25,1%	34,5%
... on õpihimulised	Nõus	29,0%	18,9%
	Ei seda ega teist	43,2%	39,9%
	Ei ole nõus	27,8%	41,2%
... valivad kutseõppeasutuse majutusvõimaluste olemasolu tõttu	Nõus	42,5%	21,0%
	Ei seda ega teist	35,9%	49,2%
	Ei ole nõus	21,6%	29,9%
... valivad ainukese edasiõppimisvõimaluse, mis neil on	Nõus	49,3%	61,2%
	Ei seda ega teist	29,2%	22,8%
	Ei ole nõus	21,5%	16,0%

Hinnangud kutseharidusega inimeste tulevikule

Vastajad hindasid erinevaid hüvesid, mida kutseõppeasutuses saadud haridus võib tulevikus pakkuda: kindel sissetulek, püsiv töökoht, kõrge sissetulek, erinevad töövõimalused, võimalused näha maailma, võimalus teha karjääri, võimalus töötada ükskõik millises riigis ja võimalus edasi õppida.

Graafik K3.1.

Üldiselt on enamus vastajaid veendunud, et kutseõppeasutuses saadud haridus pakub **kindlat sissetulekut, püsivat töökohta ja võimalust edasi õppida.** (vt *Graafik K3.1.*) Mõnevõrra vähem arvatakse, et kutseharidus pakub kõrget sissetulekut, võimalust näha maailma ja võimalust teha karjääri. Vastajad, kes olid viimaste aastate jooksul mõne kutseõppeasutuse lõpetanud, olid enam veendunud selles, et kutseõppeasutuses saadud haridus pakub tulevikuks kõiki neid hüvesid kui vastajad, kelle kutsekooli lõpetamine jäi kaugemas minevikku. Samal arvamusel olid põhiharidusega või mõne ametikooli lõpetanud vastajad.

Omavahel võrreldi hinnanguid mida ettevõtjad/juhid, valgekraed, sinikraed ja õpilased/üliõpilased andsid kutsehariduse baasil omandatud haridusele tulevikuks. Selgus, et sinikraed usuvad mõnevõrra enam, et kutsehariduse baasil omandatud haridus võib pakkuda erinevaid töövõimalusi. Õpilased aga leiavad, et kutseharidus võib pakkuda võimalust teha karjääri (vt *Tabel K3.2.*). Valgekraed arvavad teistest gruppidest mõnevõrra sagedamini, et kutseharidus ei paku tulevikuks võimalust edasi õppida.

Tabel K3.2. Kutsehariduse omandanute võimalused tulevikuks läbi vastaja põhitegevuse

K3. Kuivõrd kutseõppeasutuses saadud haridus pakub Teie hinnangul

		KÕIK VASTAJA D	Ettevõtj a	Valgekra e	Sinikrae	Õpilane/ üliõpilane
... kindlat sissetulekut	Pakub	82%	78%	82%	82%	85%
	Ei paku	15%	19%	14%	14%	13%
	RASKE ÖELDA	3%	3%	4%	4%	2%
... püsivat töökohta	Pakub	74%	73%	79%	74%	71%
	Ei paku	21%	23%	17%	20%	27%
	RASKE ÖELDA	5%	4%	4%	6%	2%
... kõrget sissetulekut	Pakub	29%	34%	29%	27%	33%
	Ei paku	62%	58%	60%	63%	62%
	RASKE ÖELDA	9%	8%	11%	9%	5%
... erinevaid töövõimalusi	Pakub	62%	58%	59%	67%	59%
	Ei paku	32%	34%	36%	28%	35%
	RASKE ÖELDA	5%	8%	5%	4%	6%
... võimalust näha maailma	Pakub	45%	41%	42%	46%	50%
	Ei paku	46%	49%	46%	45%	46%
	RASKE ÖELDA	9%	9%	13%	9%	4%
... võimalust teha karjääri	Pakub	46%	47%	42%	46%	51%
	Ei paku	47%	47%	48%	49%	41%
	RASKE ÖELDA	7%	6%	9%	5%	8%
... võimalust töötada ükskõik millises riigis	Pakub	59%	56%	62%	60%	55%
	Ei paku	31%	31%	26%	32%	35%
	RASKE ÖELDA	10%	13%	12%	8%	10%
... võimalust edasi õppida	Pakub	76%	76%	69%	80%	79%
	Ei paku	19%	17%	26%	15%	16%
	RASKE ÖELDA	6%	7%	6%	4%	6%

tulevikuks...?

Eestlased hindasid kõiki kutseõppeasutuses saadud hariduse võimalikke hüvesid kõrgemalt kui mitte-eestlased. Suurim erinevus rahvuslikus lõikes ilmnas selles, et 80% eestlastest leidis, et kutseõppeasutuses saadud haridus pakub püsivat töökohta,

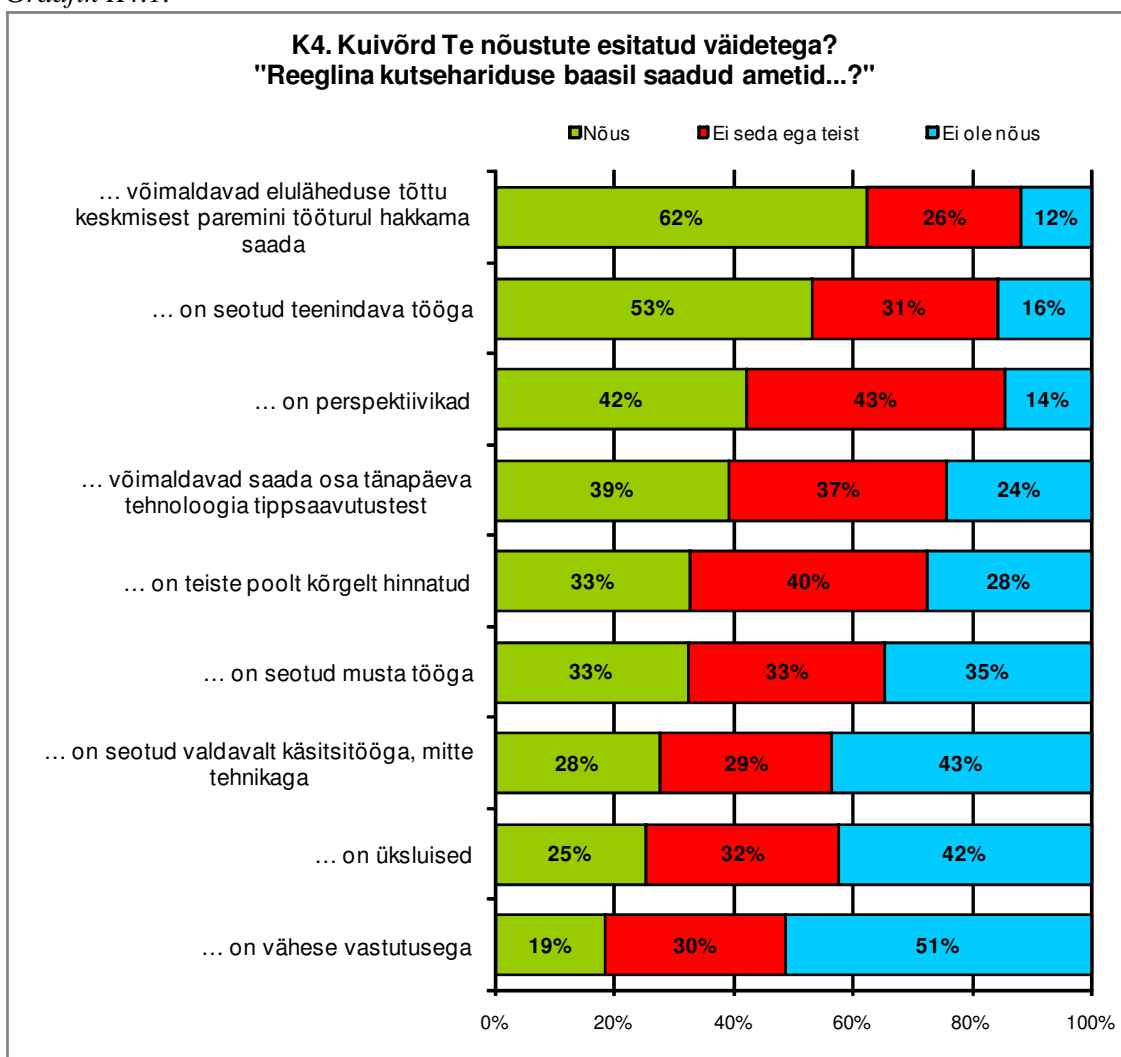
mitte-eestlastest nõustus antud väitega 66% vastajatest. Maal elavad vastajad hindavad kõiki väljapakutud kutsehariduse hüvesid kõrgemalt kui linnaelanikud.

Hinnangud kutseharidusega seotud ametitele

Vastajad andsid erinevaid hinnanguid ametitele, kus kutseharidusega inimesed võiksid töötada - hinnati nende ametite seotust pigem käsitöö kui tehnikaga, musta ja teenindava tööga ning ka töö üksluisust (vt. *Graafik 4.1.*). Samuti hinnati näiteks seda, kui palju võimaldavad kutsehariduse baasil saadud ametid tööturul hakkama saada, palju nad saavad osa tänapäeva tehnoloogia tippsaavutustest ning kui vastutusrikkad, perspektiivikad ja teiste poolt hinnatud on need ametid.

Graafik K4.1.

Enamlevinud arvamus kutsehariduse baasil saadud ametite kohta kõikide vastajate seas on, et need **võimaldavad eluläheduse tõttu keskmisest paremini tööturul**

hakkama saada (62%), samuti, et need **ametid on seotud teenindava tööga** (53%) ja **perspektiivikad** (42%). Madalamalt hinnati negatiivseid väiteid: kutsehariduse baasil saadud ametid on **vähese vastutusega** (19%), **seotud valdavalt käsitsitööga, mitte tehnikaga** (28%) ja on **üksluised** (25%). (vt *Graafik K4.1.*)

Arvamused nende inimeste seas, kes ise on kunagi kutseõppeasutuse lõpetanud, on erinevad sõltuvalt lõpetamise ajast (vt *Tabel K4.2.*). Kõigepealt aga elanike jaotus vastavalt nende kutsekooli lõpetamise aastale.

K15a. Mis aastal Te lõpetasite kutseõppeasutuse?

		KOK KU	Linn-maa	
			Linn	Maa
Mis aastal Te lõpetasite kutseõppeasutuse ?	1963 - 1980	15,0%	19,2 %	10,1%
	1981 - 1990	26,5%	25,3 %	28,0%
	1991 - 2000	23,5%	17,9 %	30,2%
	2001 - 2008	28,0%	29,5 %	26,3%
	Õpib praegu	4,6%	5,9%	2,9%
	Ei mäleta	2,4%	2,2%	2,6%
KOKKU	Arv	258	140	118
		100,0 %	100,0 %	100,0%

Võrreldes hinnanguid inimeste kokkupuute lõikes kutseõppeasutustega, tulid välja üsna suured erinevused mitme väite puhul. Pisut üle poole vastajatest (51%), kes olid lõpetanud kutseõppeasutuse aastatel 1963-1980 leiavad, et reeglina kutsehariduse baasil saadud ametid on teiste poolt kõrgelt hinnatud. Samal arvamusel oli vaid 35% kutseõppeasutuste lõpetajaid aastatel 2001-2008. Väitega, et kutseharidusega ametid on seotud valdavalt käsitsitööga mitte tehnikaga, nõustus 19% viimaste aastate lõpetajatest. Varasematest lõpetajatest arvas seda 33% vastajatest. Samuti ligi 52% viimaste aastate lõpetajatest arvas, et kutsehariduse baasil saadud ametid võimaldavad saada osa tänapäeva tehnoloogia tippsaavutustest. Lõpetajatest aastail 1981-1990 arvas nii 33%.

Tabel K4.2 Hinnang kutsehariduse baasil saadud ametitele läbi kutseõppeasutuse lõpetamise aasta

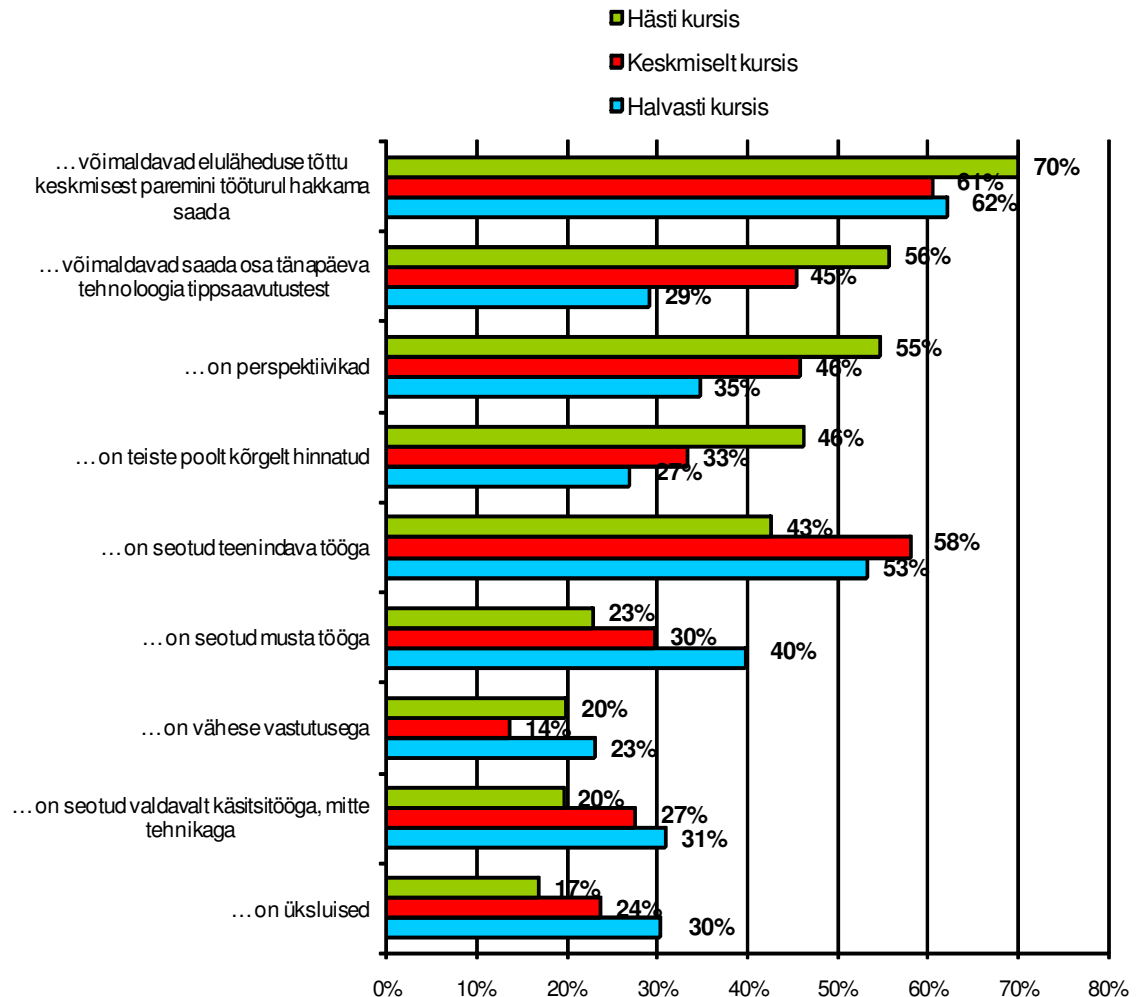
K4. Kuivõrd Te nõustute esitatud väidetega? Reeglina kutsehariduse baasil saadud ametid ... ?

		Mis aastal Te lõpetasite kutseõppeasutuse?				
		1963 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2000	2001 - 2008	Ei mäleta
... on teiste poolt kõrgelt hinnatud	Nõus	51,4%	25,2%	34,5%	35,3%	59,5%
	Ei seda ega teist	29,3%	36,3%	45,8%	42,9%	11,8%
	Ei ole nõus	19,3%	38,5%	19,7%	21,8%	28,7%
... on vähese vastutusega	Nõus	12,4%	16,0%	23,3%	10,9%	
	Ei seda ega teist	26,8%	20,0%	29,4%	28,3%	40,2%
	Ei ole nõus	60,8%	64,0%	47,3%	60,7%	59,8%
... on seotud valdavalt käsitsitööga, mitte tehnikaga	Nõus	33,2%	18,1%	28,7%	18,5%	
	Ei seda ega teist	18,8%	34,7%	29,3%	29,3%	
	Ei ole nõus	48,0%	47,2%	42,0%	52,2%	100,0%
... võimaldavad eluläheduse tõttu keskmisest paremini tööturul hakkama saada	Nõus	68,2%	59,8%	63,7%	69,3%	100,0%
	Ei seda ega teist	11,4%	30,5%	26,1%	18,4%	
	Ei ole nõus	20,4%	9,7%	10,2%	12,3%	
... on seotud musta tööga	Nõus	39,4%	25,9%	31,5%	30,1%	10,2%
	Ei seda ega teist	28,1%	28,4%	31,5%	34,0%	39,7%
	Ei ole nõus	32,5%	45,7%	37,0%	36,0%	50,1%
... võimaldavad saada osa tänapäeva tehnoloogia tippsaavutustest	Nõus	35,1%	32,5%	55,6%	51,8%	61,1%
	Ei seda ega teist	33,0%	41,8%	27,1%	30,6%	
	Ei ole nõus	31,9%	25,7%	17,3%	17,6%	38,9%
... on üksluised	Nõus	28,2%	25,8%	24,8%	16,2%	21,4%
	Ei seda ega teist	25,2%	27,0%	25,2%	36,7%	21,9%
	Ei ole nõus	46,5%	47,2%	50,0%	47,1%	56,6%
... on seotud teenindava tööga	Nõus	47,8%	45,1%	44,7%	53,2%	20,6%
	Ei seda ega teist	38,0%	31,9%	34,4%	35,7%	21,4%
	Ei ole nõus	14,2%	23,1%	20,9%	11,1%	58,0%
... on perspektiivikad	Nõus	50,8%	41,8%	43,3%	55,1%	81,7%
	Ei seda ega teist	38,6%	39,8%	40,8%	35,8%	18,3%
	Ei ole nõus	10,6%	18,4%	15,9%	9,1%	

Üsna suured erinevused ilmneshid ka vastajate enesekohase informeerituse lõikes: need vastajad, kes pidasid ennast hästi kursis olevaks kutseharidusega, hindasid positiivseid asjaolusid kõrgemalt kui need vastajad, kes olid halvasti kursis (vt. *Graafik K4.3.*). Kõige suurem erinevus tuli välja väitega “Kutsehariduse baasil saadud ametid võimaldavad osa saada tänapäeva tehnoloogia tippsaavutustest” – hästi kursis olevatest inimestest nõustus sellega 56%, halvasti kursis olevatest inimestest aga 29%. Samuti olid hästi kursis olevad inimesed rohkem nõus sellega, et kutsehariduse baasil omandatud ametid on teiste poolt kõrgelt hinnatud (46%), võimaldavad eluläheduse tõttu keskmisest paremini tööturul hakkama saada (70%) ja on perspektiivikad (55%). Halvasti kursis olevad inimesed aga nõustusid enam väidetega, et kutsehariduse baasil saadud ametid on vähese vastutusega (23%), seotud valdavalt käsitööga (31%), mitte tehnikaga, seotud musta tööga ja on üksluised (30%).

Graafik K4.3.

**K4. Kuivõrd Te nõustute esitatud väidetega?
"Reeglina kutsehariduse baasil saadud ametid..."**
(% nendest, kes on erinevalt informeeritud/kursis kutsehariduse tasega
Eestis ning kes on "nõus" alltoodud väidetega)

Kutseõppeasutuste võrdlus teiste õppeasutustega

Tabel K5.

K5. Kummas on Teie hinnangul paremad õppimistingimused?

Kindlasti gümnaasiumis	23,4%
Pigem gümnaasiumis	26,5%
Võimalused on võrdsed	30,6%

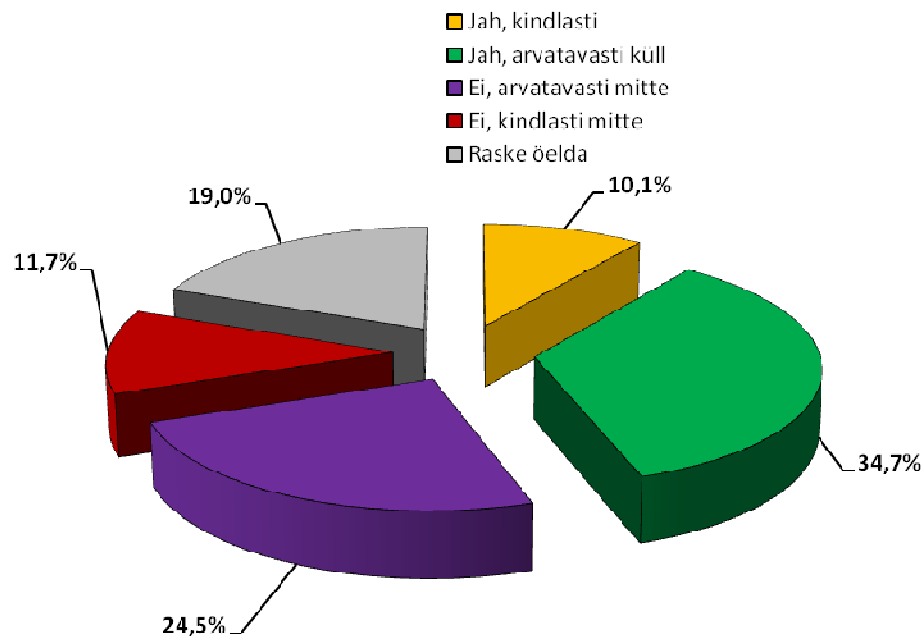
Pigem kutseõppeasutuses	7,0%
Kindlasti kutseõppeasutuses	3,8%
Raske öelda	8,7%

Ligi pooled vastajatest peavad õppimistingimusi gümnaasiumis paremateks, ligi kolmandik arvab, et need on gümnaasiumites ja kutsekoolides võrdsed ja vaid kümnendik arvab, et õppimistingimused on kutsekoolides paremad.

Edasiõppimise soovitusel oma lapsele

Üle poole vastajatest (45%) soovitaks oma pojal pärast keskkooli lõpetamist astuda õppima kutseõppeasutusse (vt *Graafik K6.1.*). Peamise põhjusena toodi välja vajadus omandada eriala (38%), järgmiseks põhjuseks märgiti asjaolu, et üheaegselt saab nii hariduse kui eriala (29%), kolmas peamine vastusevariant oli , et las laps ise otsustab (11%).

Graafik K6.1.

K6. Kas soovitaksite keskkooli lõpetaval pojalt kutseõppeasutusse astuda?

36% kõikidest vastajatest ei soovitaks oma pojalt minna kutsekooli õppima („arvatavasti mitte“ + „kindlasti mitte“).

Neist omakorda 65% tõi peamiseks põhjuseks kõrghariduse eelistamise (vt. Tabel K6A.2.). Sellele järgnes 8% inimesi, kelle arvamusel laps peab ise otsustama. Madalama haridusega inimesed soovitsid palju tõenäolisemalt oma pojalt kutseõppeasutusse astuda kui kõrgema haridusega inimesed. Samuti need inimesed, kes olid paremini kursis kutseharidusega soovitsid oma pojalt tunduvalt tõenäolisemalt astuda õppima kutsekooli kui need inimesed, kes väga palju ei tea kutseharidusest.

Tabel K6A.1. Põhjused, miks soovitatakse pojal kutseõppeasutusse astuda**K6A. Palun öelge, miks Te sellise otsuse teeksite?**

	KOKKU
On vaja omandada eriala	38,1%
Üheaegselt saab nii hariduse kui ka eriala	28,9%
Laps ise otsustab	11,4%
Võimaldavad keskmisest paremini tööturul hakkama saada	6,9%
Sõltub õppeedukusest (kõrghariduse omandamine on raskem)	4,9%
Kutseharidus on hinnalisem	3,9%
Raske öelda	3,8%
Mind huvitab see konkreetne eriala	2,4%
Oma kogemuste põhjal	1,7%
Kõik sõltub materiaalsest olukorrast	1,4%
Enese täiendamine	0,4%

*kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

**vastavad need, kes soovitaks pojal kutseõppeasutusse astuda

Tabel K6A.2. Põhjused, miks ei soovitata pojal kutseõppeasutusse astuda**K6A. Palun öelge, miks Te sellise otsuse teeksite?**

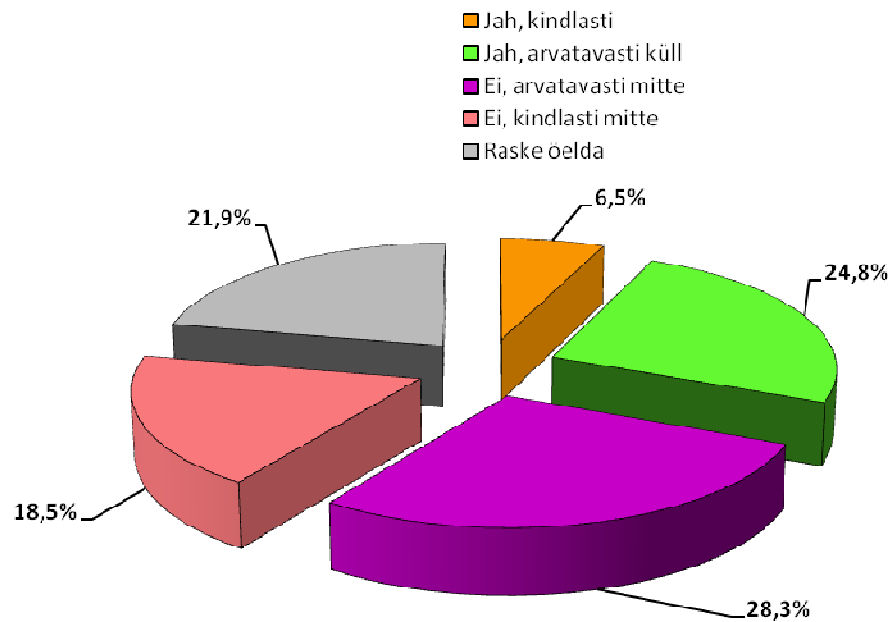
	KOKKU
Eelistan kõrgharidust	64,6%
Laps ise otsustab	7,6%
Raske öelda	7,5%
Ei perspektiivne töökarjääri tegemisel	6,5%
Sõltub õppeedukusest (kõrghariduse omandamine on raskem)	6,0%
Kutseharidus ei võimalda tööturul hakkama saada	4,7%
Kõrgharidusega on kõrgem sissetulek	2,9%
Kutseharidus ei ole prestiižne	2,8%
Halvad harjumused, halb kuulsus	2,0%
Kutsehariduse süsteemis on vaja kaasaegsemaid erialasid	1,8%
Võimaldavad keskmisest paremini tööturul hakkama saada	1,7%
Peab tööle minema	1,0%
Mingu sõjaväkke	0,3%
Kõik sõltub materiaalsest olukorrast	0,3%

*kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

**vastavad need, kes ei soovita pojale kutseõppeasutusse astuda

Graafik K7.1.

K7. Kas soovitaksite keskkooli lõpetaval tütreil kutseõppeasutusse astuda?

53% vastajatest soovitaks (kindlasti 25% + arvatavasti küll 28%) tütreil kutseõppeasutusse astuda. 40% kõikidest vastajatest ei soovitaks oma tütrele minna kutsekooli õppima („arvatavasti mitte“ + „kindlasti mitte“), 22% vastajatest ei osanud antud küsimusele vastata (vt Graafik K7.1.).

Peamised põhjused, miks soovitati kutseõppeasutust oma tütrele olid samad, mis poja puhul (vt. Tabel K7A.1. ning Tabel K6A.1.). 9% vastajatest aga märkis, et ei soovitaks sellepärast kutseõppeasutusse õppima minna, kuna seal on väike erialavalik tüdrukutele. (vt. Tabel K7A.2.)

Tabel K7A.1. Põhjused, miks soovitatakse tütre kutseõppeasutusse astuda**K7A. Palun öelge, miks Te sellise otsuse teeksite?**

	KOKKU
On vaja omandada eriala	42,7%
Üheaegselt saab nii hariduse kui ka eriala	26,1%
Laps ise otsustab	11,2%
Võimaldavad keskmisest paremini tööturul hakkama saada	6,9%
Kutseharidus on hinnalisem	4,7%
Sõltub õppeedukusest (kõrghariduse omandamine on raskem)	3,6%
Raske öelda	3,3%
Kõik sõltub materiaalsest olukorrast	2,4%
Mind huvitab see konkreetne eriala	2,0%
Oma kogemuste põhjal	0,6%

*kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

**vastavad need, kes soovitaks tütre kutseõppeasutusse astuda

Tabel K7A.2. Põhjused, miks ei soovitata tütre kutseõppeasutusse astuda**K7A. Palun öelge, miks Te sellise otsuse teeksite?**

	KOKKU
Eelistan kõrgharidust	66,0%
Tüdrukutele on väike erialavalik	8,9%
Raske öelda	6,1%
Laps ise otsustab	5,8%
Ei perspektiivne töökarjääri tegemisel	4,9%
Sõltub õppeedukusest (kõrghariduse omandamine on raskem)	4,2%
Kutseharidus ei võimalda tööturul hakkama saada	2,8%
Kõrgharidusega on kõrgem sissetulek	2,6%
Võimaldavad keskmisest paremini tööturul hakkama saada	1,7%
Halvad harjumused, halb kuulsus	1,7%
On vaja omandada eriala	1,2%
Kutseharidus ei ole prestiižne	1,1%
Pärast kooli lõpetamist tütarlapsed ei pea enam õppima	1,0%
Tütarlaps võib õppida terve elu	0,7%
Kutsehariduse süsteemis on vaja kaasaegsemaid erialasid	0,6%
Tervislikel põhjustel	0,3%

*kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

**vastavad need, kes ei soovita tütre kutseõppeasutusse astuda

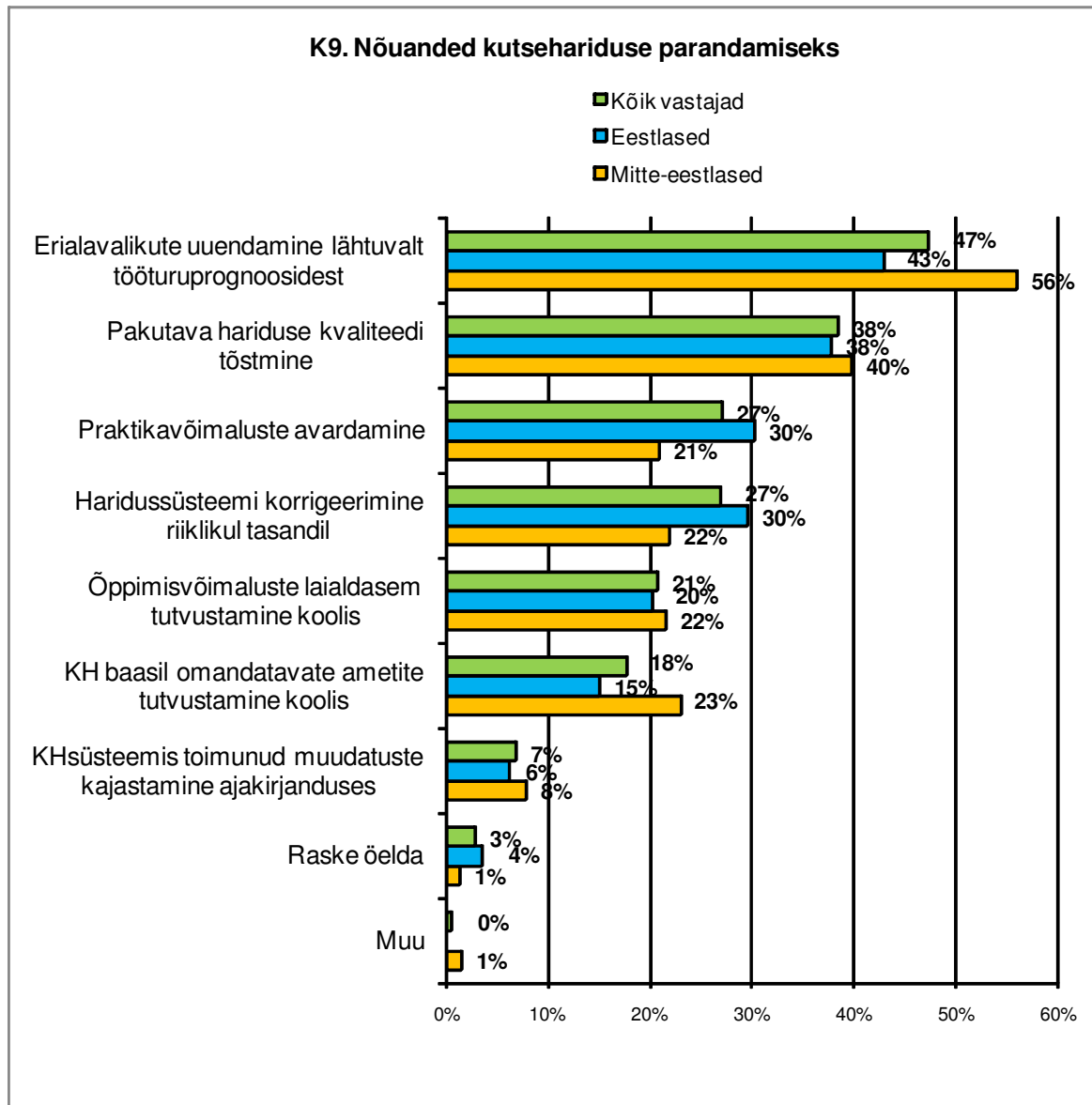
Võrdlemaks, millist haridust peetakse tööjõuturul enim hinnatuks jäeti välja ülikooliharidus loendist välja selleks, et saada täpsemat selgust, millist rolli mängivad

kutsehariduse omandamise erinevad vormid. Praegustes tööturutingimustes peeti kõige konkurentsivõimelisemaks rakendusliku kõrgkooli lõpetajaid (64%), millele järgnesid kutsekoolilõpetajad pärast gümnaasiumi (14%). Ainult gümnaasiumiharidusega noori arvati olevat tänasel tööjõuturul kõige konkurentsivõimetumad (4%). Kõrgharidusega vastajad hindasid rakendusliku kõrgkooli lõpetajate konkurentsivõimet kõrgemalt (73%) kui madalama haridusega vastajad.

Nõuanded kutsehariduse parandamiseks

Küsitletud leiavad, et kõige enam aitaks kutsehariduse õppimistingimuste ja taseme paranemisele kaasa kui erialavalikuid **uuendataks lähtuvalt tööturuproгноosidest** (47%). Esinemissageduselt järgmistele kohtadele jäi soov tõsta **hariduse kvaliteeti** (39%) ja **avardada praktikavõimalusi** (27%). Kõrgharidusega inimesed (39%) leidsid enam kui madalama haridusega vastajad, et kutsehariduse õppimistingimuste ja taseme paranemisele aitaks kaasa kui haridussüsteemi korrigeerida riiklikul tasandil. Madalama haridusega inimesed aga nimetasid rohkem, et erialavalikuid tuleb uuendada lähtuvalt tööturuproгноosidest, tuleb tõsta hariduse kvaliteeti, tutvustada laialdasemalt õppimisvõimalusi koolis ning kajastada kutseharidussüsteemis toimunud muudatusi ajakirjanduses. Samuti tulid välja mõningad erinevused rahvuslikus lõikes (vt *Graafik K9*). Nimelt mitte-eestlased arvavad sagedamini kui eestlased, et erialavalikud tuleb uuendada lähtuvalt tööturuproгноosidest (56% ja 43%). Eestlased (30%) leidsid aga mitte-eestlastest (21%) rohkem, et tuleks avardada praktikavõimalusi ja korrigeerida haridussüsteemi riiklikul tasandil (30% ja 22% vastavalt).

Graafik K9.

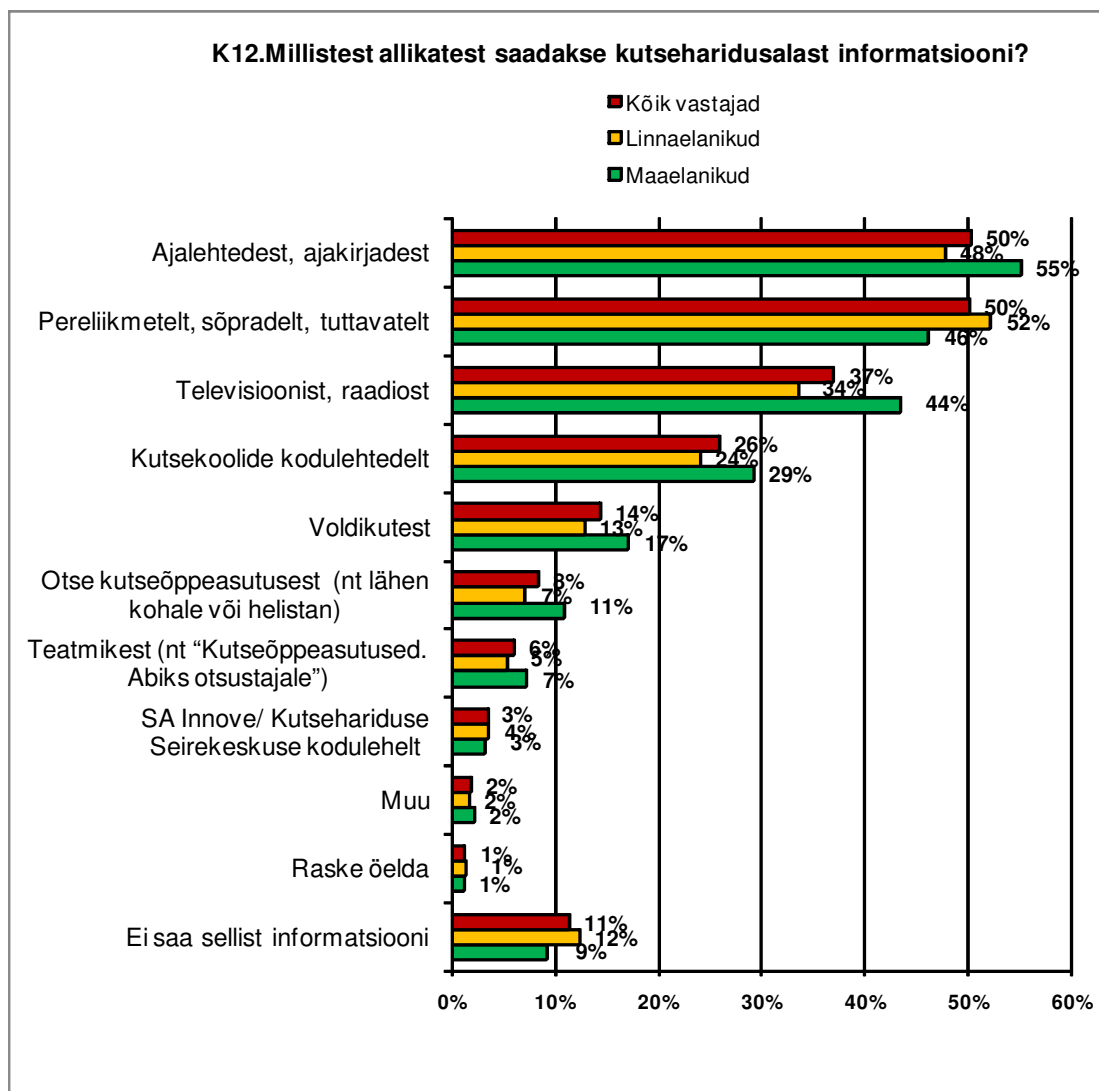

Informeeritus kutseharidusest

Pooled (50%) vastajatest leidis, et nende jaoks on oluline olla kursis kutseharidussüsteemi ja selle võimalustega. Peamiselt sellepärast, et olla kursis laste koolitamise (56%) ja enesetäiendamise võimalustega (46%), kolmandaks et laiendada silmaringi (36%).

Kõikidest vastajatest on viimase 5 aasta jooksul saanud informatsiooni kutsehariduse kohta **ajalehtedest ja ajakirjadest** 50%, samamoodi **pereliikmetelt, sõpradelt ja tuttavatelt** 50% ning **televisioonist ja raadiost** - 37%. Need vastajad, kes hindasid enda kursis olemist heaks saavad rohkem informatsiooni kutsehariduse kohta kutsekoolide kodulehtedelt, otse kutseõppeasutusest, teatmikest ja SA Innove kodulehelt. Keskmiselt ja halvasti kursis olevad inimesed nimetasid aga infoallikana sagedamini sõpru, pereliikmeid, tuttavaid, trükimeediat ja televisiooni kui hästi kursis olevad vastajad. Linna ja maaelanike informatsiooni allikates ilmnes samuti mõningaid erinevusi (vt *Graafik K12*). Maaelanikud hangivad kõige enam infot ajalehtedest, ajakirjadest, linnaelanikud aga pereliikmetelt, sõpradelt, tuttavatelt.

Graafik K12.

Tabel K13.

Kuivõrd kursis Te olete sellega, milline on kutsehariduse tase tänapäeva Eestis?

	Kõik vastajad %
Olete hästi kursis	4,0%
Olete küllaltki hästi kursis	14,0%
Olete keskmiselt kursis	36,4%
Olete pigem halvasti kursis	28,4%
Praktiliselt ei ole sellega üldse kursis	14,0%
Raske öelda	3,1%

Kui vastajad hindasid seda kuivõrd informeeritud nad on kutsehariduse tasemest tänapäeva Eestis - tuli välja et enamik on halvasti või keskmiselt kursis (vt. Tabel K13.). Kutseharidusega hindasid ennast paremini kursis olevaks madalama haridusega vastajad, samuti õpilased/üliõpilased ning inimesed, kes oli viimaste aastate jooksul mõne kutseõppeasutuse lõpetanud. Samuti hindasid mitte-eestlased ennast mõnevõrra paremini kursis olevaks kui eestlased.

Selgus, et valdav põhjus, miks ei teata kutsehariduse kohta piisavalt tulenes sellest, et vastajatel **puudus vajadus** kutseharidusalase info järele (48%), millele järgnes huvipuudus (42%).

Üle poole vastajatest ei olnud ise kutseõppeasutuses õppinud (62%) ning enamike vastajate (74%) plaanides **ei ole** järgneva 5 aasta jooksul mõnda õppeasutusse õppima asuda (vt. tabel k17). Nendest vastajatest, kes plaanivad järgneva 5 aasta jooksul õppima minna, üle poole **ei läheks** õppima kutseõppeasutusse (56%). Peamiseks põhjuseks, miks minnakse kutseõppeasutusse õppima, märgiti vajadust omandada eriala (29%) ja soovi ennast täiendada (27%).

K17. Kas Teil on plaanis järgneva 5 aasta jooksul mõnda õppeasutusse õppima asuda?

		KOKKU	Linn-maa	
			Linn	Maa
Kas Teil on plaanis järgneva 5 aasta jooksul mõnda õppeasutusse õppima asuda?	Jah	18,8%	18,1%	20,0%
	Ei	74,4%	74,9%	73,3%
	RASKE ÖELDA	6,9%	6,9%	6,7%
KOKKU	Arv	681	446	235
		100,0%	100,0%	100,0%

SAAR POLL, SEPTEMBER 2008

Üldiselt 79% vastajatest ei ole kokku puutunud viimase kümnendi jooksul probleemidega, mis on seotud kutseõppeasutuste ja sealsete lõpetajatega. Need vastajad, kes olid kokkupuutunud probleemidega tõid kolme peamise probleemina välja töökoha leidmise (27%), praktikakohtade leidmise (16%) ja hariduse saamise kvaliteedi (15%).

KOKKUVÕTE

- Analüüsitulemused kinnitavad, et ollakse rahulolevad mitmete kutseharidust puudutavate aspektidega. Inimesed on teadlikud ja hindavad ka üsna kõrgelt erinevaid hüvesid, mida kutseõppeasutus võib pakkuda. Arvatakse, et kutsehariduse baasil saadud ametid võimaldavad eluläheduse tõttu keskmisest paremini tööturul hakkama saada, samuti et need on perspektiivikad ning seotud eelkõige teenindava tööga
- Kutseõppeasutusse õppijate kohta arvatakse, et nad soovivad kiiresti alustada iseseisvat elu, seejärel, et nad valivad ainukese õppimisvõimaluse, mis neil on ning nad pärinevad piiratud materiaalsete võimalustega peredest.
- Ligi pooled vastajatest peavad õppimistingimusi gümnaasiumis paremaks.
- Kutsehariduse õppimistingimuste ja taseme parandamiseks pakutakse kõige enam välja, et tuleks uuendada erialavalikuid lähtuvalt tööturuprognosidest, tõsta pakutava hariduse kvaliteeti ja avardada praktikavõimalusi.
- Suurem osa elanikkonnast ei pea oluliseks enese informeeritust kutseharidusega. Seda eelkõige kahel põhjusel: esiteks puudub vajadus ja teiseks huvi. Inimesed, kelle jaoks on oluline olla kursis kutseharidusalase informatsiooniga, teevad seda eelkõige selleks, et teada saada rohkem laste koolitamise ja enesetäiendamise võimalustest.
- Viimase 5 aasta jooksul on kõige enam hangitud informatsiooni kutsehariduse kohta ajalehtedest, ajakirjadest, pereliikmetelt, sõpradelt, tuttavatelt ja seejärel televisioonist ja raadiost.
- Kutsehariduse mainet inimeste seas mõjutavad mitmed asjaolud: elukoht, põhitegevusala, rahvus ning enesekohane informeeritus kutseharidusest.

- Nende vastajate hinnangud, kelle kokkupuuted kutseõppeasutustega on jäänud viimastesse aastatesse on rohkem kursis kutsekoolide tänase tasemega ning seega võib nende hoiakuid pidada adekvaatsemaks, kui inimeste omasid, kes ei ole pikka aega kursis olnud kutseharidussüsteemis toimunud arengutest. Paremini informeeritud inimeste hinnangud kutseharidusele on tunduvalt kõrgemad kui halvasti informeeritute.

ÕPPURITE HOIAKUD KUTSEHARIDUSE SUHTES

METOODIKA

Küsitlus abiturientide ja põhikooli viimase klassi õpilaste seas viidi läbi kaht meetodikat, veebiküsitlust ja silmast silma personaalintervjuu vormi kombineerides.

Valimi tegemisel peeti silmas proportsionaalsuse ju juhuväljavõtu printsiipi. Kahe meetoodika kasutamise põhjus seisnes selles, et ei olnud võimalik saada sedavõrd palju õpilaste e-kirja aadresse, mis võinuks katta sihiks seatud valimit. Siin on probleemiks Andmekaitseadus, mistõttu õpilaste e-kirja aadresse oli pea võimatu saada. Noored andsid oma e-kirja aadressid vabatahtlikult. Käesolevas uuringus mindi teadlikult seda teed, et ei toimunud ankeetide täitmist klassikomplektide kaupa (see on küllaltki levinud moodus). Viimati nimetatud lähenemine toob endaga paratamatult kaasa nihkeid vastustes: grupi mõju, vähem tõsine suhtumine jms. Noore võimalus vastata ise üksinda veebi keel ankeedile või suuliselt intervjuueerijale suurendasid tõepäraste vastuste osakaalu. Veebiküsitluse ja näost-näku korraldatud uuringu küsimustikud olid identsed. Oleme seisukohal, et kahe küsitlusmeetodi kasutamine pigem suurendas kui kahandas küsitlustulemuste kvaliteeti.

Järgnevalt esitame valimi jaotuse vastavalt andmete kogumise viisile ning sotsiaaldemograafilistele tunnustele.

		KÕIK VASTAJAD	Uuringu tüüp	
			Intervjuu vorm	Veebiküsitlus
Maakond	Harju	33,40%	37,50%	30,10%
	Hiiu	1,80%	4,00%	
	Ida-Viru	13,40%		24,30%
	Jõgeva	5,80%	6,30%	5,40%
	Järva	3,00%	6,70%	
	Lääne	0,80%		1,40%
	Lääne-Viru	5,00%		9,10%
	Põlva	3,20%	7,10%	
	Pärnu	3,20%		5,80%
	Rapla	3,80%	6,30%	1,80%
	Saare	6,60%	14,70%	
	Tartu	13,40%	7,10%	18,50%
	Valga	2,80%	1,80%	3,60%
	Viljandi	1,00%	2,20%	
	Võru	2,80%	6,30%	
Regioon	Põhja-Eesti	33,40%	37,50%	30,10%
	Lääne-Eesti	12,40%	18,80%	7,20%
	Kesk-Eesti	11,80%	12,90%	10,90%
	Kirde-Eesti	13,40%		24,30%
	Lõuna-Eesti	29,00%	30,80%	27,50%
Linn-maa	Linn	75,60%	63,80%	85,10%
	Maa	24,40%	36,20%	14,90%

		KÕIK VASTAJAD	Uuringu tüüp	
			Intervjuu vorm	Veebiküsitlus
Sugu	Mees	40,20%	34,80%	44,60%
	Naine	59,80%	65,20%	55,40%
Vanus	14	2,40%	2,70%	2,20%
	15	42,40%	47,30%	38,40%
	16	9,00%	5,40%	12,00%
	17	2,20%	1,30%	2,90%
	18	40,00%	38,40%	41,30%

	19	4,00%	4,90%	3,30%
Rahvus	Eestlane	66,00%	99,10%	39,10%
	Venelane	30,60%		55,40%
	Muu	3,40%	0,90%	5,40%
VASTAJAID KOKKU	Arv	500	224	276
		100,00%	100,00%	100,00%

ABITURIENTIDE JA PÕHIKOOLILÕPETAJATE VÕRDLUS

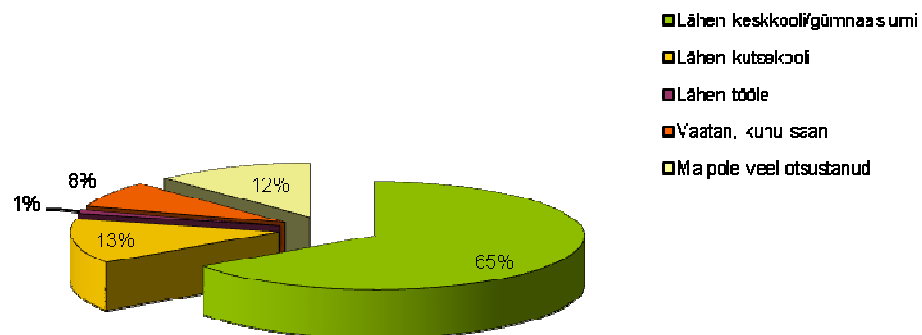
Edasiõppimine

Esmalt püüti välja selgitada noorte plaanid pärast kooli lõpetamist. Selgus, et umbes iga teine abiturient (55%) soovib õpinguid jätkata ülikoolis. Ligi veerand abiturientidest ei ole veel otsustanud, kuhu pärast lõpetamist edasi õppima minna. Rakenduskõrgkooli ja kutsekooli kavatseb õppima minna vaid 7% ja 6% gümnaasiumilõpetajatest.

Põhikoolilõpetajatest enamik soovib õpinguid jätkata keskkoolis/gümnaasiumis (65%). 13% usub, et jätkab õpinguid kutsekoolis ja ligi kümnendik pole veel oma tulevikuplaanides kindel. Tööle plaanib kohe peale kooli lõppu minna vaid 1% põhikoolilõpetajaid (vt *Graafik K1.1.* ning *Graafik K1.2.*).

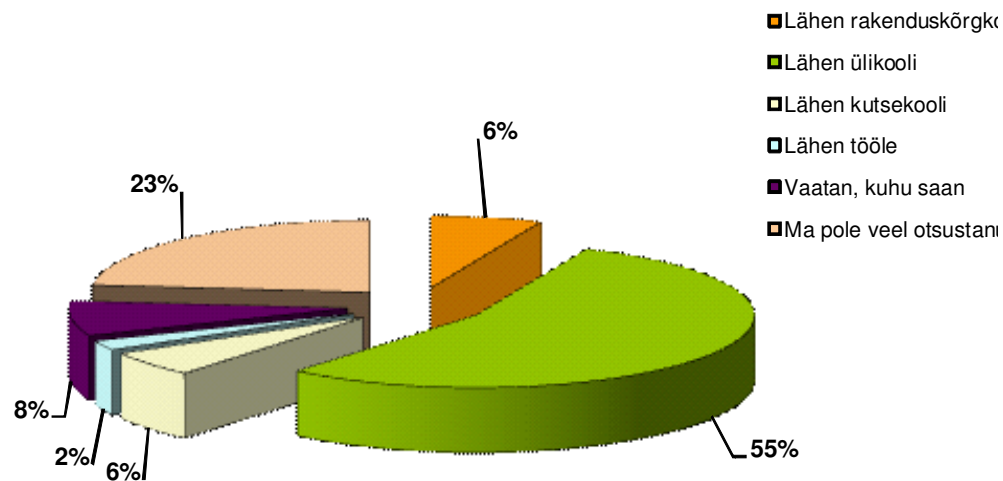
Graafik K1.1.

K1. Mida Sa plaanid teha, kui kevadel kooli ära lõpetad? (põhikooliõpetajad)

Graafik K1.2.

K1.2 Mida plaanid teha kui kevadel kooli ära lõpetad? (gümnaasiumlõpetajad)

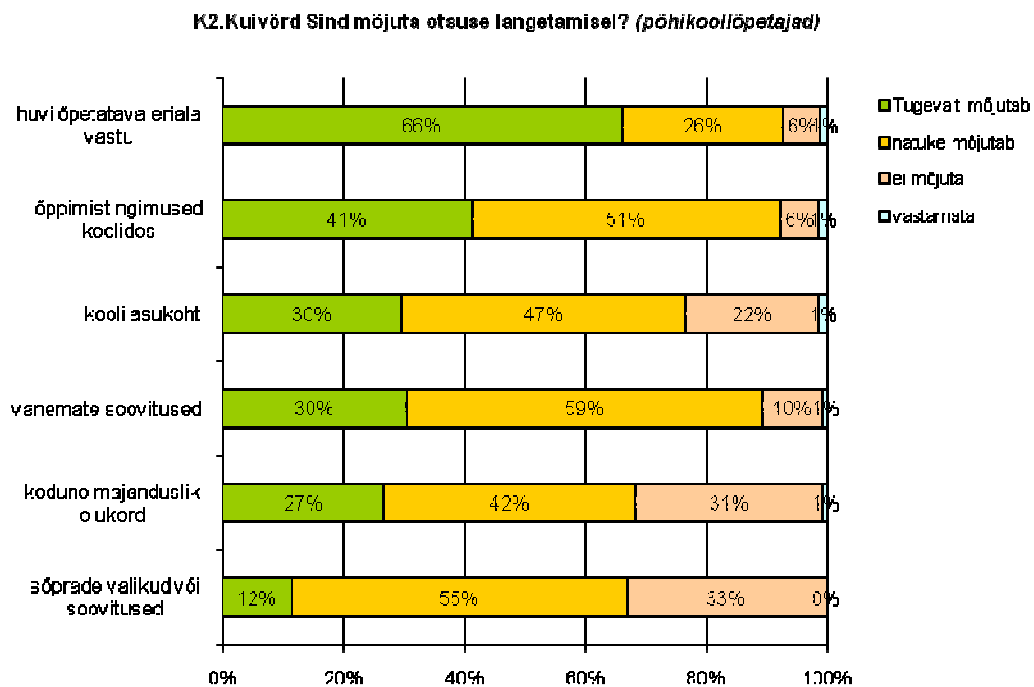
Mõjutegurid otsuse langetamisel

Edasiõppimise otsust võivad suuremal või vähemal määral mõjutada mitmed tegurid, näiteks huvi õpitava eriala vastu, õppimistingimused koolides, kooli asukoht, sõprade valikud või soovitusel, vanemate soovitusel ning kodune majanduslik olukord.

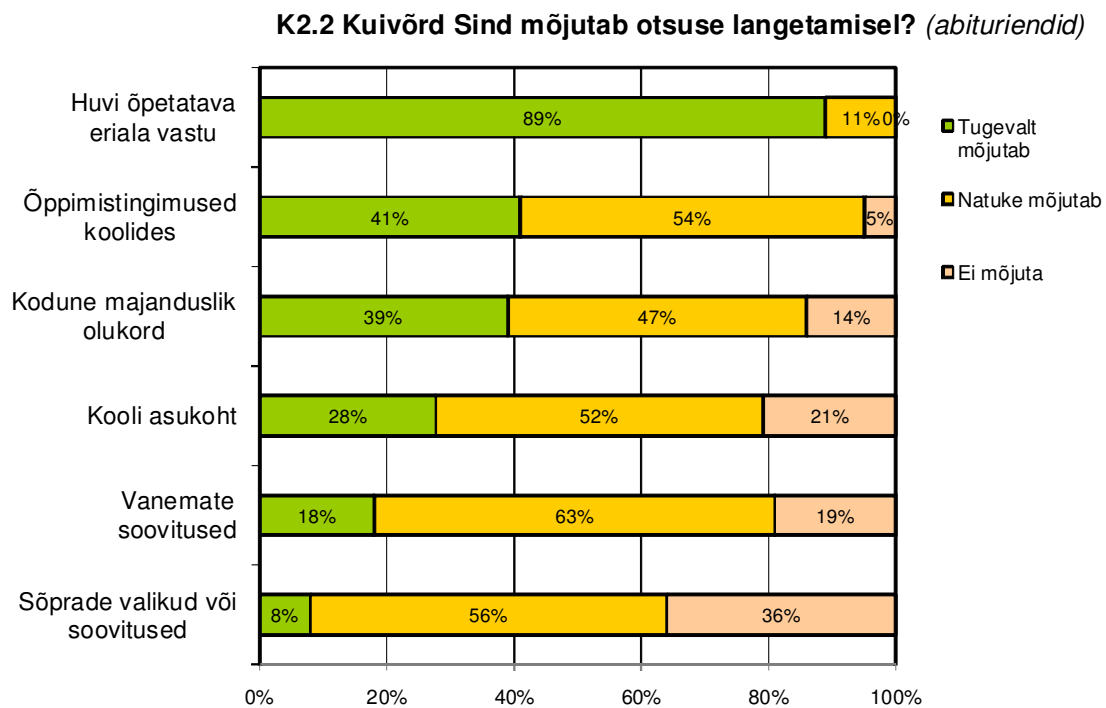
Noorte enda sõnul mõjutab edasi õppimise otsust kõige enam **huvi õpitava eriala vastu**, mille mõju abiturientid hindavad tugevamaks kui põhikoolilõpetajad (hinnang “tugevalt mõjutab” abiturientidest 89% ja põhikoolilõpetajatest 66%). Teine levinuim mõjutegur edasiõppimisele on 41% noorte väitel õppimistingimused koolis. Koduse majandusliku olukorra mõju hindavad abiturientid tugevamaks kui põhikoolilõpetajad (vastavalt 39% ja 27%). **Vanemate soovitusel** mõju tunnetavad aga enam põhikoolilõpetajad (31%) kui gümnasistid (18%).

Kõige vähem mõjutavad abituriente ja põhikoolilõpetajaid otsuse langetamisel endi sõnul sõprade valikud ja soovitusel – vaid umbes iga kümnes väidab, et selle mõju on tugev (vt *Graafik K2.1.* ning *Graafik K2.2.*).

Graafik K2.1.

Graafik K2.2.

Vanemate soovitused

Kuna noored hindavad vanemate nõuannete mõju üsna kõrgelt, siis oli oluline mõista, mida vanemad neile edasi õppimiseks enamasti soovitavad.

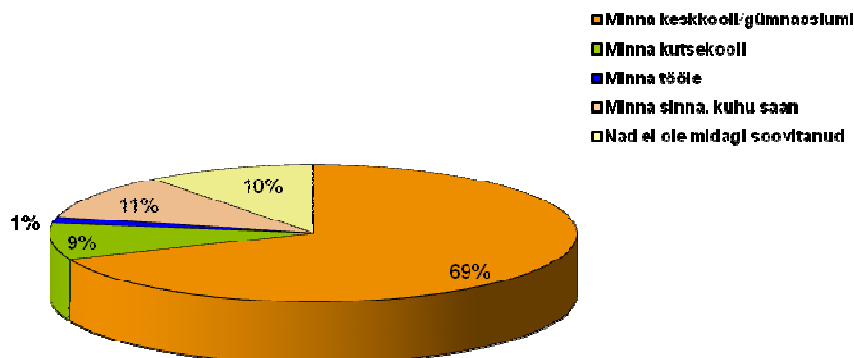
Enamike põhikoolilõpetajate vanemad on soovitanud pärast põhihariduse omandamist õpinguid jätkata keskkoolis/gümnaasiumis (69%). Vaid 9% põhikoolilõpetajate sõnul on vanemad neil soovitanud minna õppima kutsekooli (vt *Graafik K3.1.*).

Abiturientide vanemad on valdavalt oma lastel soovitanud kooliteed jätkata ülikoolis (72%). Vaid 2% gümnaasistidest ütleb, et vanemad on soovitanud neil minna õppima kutsekooli. (vt *Graafik K3.2.*).

Ligi kümnendikule gümnaasiumi ja põhikoolilõpetajatele ei ole vanemad edasiõppimiseks soovitusi jaganud.

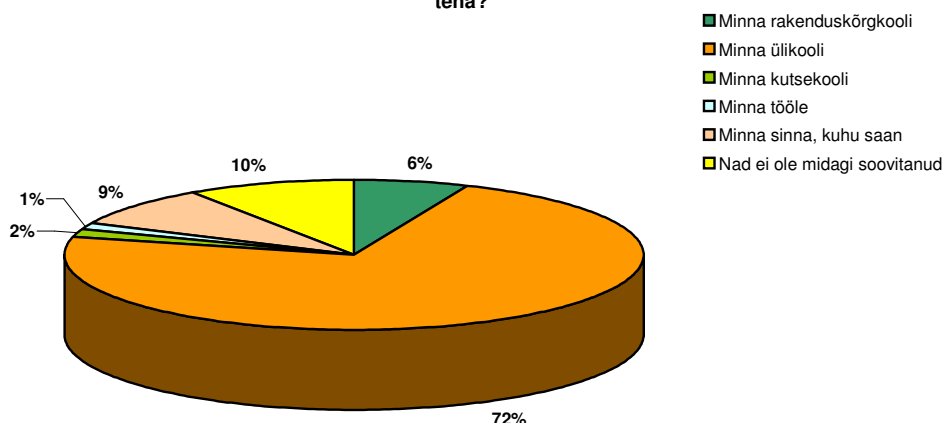
Graafik K3.1.

K3. Mida vanemad on soovitanud sul pärast lõpetamist edasi teha?

Graafik K3.2.

K3.2 Mida Sinu vanemad on soovitanud Sul pärast gümnaasiumi lõpetamist edasi teha?

Klassikaaslaste plaanid

Iga teine põhikoolilõpetaja ütleb, et suuremal osal tema klassikaaslastest on plaanis õpinguid jätkata keskkoolis/gümnaasiumis (52%). 8% põhikoolilõpetajatest leiab, et enamuse pole veel otsustanud, mida kevadel edasi teha.

60% abiturientidest usub, et suurem osa klassikaaslastest soovib edasi õppida ülikoolis. 19% arvab, et klassikaaslased lähevad sinna, kuhu saavad ning 16% sõnul pole kaaslased oma otsust veel langetanud. 3% abiturientidest usub, et klassikaaslased plaanivad edasi õppida rakenduskõrgkoolis.

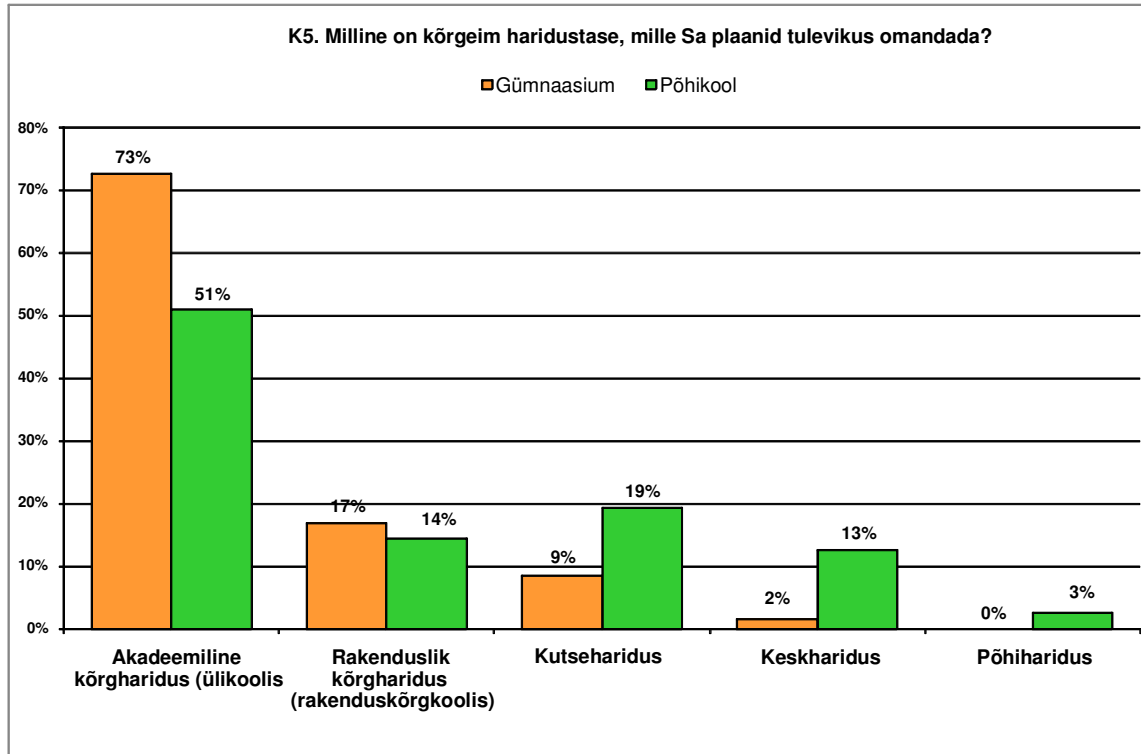
Kui põhikoolilõpetajatest umbes viiendiku arvates plaanib suurem osa nende klassikaaslastest (22%) edasi õppida kutsekoolis, siis abiturientidest usub sama vaid 2%.

Kõrgeim haridustase tulevikus

Enamiku noorte eesmärgiks on akadeemilise kõrghariduse saavutamine tulevikus, sagedamini jagavad seda seisukohta abiturientid kui põhikoolilõpetajad (vt *Graafik*

K5.). Põhikoolilõpetajate seas seevastu on aga rohkem neid, kes tulevikus kavatsevad piirduda kutse- ja keskkharidusega.

Graafik K5.

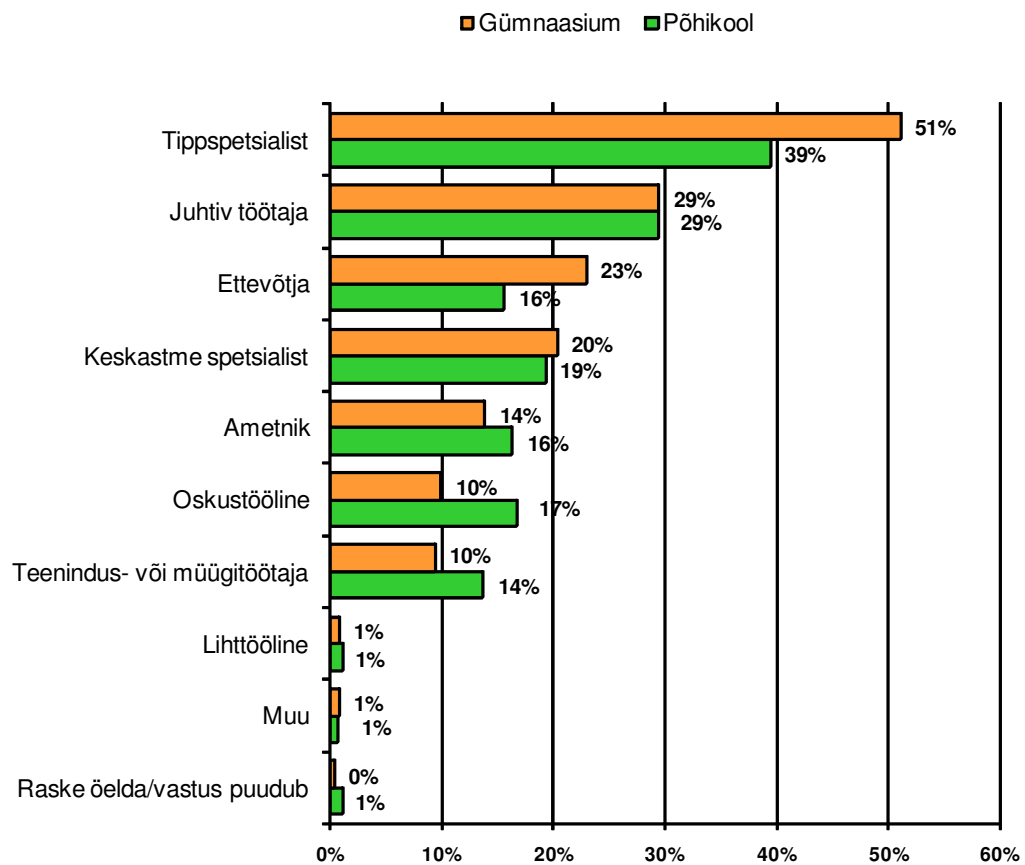
Soovitud ametipositsioon pärast õpingute lõpetamist

Noorte ambitsioonikust peegeldab ka see, et enamik neist soovib pärast õpingute lõpetamist tööle asuda tippspetsialisti ametikohale. Seda märkisid abiturientid sagedamini kui põhikoolilõpetajad. Teine populaarne valik ametikohtade seas nii abiturientide kui põhikoolilõpetajate jaoks on juhtivtöötaja. Kõige ebatõenäolisemana näevad noored end lihttöölisena – antud positsioonil soovib töötada vaid 1% vastajaist (vt graafik K6).

Graafik K6.

K6. Millisele ametipositsioonile Sa sooviksid pärast õpingute lõpetamist asuda?

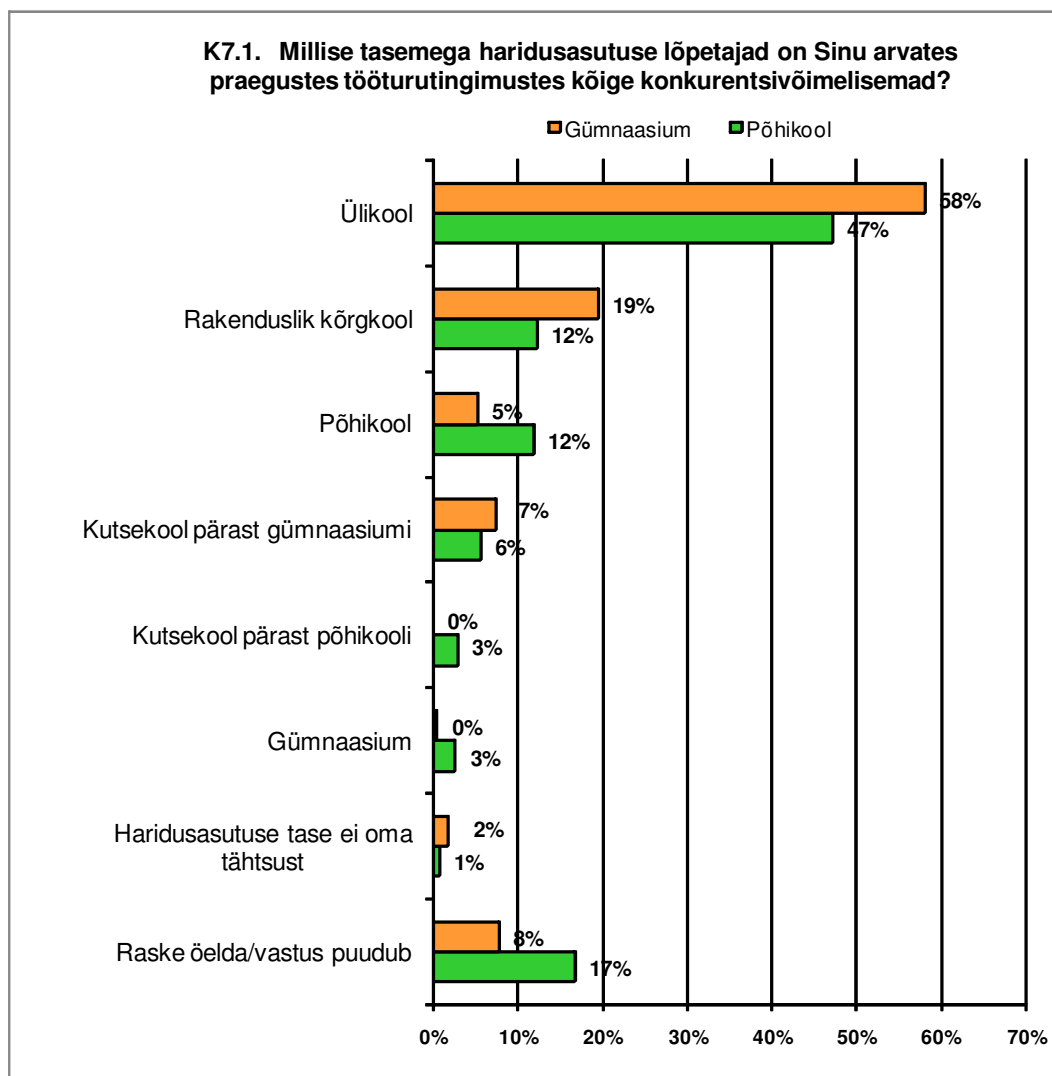

*kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

Tööturul kõige konkurentsivõimelisemad

Nii abiturientid kui põhikoolilõpetajad peavad tänasel tööturul kõige konkurentsivõimelisemaks ülikoolilõpetajaid. Abiturientide hinnangul on konkurentsivõimelt järgmisel kohal rakendusliku ülikooli lõpetajad (19%). Põhikoolilõpetajatest ei osanud 17% öelda, kes võiksid hetkel tööturul olla kõige konkurentsivõimelisemad.

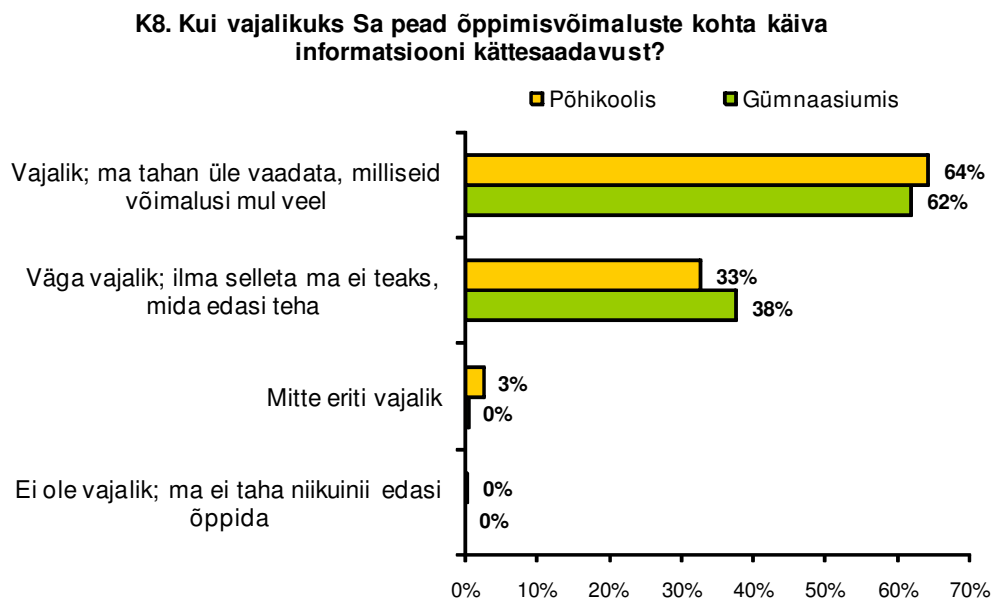
Graafik K7.1.

Õppimisvõimaluste kohta käiva informatsiooni kättesaadavuse vajalikkus

Ootuspäraselt peab enamik abituriente ja põhikoolilõpetajaid õppimisvõimaluste kohta käiva informatsiooni kättesaadavust vajalikuks, et saada ülevaade pakutavatest võimalustest (vt *Graafik K8*).

Graafik K8.

Informatsiooni hankimine

Noorte jaoks on peamiseks informatsiooniallikaks, kust hangitakse teavet õppimisvõimaluste kohta, **internet** (86%). Teisel kohal interneti järel toodi infoallikana välja teave, mis saadakse pereliikmetelt, sõpradelt ja tuttavatelt (61% gümnaasiste ja 64% põhikooliõpilasi).

Gümnaasiumiõpilased kasutavad interneti infoallikana mõnevõrra sagedamini kui põhikoolilõpetajad (vt *Tabel K9*). Abituriendid nimetasid märksa sagedamini infoallikana veel infomesse või muid tutvustavaid üritusi ning teatmikke ja voldikuid.

Tabel K9. Kust saad informatsiooni õppimisvõimaluste kohta?

	Gümnaasium	Põhikool
Internetist	90,9%	81,4%
Pereliikmetelt, sõpradelt, tuttavatelt	61,0%	63,9%
Teatmikest ja voldikutest	58,4%	33,5%
Infomessidelt või muudelt tutvustavatelt üritustelt	56,7%	22,3%
Otse õppeasutusest (nt lähen kohale või helistan)	37,2%	33,5%
Ajalehtedest, ajakirjadest	35,9%	28,6%
Televisioonist, raadiost	20,3%	23,0%
Muu	1,3%	1,1%
Ma ei saagi sellist informatsiooni	0,4%	1,5%

Probleemid informatsiooni hankimisel

Enamikul küsitletuist ei ole info hankimisel probleeme esinenud, sest nad ei ole veel otsustanud, kus täpselt oma õpinguid jätkata.

Need, kel siiski on probleeme esinenud, töid sagedamini välja info puudulikkuse ning info raske leitavuse ametlikelt veebilehekülgedelt. (vt Tabel K10.).

Tabel K10. Milliseid probleeme Sul on informatsiooni otsimisel esinenud?

	Gümnaasiumis	Põhikoolis
Probleeme ei ole, ei ole veel otsustanud	23,4%	35,3%
Info puudulikkus	22,1%	17,5%
Ametlikelt internetilehekülgedelt on raske infot leida	10,0%	4,1%
Ei tea, kust infot otsida	5,2%	6,7%
Probleeme riigieksamite määratlemisega	4,8%	1,5%
Tahaksin, et info oleks kättesaadav ka vene keeles	4,3%	1,5%
Ei leia alati infot õppeprogrammide kohta	3,5%	2,2%
Kuivõrd info vastab reaalsusele, vananenud info	3,0%	1,5%
Puudub info tulevaste töökohtade osas	2,6%	1,1%
Ei suuda otsustada, mida valida	1,7%	1,5%
Interneti ühenduse puudulikkus, ei kasuta eriti	0,4%	2,6%
Ajapuudus, et minna õppeasutusse info järele	1,3%	1,1%
Puudub täpne info milliste pallidega saab sisse	1,7%	0,7%
Infoallikate vähesus	1,3%	1,1%
Infot saab ainult internetist	1,3%	0,7%
Info on keeruliste võõrsõnadega kirja pandud	1,7%	0,4%
Erinevad infoallikad annavad erineva info	0,4%	1,1%
Liiga palju infoallikaid	1,7%	
Puudub ühtne andmebaas	1,7%	
Broshüüre ei ole kohapeal, on vaja selleks sõita kaugemale	0,4%	0,7%
Ei leidnud kontakt telefoni numbreid	0,4%	
Eestis on vähe õppeasutusi	0,4%	
Tagasiside puudulikkus (ei vastata e-mailidele)		0,4%
Ei ole kusagilt lugeda tudengite arvamus kooli kohta	0,4%	
Raske öelda	19,9%	27,5%

Soovitused info paremaks kättesaamiseks

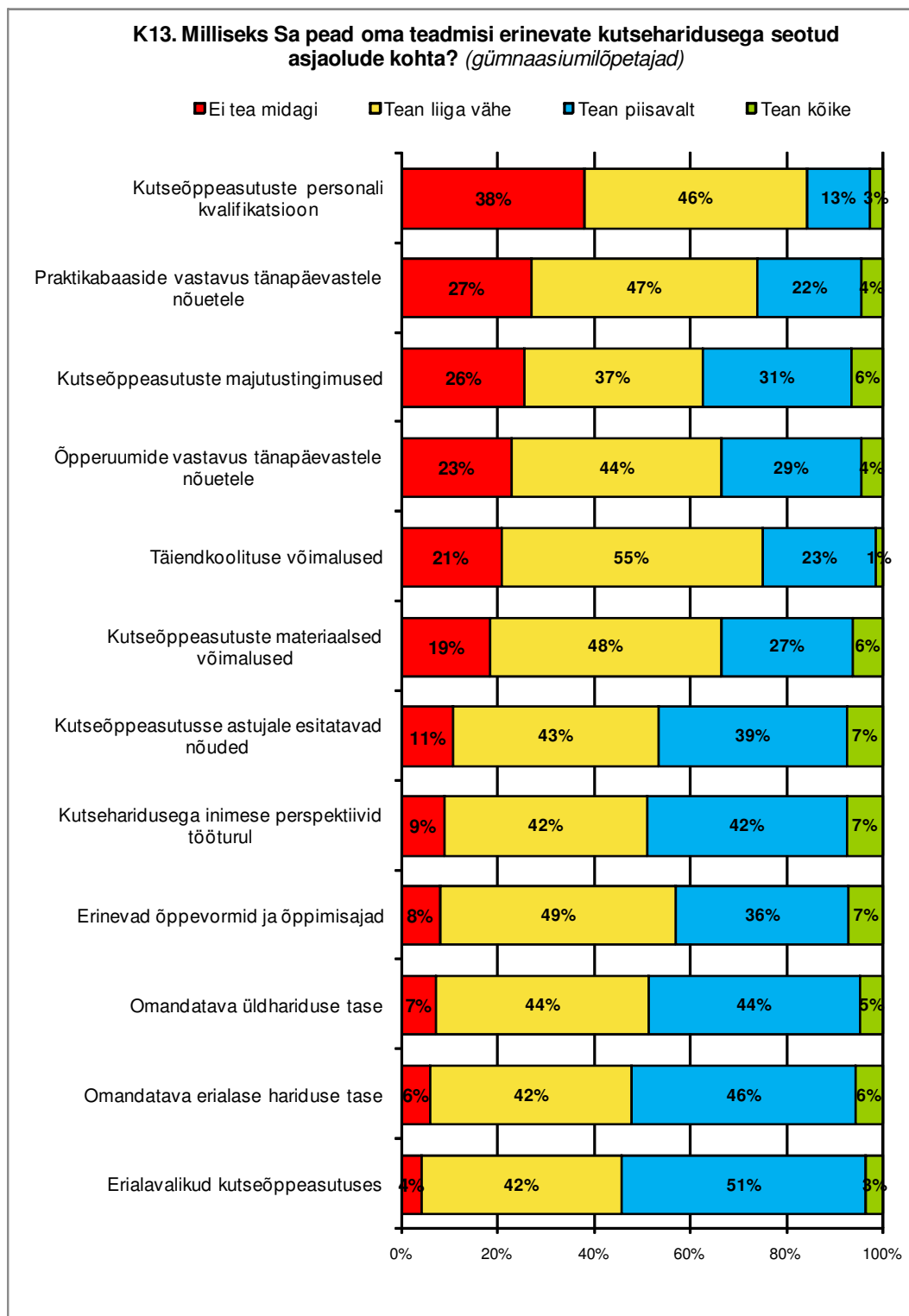
Ligi kümnendik (11%) abituriente ja põhikoolilõpetajaid arvab, et info oleks paremini kättesaadav, kui seda **levitada rohkem otse koolidesse**. Samuti pakuti väljaidee teha eraldi internetilehekülg koolilõpetajate jaoks ning korraldada rohkem õppimisvõimalusi tutvustavaid loenguid.

Noorte informeeritus kutseharidusest

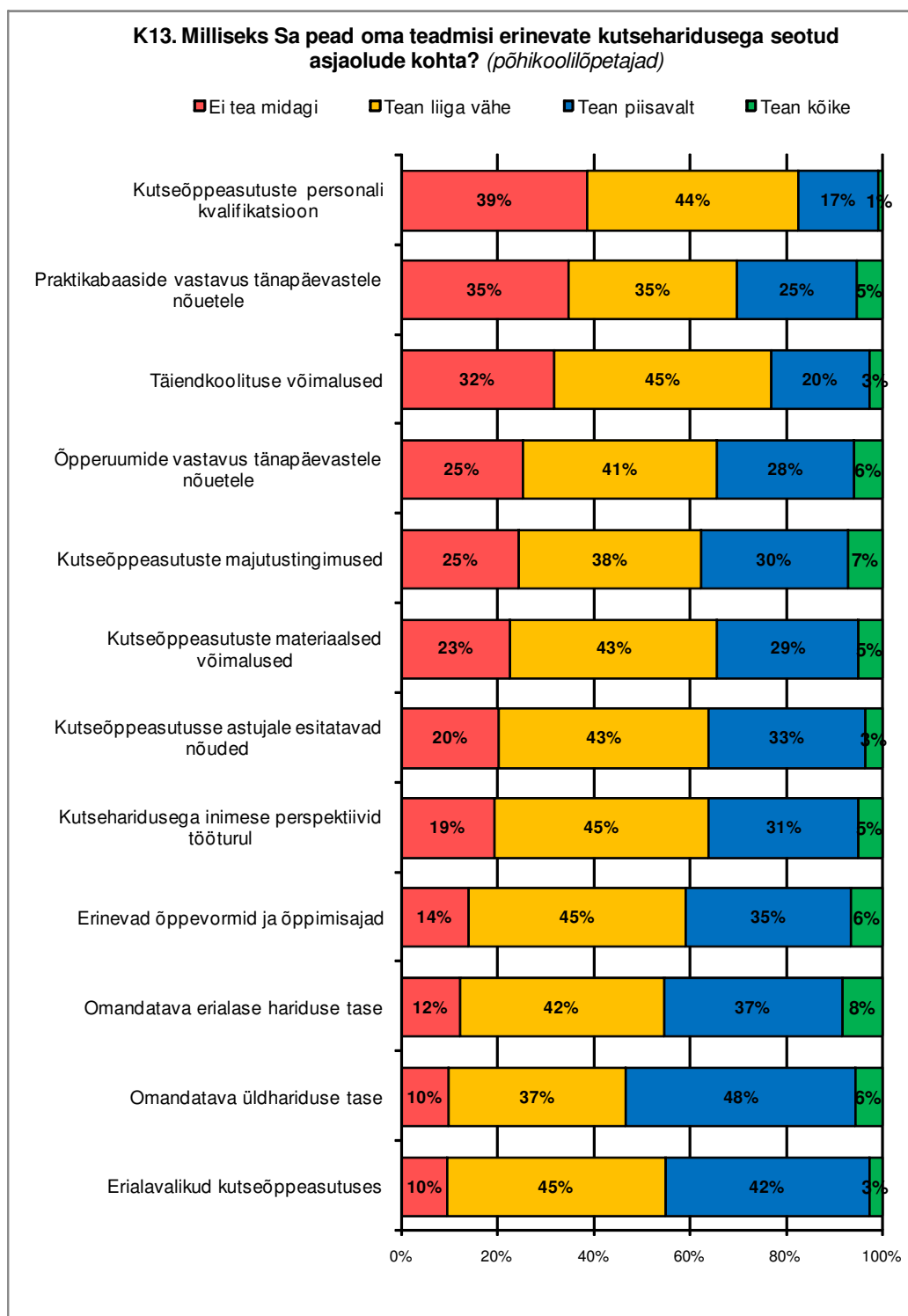
Õpilastel paluti hinnata oma teadmisi erinevate kutseharidusega seotud asjaolude kohta: omandatava üldhariduse tase, erialavalikud kutseõppeasutuses, omandatava erialase hariduse tase, kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul, erinevad õppevormid ja õppimisajad, kutseõppeasutusse astujale esitatavad nõuded, kutseõppeasutuste majutustingimused, kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused, õpperuumide vastavus tänapäevastele nõuetele, praktikabaaside vastavus tänapäevastele nõuetele ning täiendkoolituste võimalused ja kutseõppeasutuste personali kvalifikatsioon.

Selgus, et noored hindavad oma teadmisi enamike kutseharidusega seotud asjaolude kohta ebapiisavaks. Kõige kehvemaks peetakse oma informeeritust kutseõppeasutuste personali kvalifikatsiooni kohta, samuti ei tea enamuse noori, kas praktikabaasid ja õpperuumid vastavad tänapäevastele nõuetele. Mõnevõrra paremini hinnatakse oma teadmisi kutseõppeasutusse astujale esitatavate nõudmiste ning erialavalikute kohta. Gümnasistide ja põhikoolilõpetajate informeerituse vahel suuri erisusi ei ilmnenu (vt. *Graafik K13.1.* ning *Graafik K13.2.*)

Graafik K13.1. (gümnaasiumilõpetajad)

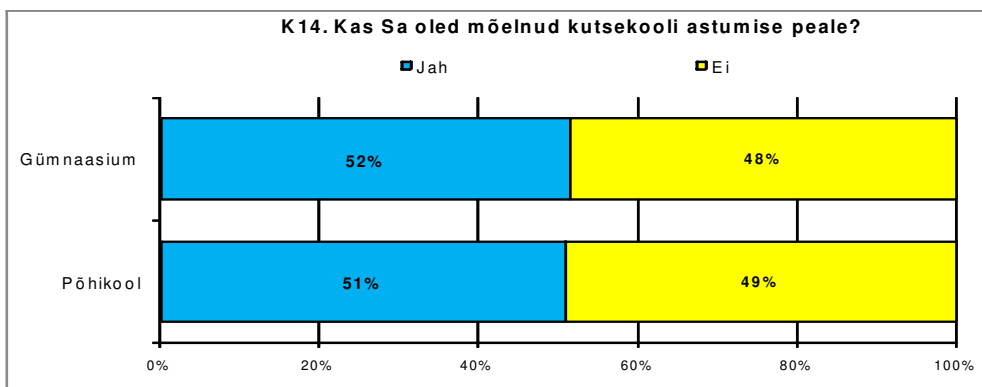
Graafik K13.2. (põhikoolilõpetajad)

Kutsekooli astumine

Umbes iga teine abiturient ja põhikoolilõpetaja on mõelnud kutsekooli astumise peale vt Graafik K14:

Miks ei ole mõelnud?

Need noored, kes ei ole mõelnud kutsekooli astumise peale, märkisid peamise põhjusena soovi õppida ülikoolis ning omandada kõrgharidus. Sageduselt teine põhjus oli soov omandada hea haridus, mida märkisid põhikoolilõpetajad tihedamini kui abiturientid (vastavalt 35% ja 13%).

Tabel K15. Miks Sa ei ole mõelnud kutsekooli astumise peale?

	Gümnaasium	Põhikool
Tahan õppida ülikoolis, omandada kõrgharidust	42,9%	34,1%
Tahan omandada head haridust	13,4%	34,8%
Ei vaja kutseharidust	11,6%	14,4%
Pakutavad erialad ei paku piisavalt huvi	18,8%	7,6%
Kutseharidus ei ole perspektiivne	13,4%	6,8%
See haridus ei ole konkurentne tööturul	11,6%	3,0%
Veel on vara, see on varuvariant	3,6%	6,8%
Kutsehariduse tase madal	5,4%	3,8%
Kutseharidus ei vasta gümnaasiumi haridusele	2,7%	3,0%
Ei ole tasustavaid erialasid	2,7%	1,5%
Pärast gümnaasiumi ei ole mõtet minna kutsekooli	1,8%	
Kutsehariduse kohta info puudus		1,5%
Tahan minna välismaale õppima ja on vaja keskharidust	1,8%	
Lähem sõjaväkke, sõjaväelase eriala	0,9%	
Sisseastumise võimalused on nigelad	0,9%	
Seal on raske õppida		0,8%
Raske öelda	12,5%	14,4%

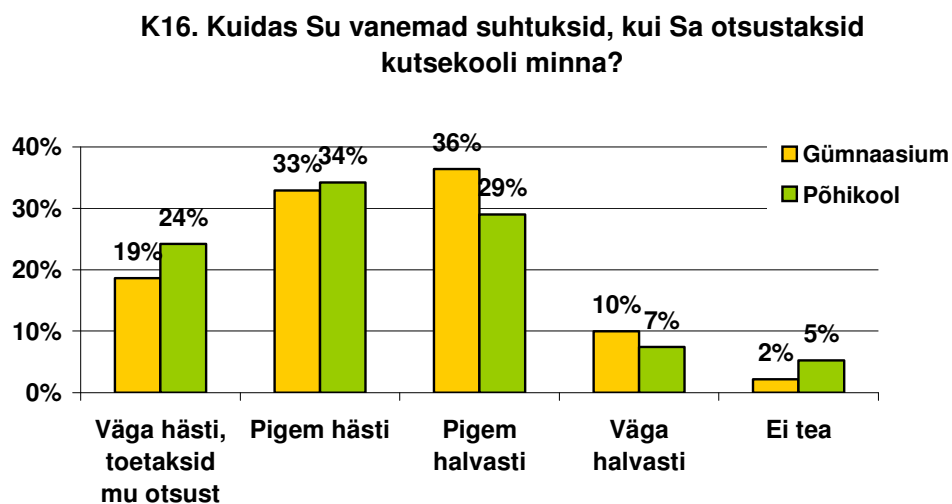
*vastavad need, kes ei ole mõelnud kutsekooli astumise peale

**kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

Vanemate suhtumine kutsekoolidesse

Nii abiturientidest kui põhikoolilõpetajatest suurem osa usub, et nende vanemad suhtuksid pigem positiivselt kui nad otsustaksid kutsekooli minna. Vaid ligi kümnendik arvab, et vanemad suhtuksid väga halvasti (vt. *graafik K16*.)

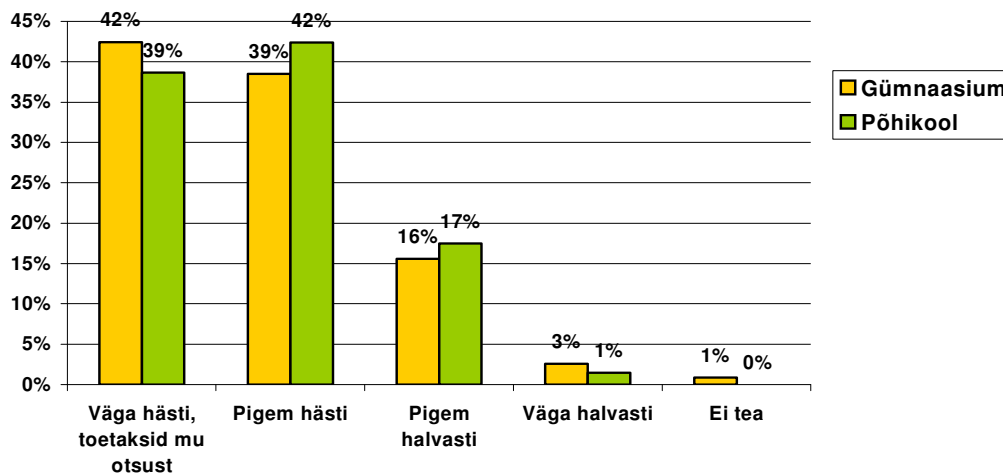
Graafik K16

Parim sõber läheb kutsekooli

Valdav enamik abituriente ja põhikoolilõpetajaid usub, et nad suhtuksid sellesse hästi, kui nende parim sõber otsustaks kutsekooli astuda.

K17. Kuidas Sa suhtuksid, kui Sinu parim sõber otsustaks kutsekooli minna?

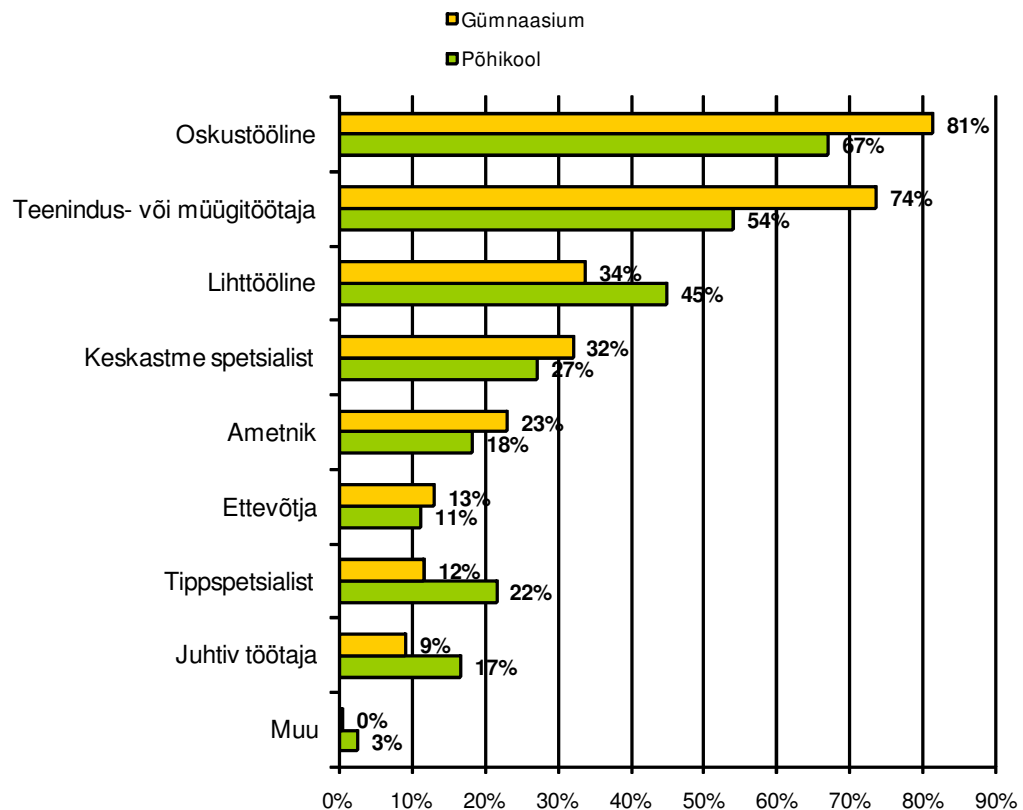
Graafik K17.

Kutseõppeasutuse lõpetajale sobivad ametipositsioonid

Nii abiturientid kui põhikoolilõpetajad leiavad kõige sagedamini, et kutseõppeasutuse lõpetaja sobib teenindus- või müügitöötajaks. Abiturientide hulgas on antud arvamus laialdasemalt levinud kui põhikoolilõpetajate seas (vt *Graafik K21*). Põhikooliõpilased peavad ligi kaks korda gümnasistidest sagedamini kutseõppeasutuse lõpetajat tippspetsialisti või juhtiva töötaja ametikohale sobivaks.

Graafik K21.

K21. Millistele ametipositsioonidele Sinu arvates kutseõppeasutuse lõpetaja kõige enam sobib?

*kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

Kutsehariduse maine tõstmine

Umbes iga teine vastaja on arvamisel, et kutsehariduse mainet saaks tõsta läbi pakutava hariduse kvaliteeti tõstmise ning erialavalikute uuendamise lähtuvalt tööturuprognosidest (vt Tabel K23.).

Tabel K23. Millised pakutud variantidest aitaksid Sinu hinnangul kõige enam kutsehariduse mainet tõsta?

	Gümnaasium	Põhikool
Pakutava hariduse kvaliteedi tõstmine	52%	49%
Erialavalikute uuendamine lähtuvalt tööturuprognosidest	48%	31%
Õppimisvõimaluste laialdasem tutvustamine koolis	22%	32%
KH baasil omandatavate ametite tutvustamine koolis	24%	28%
Praktikavõimaluste avardamine	21%	25%
Haridussüsteemi korrigeerimine riiklikul tasandil	15%	9%
KHsüsteemis toimunud muudatuste kajastus ajakirjanduses	10%	7%
Muu	3%	1%
Raske öelda/vastus puudub	1%	4%

*kuna iga vastaja võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

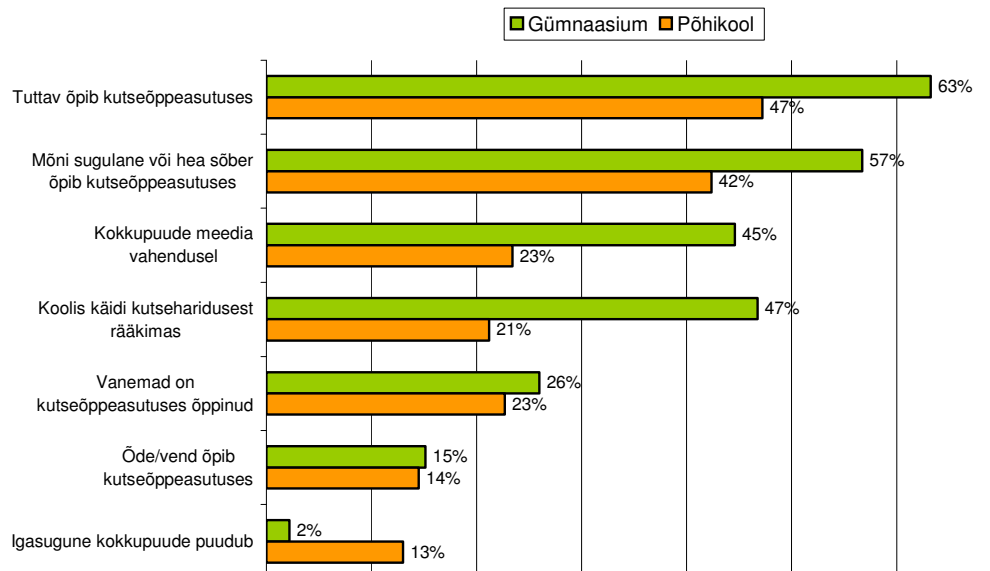
Kokkupuuted kutseõppeasutustega

Abiturientidel on tunduvalt rohkem olnud kokkupuuteid kutseõppeasutuste või nende lõpetajatega kui põhikooliõpilastel. Peamiseks kokkupuutepunktiks on noorte jaoks mõni tuttav, sugulane või hea sõber, kes õpib kutseõppeasutuses. Suurim erisus ilmnes aga selles, et abiturientide seas oli pea kaks korda enam neid, kel on olnud kokkupuude kutseharidusega meedia vahendusel või käis keegi sellest koolis rääkimas (vt *Graafik K24*).

13%-l põhikoolilõpetajatest puudub oma sõnutsi igasugune kokkupuude kutseõppeasutustega, abiturientide hulgas on neid inimesi vaid 2%.

Graafik K24.

K24. Millised kokkupuuted on Sul kutseõppeasutuste ja nende lõpetajatega olnud?

KOKKUVÕTE

- Enamik abituriente plaanib pärast kevadist koolilõpetamist õpinguid jätkata ülikoolis. Põhikoolilõpetajatest 65% soovib aga haridusteed jätkata keskkoolis/gümnaasiumis.
- Edasiõppimise otsust mõjutavad eelkõige huvi õpitava eriala vastu ning kooli õppimistingimused.
- Põhikoolilõpetajate vanemad soovivad oma lastel enamasti õpinguid jätkata keskkoolis/gümnaasiumis, abiturientide vanemad aga ülikoolis. Kutsekooli on soovitanud õppima minna 9% põhikoolilõpetajate ning 2% abiturientide vanematest.
- Enamasti on noorte tulevikueesmärgiks saavutada akadeemiline kõrgharidus. Abiturientide seas on see soov tugevam, samas kui põhikoolilõpetajate seas on enam neid, kes plaanivad piirduda kutse – ja keskharidusega.
- Valdav osa noori soovib pärast õpingute lõpetamist töötada tippspetsialisti või juhtivtöötaja ametipositsioonil.
- Ülekaalukas osa noortest peab tänasel tööturul kõige konkurentsivõimelisemaks ülikoolilõpetajaid.
- Õppimisvõimaluste kohta käiva informatsiooni kättesaadavust peetakse oluliseks, et saada ülevaade pakutavatest õppevõimalustest. Peamiseks informatsiooniallikaks õppimisvõimaluste kohta on internet. Abituriendid nimetasid infoallikatena ka infomesse, tutvustavaid üritusi, teatmikke ja voldikuid sagedamini kui põhikoolilõpetajad.
- Umbes iga kümnes abiturient ja põhikoolilõpetaja arvab, et info kutsehariduse kohta oleks paremini kättesaadav, kui seda rohkem otse koolidesse levitada. Samuti pakuti välja idee luua spetsiaalne koolilõpetajate veebileht ning korraldada rohkem õppimisvõimalusi tutvustavaid loenguid.
- Noored hindavad oma informeeritust kutsehariduse erinevate aspektide kohta üsna ebapiisavaks. Kõige vähem omatakse teavet kutseõppeasutuste personali kvalifikatsiooni kohta; samuti ei teata, kas praktikabaasid ja õpperuumid vastavad tänapäevastele nõuetele. Mõnevõrra paremaks hinnatakse oma teadmisi kutseõppeasutusse astujale esitatavate nõudmiste ning erialavalikute kohta.

- Enamik koolilõpetajaid arvab, et nende vanemad suhtusid sellesse positiivselt kui nad otsustaksid kutsekooli astuda. Samuti toetaksid nad ise oma parima sõbra otsust, kui tema otsustaks kutsekooli minna.
- Kutseõppeasutuse lõpetajat nähakse kõige sagedamini oskustöölisena. Populaarsuselt järgmistele kohtadele asetuvad teenindus- või müügitöötaja ametid.
- Kutsehariduse mainet aitaks noorte arvates tõsta pakutava hariduse kvaliteeti tõstmine ning erialavalikute uuendamine tööturuproгноosidest lähtuvalt.
- Abiturientidel on tunduvalt rohkem erinevaid kokkupuuteid kutseõppeasutustega kui põhikoolilõpetajatel.

ELANIKKONNA, ABITURIENTIDE JA PÕHIKOOILILÕPETAJATE VÕRDLUS

Hinnangud kutseõppeasutuste erinevatele aspektidele

Käesolevas osas võrreldakse elanikkonna, abiturientide ja põhikoolilõpetajate hinnanguid kutseõppeasutuste kohta kolmest erinevast aspektist:

1. Hinnangud kutseõppeasutuste **hariduse taseme kohta**, mis hõlmavad omandatavat üldhariduse taset, kutseharidusega inimese perspektiive tööturul, omandatavat erialase hariduse taset ja kutseharidussüsteemi üldist olukorda.
2. Kutseõppeasutuste **üldised materiaalsed võimalused**, mis hõlmavad kutseõppeasutuste materiaalseid võimalusi (nt. stipendiumite maksmiseks), kutseõppeasutuste majutustingimusi, õpperuumide vastavust tänapäevastele nõuetele ja praktikavõimalusi.
3. Kutseõppeasutuste **hariduslik korraldus**, mille alla kuuluvad erialavalikud kutseõppeasutuses ja õppevormide paindlikkus.

Antud jaotus on aluseks järgnevale käsitlemisele. Vastajad andis hinnanguid 5-pallilisel skaalal, kus hinnangud on kokku arvestatud järgmiselt: "halb" + "pigem halb" = "halb" ja "hea" + "pigem hea" = "hea".

Aspektidelt, mis puudutavad hariduse taset, ollakse kõige rahulolevamad kutseõppeasutustes pakutava **omandatava erialase hariduse tasemega** – enamik vastajaid hindab seda heaks. Elanikkond peab seda mõnevõrra paremaks kui põhikoolilõpetajad (62% ja 53%, vt *Graafik K18.1*). Kutseharidusega inimese perspektiive tööturul hinnatakse samuti üsna kõrgeks Põhikoolilõpetajatest aga enamik ei oska kutseõppijate perspektiive tööturul hinnata (34% peab heaks). Põhikoolilõpetajad hindavad aga abiturientidest ja elanikkonnast kõrgemalt

omandatavat üldhariduse taset. Kutseharidussüsteemi üldist olukorda peavad aga abituriendid mõnevõrra paremaks kui kogu elanikkond.

Elanikkond hindab kõige kriitilisemalt kutseõppeasutuste materiaalseid võimalusi puudutavaid asjaolusid.

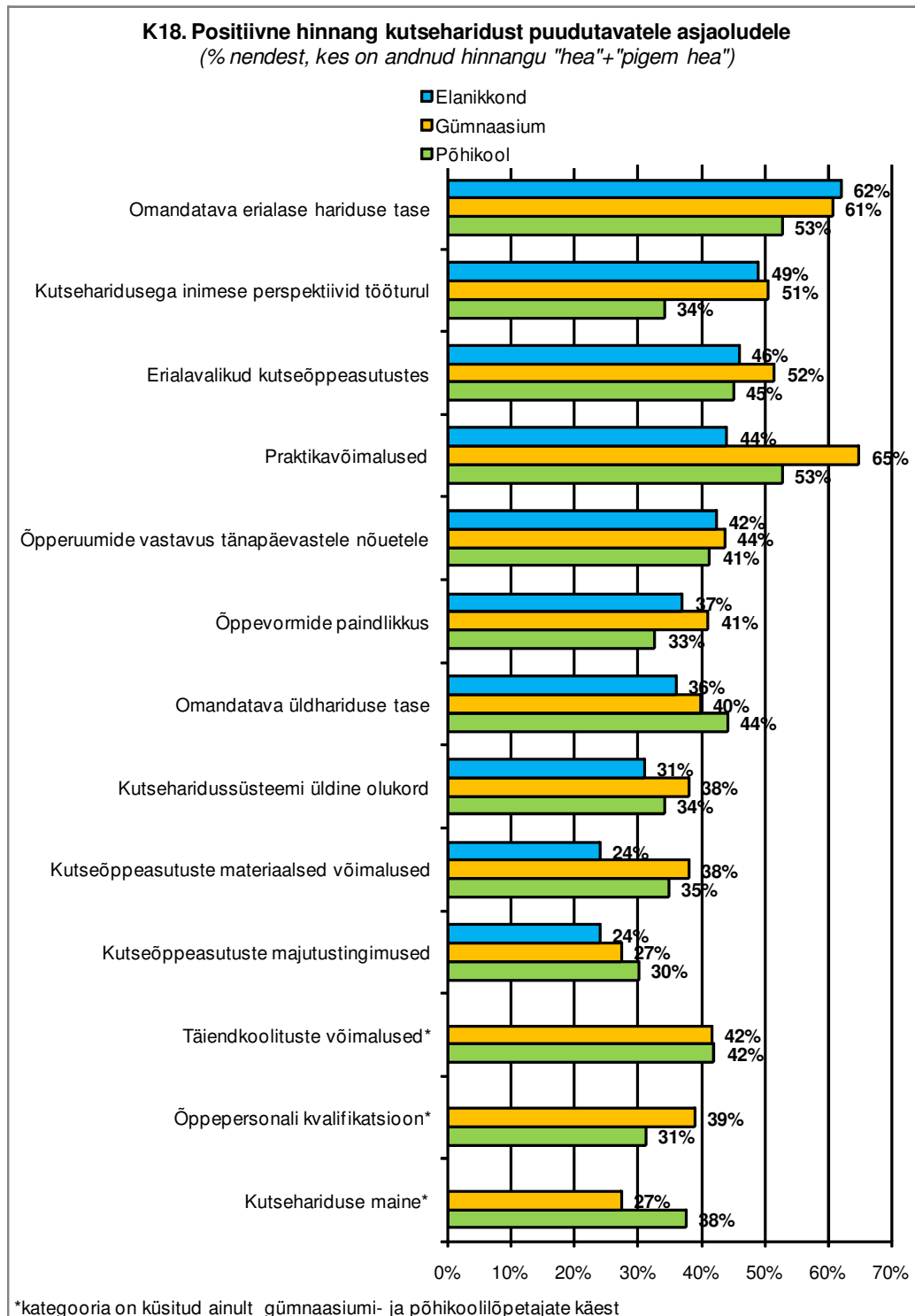
Materiaalseid võimalusi puudutavatest aspektidest ollakse kõige rahulolevamad **praktikavõimalustega**. Abiturientide osakaal, kes neid heaks peab, on tunduvalt suurem kui elanikkonna oma (65% ja 44%).

Üsna sarnased on aga elanikkonna, abiturientide ja põhikoolilõpetajate hinnangud õpperuumide vastavusele tänapäevastele nõuetele – vastavalt 42%, 44% ja 41% arvab, et see on hea.

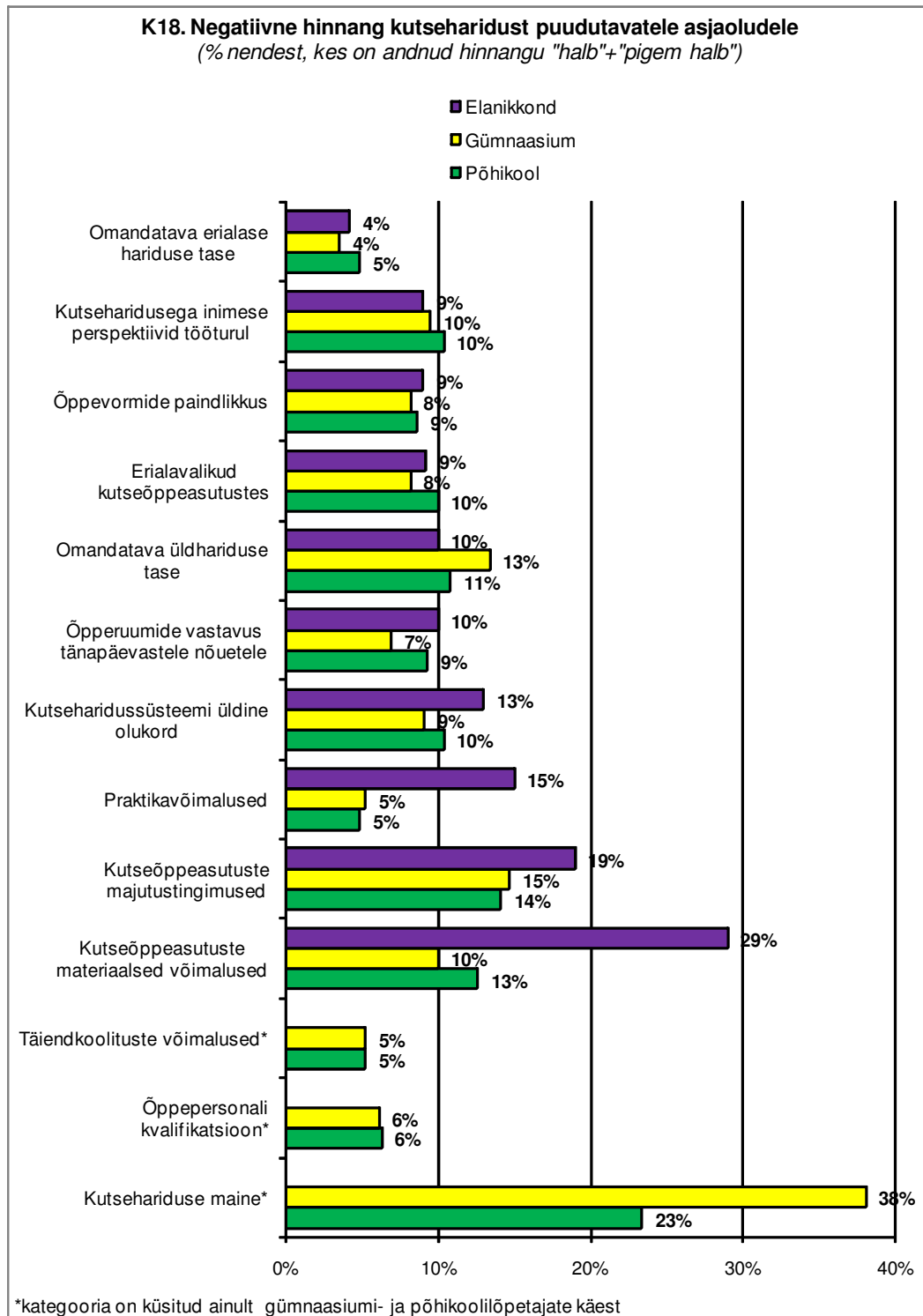
Kutseõppeasutuste materiaalsete võimaluste (nt. stipendiumite maksmiseks) hinnangud on üsna erinevad – 35% põhikoolilõpetajaid ja 38% abituriente peab neid heaks. Sama arvab ligi veerand kogu elanikkonnast. Elanikkonna hulgas on aga ligi kolm korda rohkem inimesi kui abiturientide ja põhikoolilõpetajate seas, kes peavad materiaalseid võimalusi halvaks. **Kutseõppeasutuste majutustingimusi** hindab samuti elanikkond mõnevõrra madalamalt kui abituriendid ja põhikoolilõpetajad.

Hariduslikku korraldust puudutavates küsimustes on abituriendid mõnevõrra rahulolevamad kui kogu elanikkond ja põhikoolilõpetajad. Õppevormide paindlikkust ja erialavalikuid hindavad nad kõrgemalt kui ülejäänud grupid.

Graafik K18.1 „positiivne hinnang“

Graafik K18.2 „negatiivne hinnang“

Eraldi on veel käsitletud ainult abiturientide ja põhikoolilõpetajate hinnanguid õppepersonali kvalifikatsioonile, täiendkoolituste võimalustele ja kutsehariduse

mainele (vt *Graafik K18.1.*). Neist kolmest hindavad nii abiturientid kui põhikoolilõpetajad kõige kõrgemalt täiendkoolituste võimalusi ning õppepersonali kvalifikatsiooni. Kutsehariduse mainet peetakse pigem negatiivseks ja seda eriti abiturientide seas (vt *graafik K18.2.*).

Hinnangud kutseõppeasutustes õppijatele

Võrreldud on kogu elanikkonna, abiturientide ning põhikoolilõpetajate hinnanguid erinevatele väidetele, mis võivad kutseõppeasutusse astujat iseloomustada. Väited on jagatud kokkuvõtlikult kolme rühma:

4. **edukusele orienteeritud omadused** (keskmisest rohkem edasipüüdlikud, orienteeritud uuendustele, laia silmaringiga, õpihimulised)
5. **piiratud võimalused ja võimed** (keskmisest väiksemate võimetega, pärinemine piiratud materiaalsete võimalustega peredest, ei saa muus koolis hakkama, valivad ainukese edasiõppimisvõimaluse, mis neil on, valivad kutseõppeasutuse majutusvõimaluste olemasolu tõttu)
6. **elulaadilised omadused** (valdavalt venelased, tarvitavad enam alkoholi ja uimasteid, soovivad kiiresti alustada iseseisvat elu)

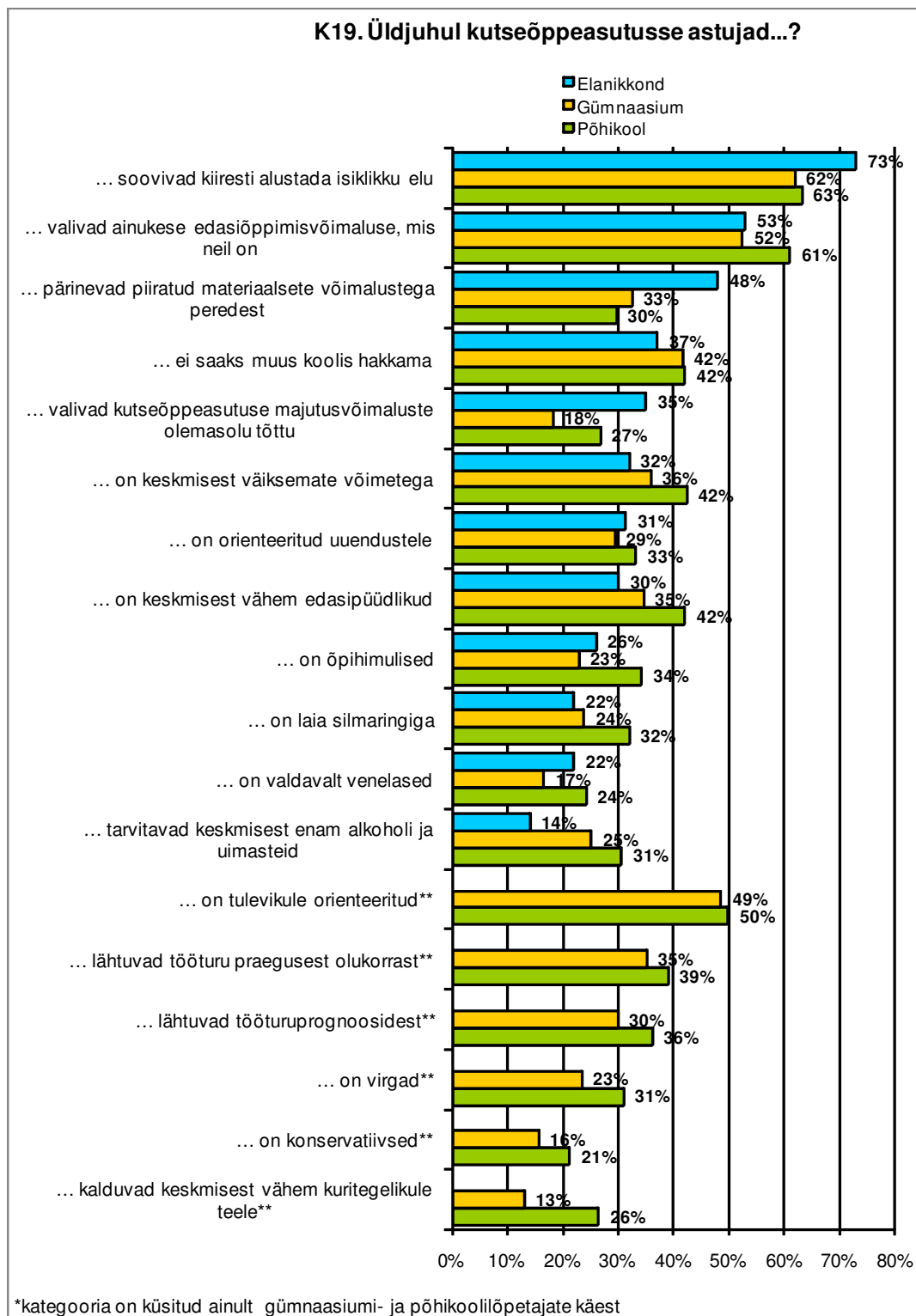
Ülekaalukalt on elanikkonna, abiturientide ning põhikoolilõpetajate seas levinud arvamus, et kutseõppeasutusse astujad **soovivad kiiresti alustada iseseisvat elu ning valivad ainukese edasiõppimisvõimaluse, mis neil on**. Esimene arvamus on laiemalt levinud elanikkonna seas ning teine põhikoolilõpetajate hulgas (vt *Graafik K19*).

Elanikkond arvab ka tunduvalt sagedamini kui abiturientid ja põhikoolilõpetajad, et kutseõppeasutusse astujad pärinevad piiratud materiaalsete võimalustega peredest. Abituriendid ja põhikoolilõpetajad aga arvavad pigem, et kutseõppeasutusse astujad ei saaks muus koolis hakkama.

Sellega, et kutseõppeasutusse astujad valivad **kutseõppeasutuse majutusvõimaluste** tõttu, nõustub pigem elanikkond kui abiturientid ja põhikoolilõpetajad.

Põhikoolilõpetajad arvavad abiturientidest ja kogu elanikkonnast mõnevõrra sagedamini, et kutseõppijad on keskmisest väiksemate võimetega, keskmisest vähem edasipüüdlilikud, õpihimulised, laia silmaringiga ning tarvitavad keskmisest enam uimasteid ja alkoholi. Viimase väite puhul tuli üsnagi märkimisväärne erinevus välja põhikoolilõpetajate ning elanikkonna vahel – nimelt 31% põhikoolilõpetajaid arvab, et kutseõppijad **tarvitavad keskmisest enam alkoholi ja uimasteid**. Elanikkonnast arvab sama poole vähem inimesi – 14%.

Graafik K19.

Eraldi on veel käsitletud ainult abiturientide ja põhikoolilõpetajate hinnanguid sellele, kas kutseõppeasutusse astujad lähtuvad tööturu praegusest olukorrast, kalduvad keskmisest vähem kuritegelikule teele ning kas on orienteeritud tulevikule, on virgad või on konservatiivsed.

Ligi pooled abituriendid ja põhikoolilõpetajad nõustuvad sellega, et kutseõppeasutusse astujad on tulevikule orienteeritud. Veidi vähem arvatakse, et nad lähtuvad tööturu praegusest olukorrast. Sellega, et kutseõppijad on virgad ja konservatiivsed nõustuvad pigem põhikoolilõpetajad kui abituriendid.

Suurim erinevus abiturientide ja põhikoolilõpetajate vahel tuli välja selles, et abiturientidest 13% arvab, et kutseõppijad kalduvad keskmisest vähem kuritegelikule teele, põhikoolilõpetajatest arvab sama 2 korda rohkem inimesi (*Graafik K19*).

Hinnangud kutseharidusega inimeste tulevikule

Võrreldud on elanikkonna, abiturientide ja põhikoolilõpetajate hinnanguid erinevatele hüvedele, mida kutseharidus inimesele tulevikuks võib pakkuda: kindel ja kõrge sissetulek, püsiv töökoht, erinevad töövõimalused, võimalus näha maailma, teha karjääri, edasi õppida ja töötada ükskõik millises riigis.

Üsna suur osa elanikkonnast, põhikoolilõpetajatest ja abiturientidest arvab ühtemoodi, et kutseõppeasutuses saadud haridus pakub tulevikuks eelkõige **kindlat sissetulekut, püsivat töökohta ja võimalust töötada ükskõik, millises riigis** (vt *Graafik K20.1 „pakub“*).

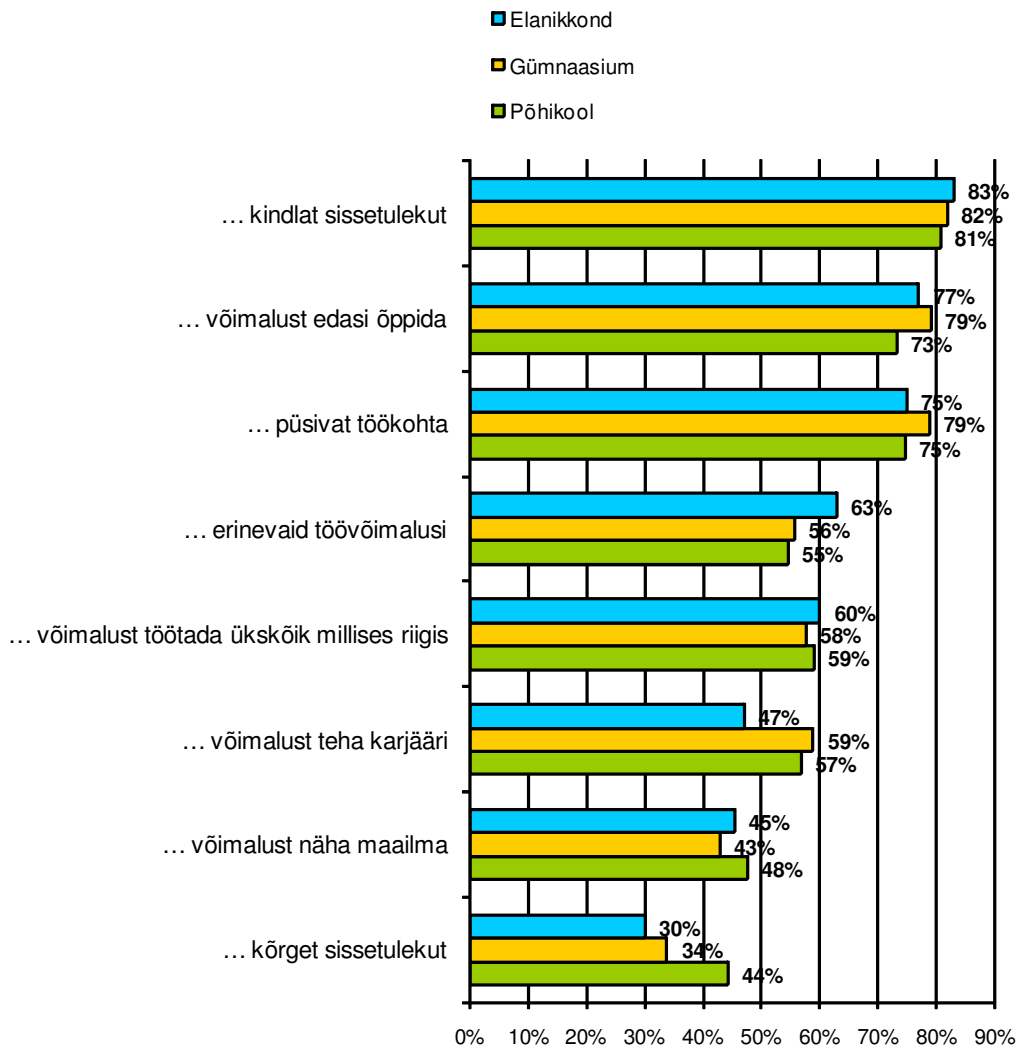
Vähem arvatakse, et kutseharidus pakub tulevikuks kõrget sissetulekut ja võimalust näha maailma.

Elanikkonna, abiturientide ja põhikoolilõpetajate hinnangud erinesid kutsehariduse võimalike tulevikuperspektiivide lõikes - 44% põhikoolilõpetajatest arvab, et kutseharidus pakub tulevikus kõrget sissetulekut. Sama arvab 30% kogu elanikkonnast ja 34% abiturientidest. Samuti on elanikkond veendunud selles, et kutseharidus pakub tulevikuks erinevaid töövõimalusi (vt *Graafik K20.1 „pakub“* ja *Graafik K20.2 „ei paku“*).

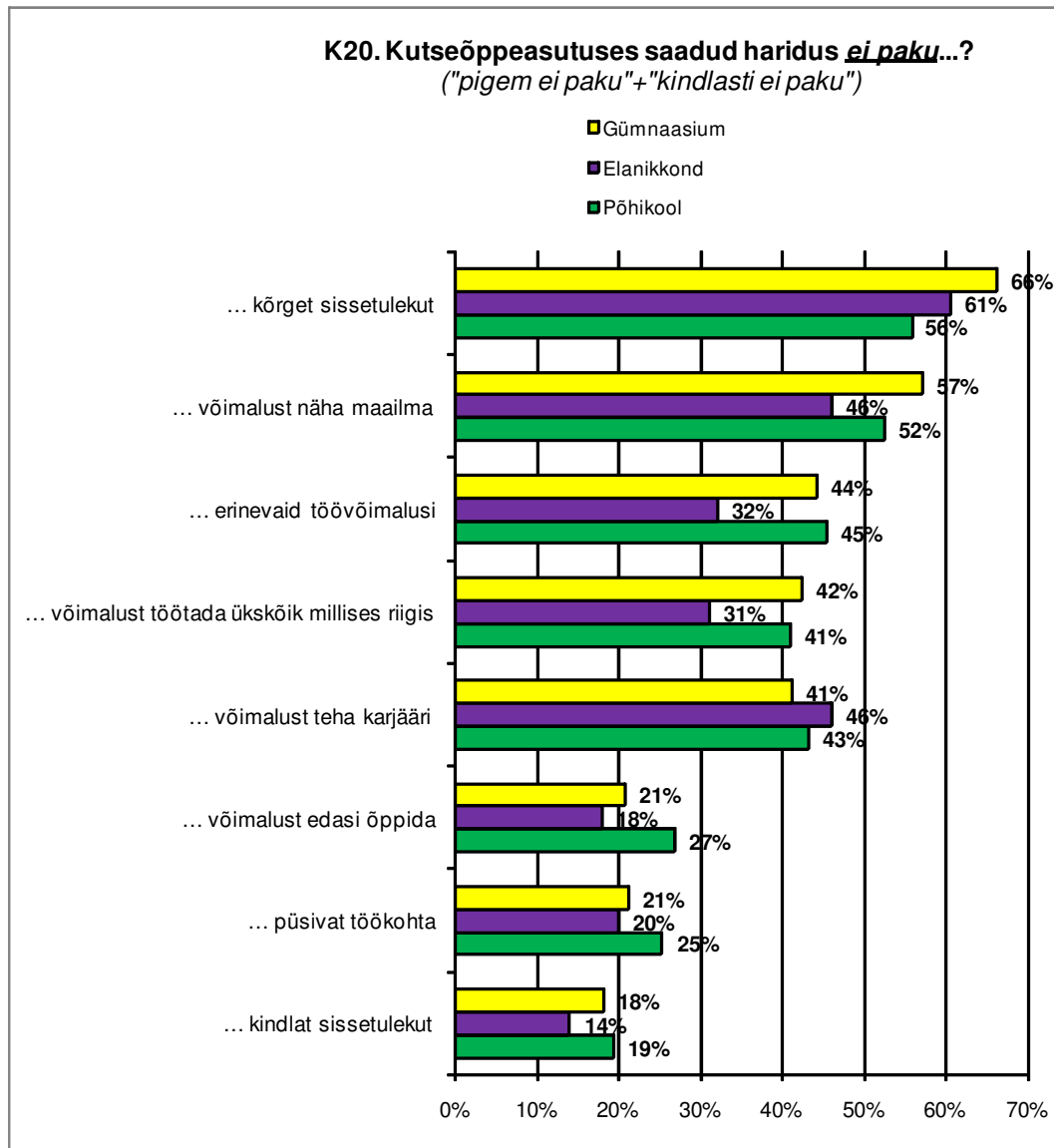
Graafik K20.1. „pakub“

K20. Kutseõppeasutuses saadud haridus pakub...
(% nendest, kes vastasid "kindlasti pakub" + "pigem pakub")

Graafik K20.2 „ei paku“

Hinnangud kutseharidusega seotud ametitele

Järgnevalt on võrreldud abiturientide, põhikoolilõpetajate ja kogu elanikkonna hinnanguid erinevatele väidetele, mis võiksid iseloomustada kutsehariduse baasil saadud ameteid: perspektiivikad, teiste poolt kõrgelt hinnatud, vähese vastutusega, seotud valdavalt musta, teenindava ja käsitööga, võimaldavad eluläheduse tõttu paremini tööturul hakkama saad ning osa saada tänapäeva tehnoloogia tippsaavutustest.

Levinum ettekujutus elanikkonna, abiturientide ja põhikoolilõpetajate seas on, et kutsehariduse baasil saadud ametid on seotud teenindava tööga (vt *Graafik K22.1 „nõusolek“*). Kõige enam nõustuvad sellega abituriendid (65%) ja mõnevõrra vähem kogu elanikkond (53%)

Kogu elanikkonnast väga suur osa (63%) usub lisaks, et kutsehariduse baasil saadud ametid võimaldavad keskmisest paremini tööturul hakkama saada, põhikoolilõpetajatest arvab sama tunduvalt vähem inimesi – 35%.

Elanikkonnast kõige vähem nõustutakse sellega, et kutsehariduse baasil saadud ametid on vähese vastutusega (nõustujaid 19%).

Põhikooliõpilaste seas on sagedamini levinud arvamus, et kutsehariduse baasil omandatud ametid on üksluised (vt graafik K22.1 ja K22.2). Kogu elanikkond ja abituriendid nõustuvad sellega vähem.

Üsna suure erinevus põhikoolilõpetajate, abiturientide ning elanikkonna vahel tuli välja selles, et õpilased usuvad sagedamini, et kutsehariduse baasil saadud ametid on seotud valdavalt käsitsitööga (põhikoolilõpetajad 44%, abituriendid 46% ja elanikkond 28%).

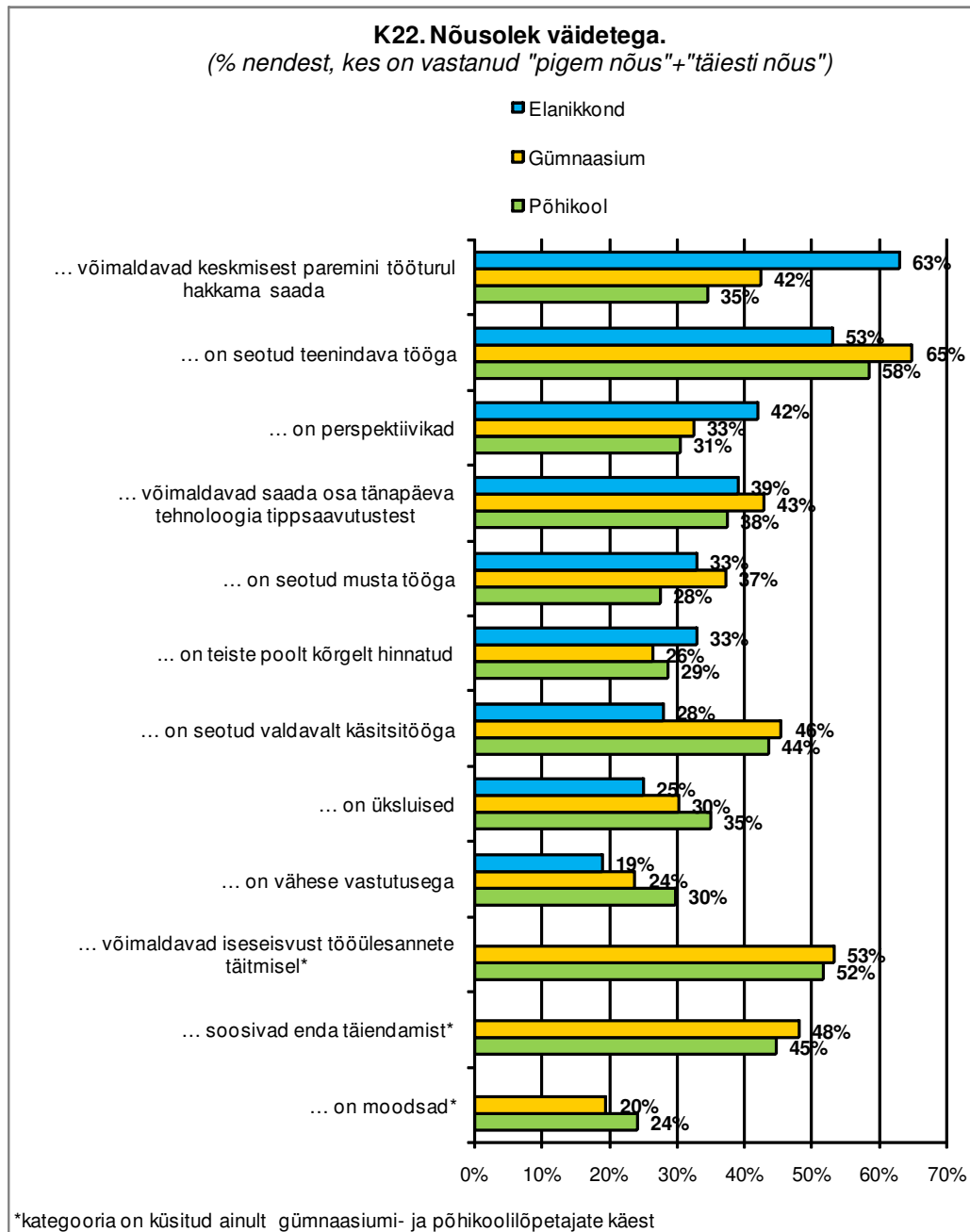
Eraldi on veel võrreldud ainult abiturientide ja põhikoolilõpetajate hinnanguid kutsehariduse baasil saadud ametite moodsusele, palju need võimaldavad iseseisvust tööülesannete täitmisel ning soosivad enda täiendamist.

Veidi üle poole abiturientidest(53%) ja põhikoolilõpetajatest (52%) nõustuvad, et kutsehariduse baasil saadud ametid võimaldavad iseseisvust tööülesannete täitmisel.

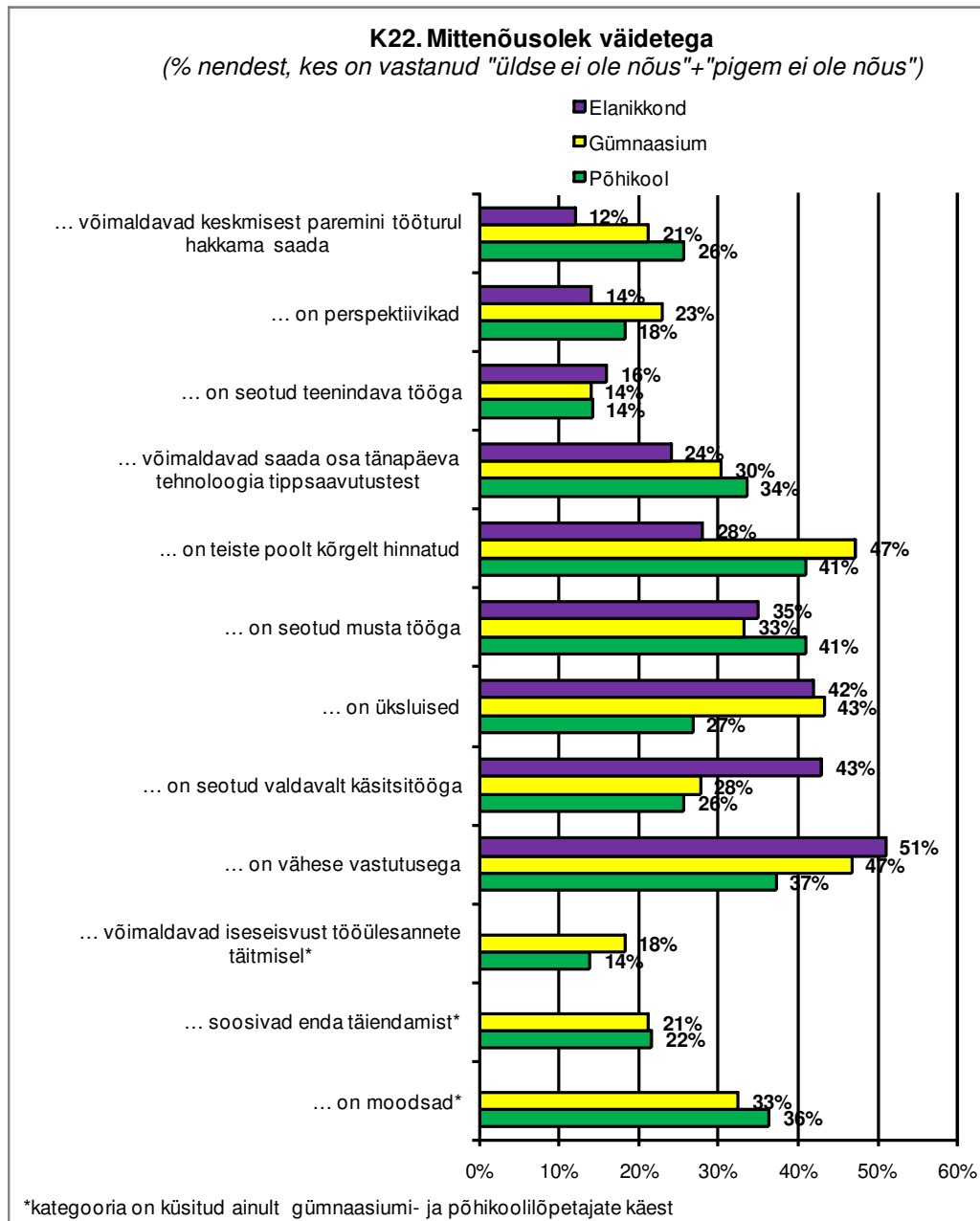
Natuke vähem nõustutakse sellega, et kutsehariduse baasil saadud ametid on soosivad enesetäiendamist – abituriendid 48% ja põhikoolilõpetajad 45%.

Ning vaid ligi veerand põhikooliõpilasi peab neid ameteid moodsaks (24%).

Graafik K22.1 „nõusolek“

Graafik K22.2 „mittenõusolek“

KOKKUVÕTE

- Eelkõige hindavad elanikkond ja abiturientid kutseõppeasutuste hariduse taseme aspektidelt heaks erialase hariduse taset ning seejärel kutseharidusega inimese perspektiive tööturul. Põhikoolilõpetajad on elanikkonnast ja abiturientidest mõnevõrra rahulolevamad omandatava üldhariduse tasemega. Kutseharidussüsteemi üldist olukorda hindab heaks 31% elanikkonnast ja 38% abiturientidest.
- Kõige kriitilisemalt hindab kutseõppeasutuste materiaalseid võimalusi elanikkond. Elanikkonnas on kolm korda rohkem inimesi kui abiturientide ja põhikoolilõpetajate seas, kes arvavad, et kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused on halvad.
- Hariduslikku korraldust puudutavates küsimustes hindavad abiturientid (52%) mõnevõrra kõrgemalt kutseõppeasutustes pakutavaid erialavalikuid kui elanikkond ja põhikoolilõpetajad. Õppevormide paindlikkust hindavad heaks aga 37%-41% abiturientidest ja elanikkonnast, põhikoolilõpetajatest arvab sama 33%.
- Õppepersonali kvalifikatsiooni ja täiendkoolituste võimalusi peavad abiturientid ja põhikoolilõpetajad heaks. Kutsehariduse mainet aga peetakse pigem negatiivseks ja seda eriti abiturientide seas.
- Ülekaalukalt on elanikkonna, abiturientide ning põhikoolilõpetajate seas levinud arvamus, et kutseõppeasutusse astujad **soovivad kiiresti alustada iseseisvat elu ning valivad ainukese edasiõppimisvõimaluse, mis neil on.** Esimene arvamus on laiemalt levinud elanikkonna seas ning teine põhikoolilõpetajate hulgas.
- Põhikoolilõpetajad arvavad abiturientidest ja kogu elanikkonnast mõnevõrra sagedamini, et kutseõppijad on keskmisest väiksemate võimetega, keskmisest vähem edasipüüdlilikud, õpihimulised, laia silmaringiga ning tarvitavad keskmisest enam uimasteid ja alkoholi.
- Ligi pooled põhikoolilõpetajad ja abiturientid leiavad, et kutseõppijad on tulevikule orienteeritud.

- Põhikooliõpilaste seas on enam levinud arvamus, et kutseõppijad on virgad, konservatiivsed ning kalduvad keskmisest vähem kuritegelikule teele.
- Elanikkond, abiturientid ja põhikoolilõpetajad leiavad ühtemoodi, et kutseõppeasutuses saadud haridus pakub tulevikuks eelkõige **kindlat sissetulekut, püsivat töökohta ja võimalust töötada ükskõik, millises riigis**. Vähem arvatakse, et kutseharidus pakub tulevikuks kõrget sissetulekut ja võimalust näha maailma.
- Elanikkond, abiturientid ja põhikoolilõpetajad leiavad, et kutsehariduse baasil omandatud ametid on eelkõige seotud teenindava tööga. Elanikkonnast leiab suur osa lisaks veel, et kutsehariduse baasil saadud ametid võimaldavad keskmisest paremini tööturul hakkama saada.
- Uuring näitas üsna selgelt, et põhikooliõpilaste informeeritus kutsekoolidest on kõige nõrgem ning nende arvamused kutsekoolidest ning selle lõpetajatest on üsnagi negatiivsed. Sellest saab järeldada, et põhikooliõpilaste hulgas tuleks teha rohkesti teavitustööd, et neil tekiks kutseharidusest adekvaatsem ettekujutus.

TÜPOLOOGILINE LÄHENEMINE

Millised on põhikooliõpilaste ja abiturientide ettekujutuste tüübid kutseõppeasutuse õppijatest?

Lähtusime hüpoteesist, et õppurite maine kutseharidussüsteemist on kõige vahetumalt seotud nende ettekujutusest, millised on need noored inimesed, kes valivad õppimise kutseõppeasutuses. Vaatleme, millised on need portreed, mida noored inimesed maaliavad oma eakaaslastest. Nende portreede tegemiseks kasutasime klasteranalüüsi meetodit. Valisime 18 väidet, mida vastajad pidid hindama järgmise skaala alusel: üldse ei ole nõus, pigem ei ole nõus, ei seda ega teist, pigem nõus ja täiesti nõus. See skaala võimaldas klasteranalüüsi puhul tüüpide/ portreede loomisel kasutada matemaatilise keskmise meetodit. Mõlema sihtgrupi puhul koostasime klasteranalüüsi kasutades 4 portreed.

Põhikooli õpilaste 4 portreed kutseõppeasutuses õppivatest noortest

Portree 1. Antud portree autoreid on 28,3% küsitletuist. Selle portree põhilisteks tunnusjoonteks on järgmised karakteristikud.

Kutseõppeasutuses õppivad noored on

- 1) Valdavalt venelased
- 2) On õpihimulised
- 3) Laia silmaringiga
- 4) Orienteeritud uuendustele
- 5) On virgad
- 6) On tulevikule orienteeritud
- 7) Pärinevad piiratud võimalustega peredest
- 8) Neil pole keskmisest väiksema võimed

Sellise portree autoriteks on pigem maal elavad inimesed ning kellel on kavatsus saavutada eelkõige akadeemiline kõrgharidus või siis rakenduslik kõrgharidus.

Nende hulgas on kõige rohkem neid, kes kavatsevad pärast põhikooli kohe minna keskkooli/gümnaasiumi. Sellise portree loojate hulgas on võrreldes teiste

tüüpidega kõige rohkem eestlasi. Nende majanduslik olukord ei erine oluliselt keskmisest.

Portree 2. Antud portree autoreid on 31,6% küsitletuist. Peamised karakteristikud.

Kutseõppeasutuses õppivad noored on

- 1) Keskmisest väiksemate võimetega
- 2) Valdavalt venelased
- 3) Tarvitavad keskmisest enam alkoholi ja uimasteid
- 4) Pärinevad piiratud materiaalsete võimalustega peredest
- 5) Ei saaks muus koolis hakkama
- 6) On keskmisest vähem edasipüüdlikud
- 7) Valivad kutseõppeasutuse majutusvõimaluste olemasolu tõttu
- 8) Ei ole tulevikule orienteeritud

Taolise portree joonistavad pigem linnanoored. Nende seas on rohkesti neid, kes planeerivad omandada ka kesk- või kutsekeskhariduse. Nende hulgas on teiste tüüpidega võrreldes enim neid, kes planeerivad minna kutsekooli või siis nad ei ole veel oma otsust teinud. Sellesse tüüpi kuulub teiste tüüpidega võrreldes rohkem naisi ja venelasi. Nende majanduslik olukord ei erine keskmisest oluliselt.

Portree 3. Antud portree autoreid on 17,8% küsitletuist. Peamised karakteristikud

Kutseõppeasutuses õppivad noored ...

- 1) Ei ole tulevikule orienteeritud
- 2) Ei ole valdavalt venelased
- 3) Ei soovi kiiresti alustada oma isiklikku elu
- 4) Nad ei ole laia silmaringiga
- 5) Nad ei ole keskmisest vähem edasipüüdlikud
- 6) Nad ei ole pärit piiratud materiaalsete võimalustega peredest
- 7) Nad ei tarvita keskmisest rohkem alkoholi ja narkootikume
- 8) Nad ei lähtu tööturu praegustes võimalustest

Selle portreega tahetakse viidata sellele, et need noored on nõrkeskised, neid ei eristu teiste noortest. Küll aga on 2 aspekti selles portrees tugevalt eristuvad: need on piiratud silmaring ning tulevikule orienteeritus.

Sellise portree on joonistanud eelkõige maanoored, kelle hulgas on kõige vähem neid, kes planeerivad saada akadeemilise kõrghariduse. Nende hulgas on kõige rohkem neid, kes pole veel otsustanud, mida nad vahetus tulevikus teevad või siis lihtsalt vaatavad, kuhu sisse saavad. Taolise portree joonistajate seas on keskmisest rohkem venelasi. Sellesse tüüpi kuuluvate inimeste majanduslik olukord on teiste tüüpidega võrreldes kõige madalam.

Portree 4. Antud portree autoreid on 22,3% küsitletuist. Peamised karakteristikud

Kutseõppeasutuses õppivad noored on

- 1) Tulevikule orienteeritud
- 2) On laia silmaringiga
- 3) On õpihimulised
- 4) On orienteeritud uuendustele
- 5) On virgad
- 6) Lähtuvad tööturu praegusest olukorrast
- 7) On konservatiivsed
- 8) Ei ole valdavalt venelased

Portree 4 erineb portreest 1 eelkõige selle poolest, et rõhutatakse rohkem tulevikule orienteeritust, konservatiivsust ning kutseõppeasutuses õppivaid õppureid ei seostata valdavalt ainult venelastega.

Taolise portree on joonistanud eelkõige linnanoored, kes on tugevalt orienteeritud akadeemilisele kõrgharidusele ning vahetult pärast gümnaasiumi on nende seas 68% noori, kes planeerivad minna kohe keskkooli/gümnaasiumi (portree 1 puhul oli neid 83%). Keskmisest enam kuulub antud tüüpi mehi ja

eestlasi. Sellesse tüüpi kuuluvate inimeste majanduslik seisund on kõige parem.

Abiturientide 4 portreed kutseõppeasutuses õppivatest noortest

Portree 1. Antud portree autoreid on 19,9 küsitletuist. Selle portree põhilisteks tunnusjoonteks on järgmised karakteristikud.

Kutseõppeasutuses õppivad noored on

- 1) On õpihimulised
- 2) Laia silmaringiga
- 3) Orienteeritud uuendustele
- 4) On virgad
- 5) On tulevikule orienteeritud
- 6) Kalduvad keskmisest vähem kuritegelikule teele
- 7) Saaksid ka muudes koolide hakkama
- 8) Nad ei ole pärit piiratud materiaalsete võimalustega peredest.

Selle portree kujundajate hulgas on kõige rohkem heal majanduslikul järjel olevad noored. Teiste tüüpidega võrreldes kuulub siia keskmisega võrreldes pisut rohkem mehi ning kõige rohkem neid, kes kavatsevad omandada akadeemilise kõrghariduse. Nende seas on kõige rohkem neid, kes planeerivad pärast keskhariduse saamist kohe ülikooli minna.

Portree 2. Antud portree autoreid on 26,8% küsitletuist. Selle portree põhilisteks tunnusjoonteks on järgmised karakteristikud.

Kutseõppeasutuses õppivad noored on ...

- 1) Valdavalt venelased
- 2) Orienteeritud uuendustele

- 3) On laia silmaringiga
- 4) On õpihimulised
- 5) On pärit piiratud majanduslike võimalustega peredest
- 6) Kalduvad keskmisest vähem kuritegelikule tee
- 7) Valivad kutseõppeasutuse majutusvõimaluste olemasolu tõttu
- 8) On konservatiivsed
- 9) On tulevikule orienteeritud

Portree 2 erineb portreest 1 eelkõige sellepärast, et siin peamiseks iseloomustavaks tunnuseks toodud rahvuslik ja majanduslik kriteerium. Portree autorid on keskmisega võrreldes mõnevõrra jõukamad, nagu esimese portree loojate hulgas nii ka siin plaanitakse kõige sagedamini omandada akadeemiline kõrgem haridus ning ka nende hulgas on keskmiselt rohkem neid, kes pärast keskkooli lähevad otse kõrgkooli.

Portree 3. Antud portree autoreid on 32,0% küsitletuist. Selle portree põhilisteks tunnusjoonteks on järgmised karakteristikud.

Kutseõppeasutuses õppivad noored ...

- 1) Ei ole tulevikule orienteeritud
- 2) Nad ei ole õpihimulised
- 3) Nad ei ole laia silmaringiga
- 4) Nad ei ole orienteeritud uuendustele
- 5) Nad ei lähtu tööturu praegusest olukorrast

Sellise negatiivse portree on autoriteks on pigem venelased ja muude rahvuste esindajad kui eestlased. Selle tüübi esindajate hulgas on keskmisega võrreldes kõige vähem jõukaid peresid. Teiste tüüpidega võrreldes on siin keskmisega võrreldes rohkem naissoost vastajaid. Tulevikus omandatava hariduse tase on tüübis keskmisega võrreldes pisut madalam, kuigi otse kõrgkooli minejate arv keskmisest ei erine.

Portree 4. Antud portree autoreid on 32,0% küsitletuist. Selle portree põhilisteks tunnusjoonteks on järgmised karakteristikud.

Kutseõppeasutuses õppivad noored ...

- 1) Keskmisest väiksemate võimetega
- 2) Pärinevad piiratud materiaalsest võimalusest peredest
- 3) Ei saaks muust koolis hakkama
- 4) Tarvitavad keskmisest enam alkoholi ja uimasteid
- 5) On konservatiivsed
- 6) Ei ole laia silmaringiga
- 7) Ei ole virgad
- 8) Ei ole orienteeritud uuendustele

Seda portreed loovad noored ei erine keskmisest perekondade majanduslikust seisundist. Antud tüüpi kuulub teiste tüüpidega võrreldes kõige rohkem naissoost vastajaid. Nende püüdluste struktuuris, millist haridustaset omandada ei ole keskmisega võrreldes erinevusi. Mis puudutab aga otsustusi, mida vahetult pärast keskkooli/gümnaasiumi lõpetamist teha, siis on keskmisega võrreldes veidi rohkem neid, kes valivad kutseõppe või nad ei ole veel midagi otsustanud.

KOKKUVÕTE

Nii abiturientide kui ka põhikooli viimase klassi õpilaste puhul selgus, et 2 portreed oli valdavalt positiivsed, 2 aga negatiivse alatooniga. Väga olulisteks tunnusteks, mis teatud juhtumitel määratlesid ära kutseõppeasutuses õppiva noore portree oli tema rahvus, õppijate majanduslik külg, võimete aspekt. Nende ümber koonduvad erinevad arusaamad noortest, kes õpivad kutseõppeasutuses.

Tüpoloogiline analüüs näitas aga selgelt, et need noored, kes on oma elus seadnud kõrgemad sihid (akadeemiline kõrgem haridus) ning kelle majanduslik olukord on teistega võrreldes hea, kalduvad tegelikult olema sagedamini osalised positiivsete portreede loojatena. Noored, kelle sihid ei ole sedavõrd kõrged või nad teiste rahvuste esindajad kalduma hindama kutseõppeasutuses õppijaid mõnevõrra negatiivsemalt. Me ei tea, kas see on nõu protestihoiaku väljendus, nende väiksem informeeritus või midagi muud.

LISAD**ELANIKKONNA KÜSIMUSTIK**

K1. Kutseharidus hõlmab endas erinevaid valdkondi, mis on seotud nii igapäevase õppimiskeskonna kui ka tulevikuväljavaadetega. Kuidas Te hindaksite järgmiseid kutseharidust puudutavaid asjaolusid? ULATAGE KAART K1. LUGEGE VALDKONNAD A-J ETTE. MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Halb	Pigem halb	Kesk-pärane	Pigem hea	Hea	RÖ/V P
A.	Erialavalikud kutseõppeasutustes	1	2	3	4	5	9
B.	Õppevormide paindlikkus	1	2	3	4	5	9
C.	Kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused (nt stipendiumi maksmiseks)	1	2	3	4	5	9
D.	Õpperuumide vastavus tänapäevastele nõuetele	1	2	3	4	5	9
E.	Praktikavõimalused	1	2	3	4	5	9
F.	Kutseõppeasutuste majutustingimused	1	2	3	4	5	9
G.	Omandatava üldhariduse tase	1	2	3	4	5	9
H.	Omandatava erialase hariduse tase	1	2	3	4	5	9
I.	Kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul	1	2	3	4	5	9
J.	Kutseharidussüsteemi üldine olukord	1	2	3	4	5	9

K2. Järgnevalt räägime sellest, millised inimesed Teie hinnangul kutseõppeasutusse astuvad. Kuivõrd Te nõustute järgnevate väidetega? Üldjuhul kutseõppeasutusse astujad ... ULATAGE KAART K2, K4. LUGEGE VÄITED A-L ERINEVAS JÄRJEKORRAS ETTE. MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Üldse ei ole nõus	Pigem ei ole nõus	Ei seda ega teist	Pigem nõus	Täiesti nõus	RÖ/VP
A.	... on keskmisest väiksemate võimetega	1	2	3	4	5	9
B.	... on keskmisest rohkem edasipüüdlilikud	1	2	3	4	5	9
C.	... on valdavalt venelased	1	2	3	4	5	9
D.	... on orienteeritud uuendustele	1	2	3	4	5	9
E.	... pärinevad piiratud	1	2	3	4	5	9

	materiaalsete võimalustega peredest						
F.	... soovivad kiiresti alustada iseseisvat elu	1	2	3	4	5	9
G.	... ei saaks muus koolis hakkama	1	2	3	4	5	9
H.	... tarvitavad keskmisest enam alkoholi ja uimasteid	1	2	3	4	5	9
I.	... on laia silmaringiga	1	2	3	4	5	9
J.	... on õpihimulised	1	2	3	4	5	9
K.	... valivad kutseõppeasutuse majutusvõimaluste olemasolu tõttu	1	2	3	4	5	9
L.	... valivad ainukese edasiõppimisvõimaluse, mis neil on	1	2	3	4	5	9

K3. Edasi huvitab meid kutseharidusega inimeste tulevik. Kuivõrd kutseõppeasutuses saadud haridus pakub Teie hinnangul tulevikuks...?
 ULATAGE KAART K3. LUGEGE VÄITED A-H ERINEVAS JÄRJEKORRAS ETTE. MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Kindlasti pakub	Pigem pakub	Pigem ei paku	Kindlasti ei paku	RÖ/VP
A.	... kindlat sissetulekut	1	2	3	4	9
B.	... püsivat töökohta	1	2	3	4	9
C.	... kõrget sissetulekut	1	2	3	4	9
D.	... erinevaid töövõimalusi	1	2	3	4	9
E.	... võimalust näha maailma	1	2	3	4	9
F.	... võimalust teha karjääri	1	2	3	4	9
G.	... võimalust töötada ükskõik millises riigis	1	2	3	4	9
H.	... võimalust edasi õppida	1	2	3	4	9

K4. Järgnevalt räägime ametitest, millel kutseharidusega inimesed töötavad. Kuivõrd Te nõustute esitatud väidetega? Reeglina kutsehariduse baasil saadud ametid... ULATAGE KAART K2, K4. LUGEGE VÄITED A-I ERINEVAS JÄRJEKORRAS ETTE. MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Üldse ei ole nõus	Pigem ei ole nõus	Ei seda ega teist	Pigem nõus	Täiesti nõus	RÖ/VP
A.	... on teiste poolt kõrgelt hinnatud	1	2	3	4	5	9

B.	... on väheste vastutusega	1	2	3	4	5	9
C.	... on seotud valdavalt käsitsitööga, mitte tehnikaga	1	2	3	4	5	9
D.	... võimaldavad eluläheduse tõttu keskmisest paremini tööturul hakkama saada	1	2	3	4	5	9
E.	... on seotud musta tööga	1	2	3	4	5	9
F.	... võimaldavad saada osa tänapäeva tehnoloogia tippsaavutustest	1	2	3	4	5	9
G.	... on ükslused	1	2	3	4	5	9
H.	... on seotud teenindava tööga	1	2	3	4	5	9
I.	... on perspektiivikad	1	2	3	4	5	9

K5. Järgnevalt võrrelge kutseõppeasutusi gümnaasiumidega. Kummas on Teie hinnangul paremad õppimistingimused? Õppimistingimuste all on mõeldud nii õpetajate ja õppejõudude kvaliteeti kui ka materiaalseid olusid (nt ruumid, tehnika). LUGEGE VASTUSEVARIANDID ETTE. MÄRKIGE ÜKS VASTUS.

- Kindlasti gümnaasiumis..... 1
- Pigem gümnaasiumis..... 2
- Võimalused on võrdsed..... 3
- Pigem kutseõppeasutuses..... 4
- Kindlasti kutseõppeasutuses..... 5
- RÕ/VP..... 9

K6. Nüüd kujutage ette situatsiooni, et Teil on keskkooli lõpetav poeg. Kas Te soovitaksite tal kutseõppeasutusse astuda? LUGEGE VASTUSEVARIANDID ETTE. MÄRKIGE ÜKS VASTUS.

- Jah, kindlasti..... 1
- Jah, arvatavasti küll..... 2
- Ei, arvatavasti mitte..... 3
- Ei, kindlasti mitte..... 4
- RÕ/VP..... 9

K6a. Palun öelge, miks Te sellise otsuse teeksite? KIRJUTAGE VASTUS SÕNA-SÕNALT ÜLES.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

K7. Kui Teil aga oleks keskkooli lõpetav tütar, kas Te tal soovitaksite kutseõppeasutusse astuda? LUGEGE VASTUSEVARIANDID ETTE. MÄRKIGE ÜKS VASTUS.

- Jah, kindlasti..... 1
- Jah, arvatavasti küll..... 2
- Ei, arvatavasti mitte..... 3
- Ei, kindlasti mitte..... 4
- RÖ/VP..... 9

K7a. Palun öelge, miks Te sellise otsuse teeksite? KIRJUTAGE VASTUS SÕNA-SÕNALT ÜLES.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

K8. Millise tasemega haridusasutuse lõpetajad on praegustes tööturutingimustes kõige konkurentsivõimelisemad? Järjestage haridusasutused alustades sellest, mille lõpetajad on tööturul kõige konkurentsivõimelisemad. ULATAGE KAART K8. KIRJUTAGE LAHTRITESSE NUMBRID 1-4.

- Kutsekool pärast põhikooli	
------------------------------	--

- Gümnaasium	
- Kutsekool pärast gümnaasiumi	
- Rakenduslik kõrgkool	
- HARIDUSASUTUSE TASE EI OMA TÄHTSUST	8
- RÕ/VP	9

K9. Järgnevalt soovime me Teie nõuandeid kutsehariduse õppimistingimuste ja taseme parandamiseks. Millised pakutud variantidest aitaksid Teie hinnangul kõige enam kutsehariduse mainet tõsta? Loomulikult võite pakkuda ka omapoolseid soovitusi. ULATAGE KAART K9. MÄRKIGE KUNI 2 VASTUST.

- Erialavalikute uuendamine lähtuvalt tööturuprognosidest.....1
- Pakutava hariduse kvaliteedi tõstmine.....2
- Praktikavõimaluste avardamine.....3
- Õppimisvõimaluste laialdasem tutvustamine põhikoolis ja gümnaasiumis..... 4
- Kutsehariduse baasil omandatavate ametite tutvustamine põhikoolis ja gümnaasiumis..... 5
- Kutseharidussüsteemis toimunud muutuste kajastamine ajakirjanduses..... 6
- Haridussüsteemi korrigeerimine riiklikul tasandil 7
- Muu, KIRJUTAGE:..... 8
- RÕ/VP..... 9

Edasised küsimused puudutavad kutseharidusalast teavet.

K10. Kas Teie jaoks on oluline olla kursis kutseharidussüsteemi ja sealsete võimalustega?

- Jah	1	⇒ KÜSIGE K11
- Ei	2	⇒ JÄTKAKE K12
- RÕ/VP	9	

K11. Miks Te peate kutseharidusalast teavet oluliseks? MITTE ETTE LUGEDA. VÕIB OLLA MITU VASTUST.

- Laste koolitamise võimalustega kursis olemiseks..... 1
- Enesetäiendamise võimalustega kursis olemiseks 2
- Inimeste tööle värbamise vajaduse tõttu..... 3
- Silmaringi laiendamiseks..... 4
- Muudel põhjustel, KIRJUTAGE:..... 5
- RÕ/VP..... 9

K12. Millistest allikatest Te olete viimase 5 aasta jooksul saanud informatsiooni kutsehariduse kohta? ULATAGE KAART K12. VÕIB OLLA MITU VASTUST.

- Ajalehtedest, ajakirjadest..... 1
- Televisioonist, raadiost..... 2
- Kutsekoolide kodulehtedelt..... 3
- SA Innove/ Kutsehariduse Seirekeskuse kodulehelt..... 4
- Otse kutseõppeasutusest (nt lähen kohale või helistan) 5
- Teatmikest (nt “Kutseõppeasutused. Abiks otsustajale”)..... 6
- Voldikutest.....7
- Pereliikmetelt, sõpradelt, tuttavatelt..... 8
- Muu, KIRJUTAGE:..... 9
- EI SAA SELLIST INFORMATSIOONI..... 10
- RÕ/VP..... 99

K13. Kuivõrd kursis Te olete sellega, milline on kutsehariduse tase tänapäeva Eestis? Kutsehariduse taseme all mõeldakse siinkohal kõige erinevamaid aspekte, näiteks mida kutsekoolides saab õppida, milline on õppijate ja õpetajate tase, millised on materiaalsed võimalused ja praktikabaaside tase jms. LUGEGE VASTUSEVARIANDID ETTE. MÄRKIGE ÜKS VASTUS.

- Olete väga hästi kursis	1	⇒ JÄTKAKE K15
- Olete küllaltki hästi kursis	2	
- Olete keskmiselt kursis	3	
- Olete pigem halvasti kursis	4	⇒ KÜSIGE K14

- Praktiliselt ei ole sellega üldse kursis	5	
- RÕ/VP	9	⇒ JÄTKAKE K15

K14. Millest on tingitud, et Te ei tea kutsehariduse kohta piisavalt? MITTE ETTE LUGEDA. VÕIB OLLA MITU VASTUST.

- Infot on raske leida..... 1
- Ajakirjanduses ei kajastata seda teemat.....2
- Puudub vajadus kutseharidusalase info järele.....3
- Puudub huvi kutseharidusalase info vastu..... 4
- Muu põhjus, KIRJUTAGE:
..... 5
- RÕ/VP..... 9

K15. Lisaks huvitavad meid Teie kokkupuuted kutseõppeasutustega. Kas Te olete ise kutseõppeasutuses õppinud?

- Jah	1	⇒ KÜSIGE K15a
- Ei	2	⇒ JÄTKAKE K16

K15a. Mis aastal Te lõpetasite kutseõppeasutuse? KIRJUTAGE AASTAARV.

/___/___/___/___/ aastal

K16. Kas Teie olete või on Teie lähedased viimasel kümnendil kokku puutunud probleemidega, mis on seotud kutseõppeasutuste ja nende lõpetajatega?

- Jah	1	⇒ KÜSIGE K16a
- Ei	2	⇒ JÄTKAKE K17
- RÕ/VP	9	

K16a. Palun kirjeldage, millistega? KIRJUTAGE VASTUS SÕNA-SÕNALT ÜLES.

.....
.....
.....

.....
.....

K17. Kas Teil on plaanis järgneva 5 aasta jooksul mõnda õppeasutusse õppima asuda?

- Jah	1	⇒ KÜSIGE K17a
- Ei	2	⇒ JÄTKAKE D1
- RÕ/VP	9	

K17a. Kas selleks õppeasutuseks on mõni kutseõppeasutus?

- Jah	1	⇒ KÜSIGE K17b
- Ei	2	⇒ JÄTKAKE D1
- RÕ/VP	9	

K17b. Palun öelge, miks Te olete valinud kutseõppeasutuse? KIRJUTAGE VASTUS SÕNA-SÕNALT ÜLES.

.....
.....
.....
.....
.....

Lõpetuseks küsin mõned küsimused Teie enda kohta.

D1. VASTAJA SUGU (MÄRKIDA KÜSIMATA!)

- MEES..... 1
- NAIN..... 2

D2. Teie vanus? KIRJUTAGE: _____ AASTAT

D3. Teie rahvus? MITTE ETTE LUGEDA. AINULT ÜKS VASTUS.

- Eestlane.....
- Venelane..... 2
- Muu, KIRJUTAGE _____ 3

- RÖ/VP..... 9

D4. Milline on Teie praegune haridustase? ULATAGE KAART D4.

- Vähem kui põhiharidus..... 1
- Põhiharidus või lõpetamata keskharidus..... 2
- Keskharidus.....3
- Kutsekeskharidus..... 4
- Lõpetamata kõrgharidus..... 5
- Kõrgharidus.....6
- Teaduslik kraad..... .. 7
- RÖ/VP..... 9

D5. Milline on Teie praegune perekonnaseis? ULATAGE KAART D5.

- Üksik..... 1
- Abielus..... 2
- Vabaabielus..... 3
- Kindel partner, kuid ei ela koos..... 4
- Elab lahus/lahutatud..... 5
- Lesk..... 6
- RÖ/VP..... 9

D6. Kui suur oli Teie leibkonna eelmise kuu netosissetulek ühe leibkonnaliikme kohta? Liitke kokku kõigi liikmete poolt kätte saadud palgad, stipendiumid, elatusrahad, toetused ja muud sissetulekud ning jagage saadud summa leibkonnaliikmete arvuga. ULATAGE KAART D6.

- Kuni 2000 krooni..... 1
- 2001 - 3000 krooni..... 2
- 3001 - 4000 krooni..... 3
- 4001 - 5000 krooni..... 4
- 5001 - 6000 krooni..... 5
- 6001 - 8000 krooni..... 6
- 8001 - 10 000 krooni..... 7
- 10 001 – 15 000 krooni..... 8
- Üle 15 000 krooni..... 9
- PUUDUS SISSETULEK..... 97
- KEELDUS VASTAMAST..... 98
- RÖ/VP..... 99

KUTSEHARIDUS

Oktoober 2008

					1 / 2	2	1
↑	↑				↑	↑	↑
Ankeed i nr	Intervjueerij a Kood				Linn/maa	Variant	Ankeed i keel

Hea põhikoolilõpetaja!

Koolihariduse probleemid on aastaid olnud Eesti avalikkuse ja spetsialistide arutluse teemaks. Vähe on aga seni tehtud uuringuid, millele toetudes saaks midagi kindlamat öelda. Haridussüsteemi üheks valulapseks on kutseharidus. Seepärast on praegu käsil üks selleteemaline uuring, mille korraldamisel paluksime Teie abi. Sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Poll viib läbi küsitlust, mille teemaks on kutsehariduse teadlikkus ja maine aastal 2008. Uuringu eesmärgiks on välja selgitada põhikooli- ja gümnaasiumiõpilaste teadlikkus kutseõppe võimalustest ja kutsehariduse maine õpilaste seas.

Lühidalt ankeedi täitmisest:

- ***Selleks, et saaksime tulemusi analüüsida, on väga oluline, et Teie isiklikult vastaksite kõikidele küsimustele***
- ***Vastamisel tõmmake, palun, ring ümber Teie jaoks kõige sobivamat vastusevarianti tähistavale numbrile***

Vastamisele kulutatud aja ja tähelepanu eest tänades

Saar Poll

K1. Sa õpid põhikooli lõpuklassis ja oled arvatavasti mõelnud, mis saab edasi. Mida Sa plaanid teha, kui kevadel kooli ära lõpetad? ÜKS VASTUS.

1. Lähen keskkooli/gümnaasiumi
2. Lähen kutsekooli
3. Lähen tööle
4. Vaatan, kuhu saan
5. Ma pole veel otsustanud

K2. Kuivõrd Sind mõjutab otsuse langetamisel...? ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Tugevalt mõjutab	Natuke mõjutab	Ei mõjuta
A.	Huvi õpetatava eriala vastu	1	2	3
B.	Õppimistingimused koolides	1	2	3
C.	Kooli asukoht	1	2	3
D.	Sõprade valikud või soovitusel	1	2	3
E.	Vanemate soovitusel	1	2	3
F.	Kodune majanduslik olukord	1	2	3

K3. Mida Sinu vanemad on Sul soovitanud pärast põhikooli lõpetamist edasi teha? ÜKS VASTUS.

1. Minna keskkooli/gümnaasiumi
2. Minna kutsekooli
3. Minna tööle
4. Minna sinna, kuhu saan
5. Nad ei ole midagi soovitanud

K4. Millised on suurema osa Sinu klassikaaslaste plaanid pärast põhikooli lõpetamist? ÜKS VASTUS.

1. Lähevad keskkooli/gümnaasiumi

2. Lähevad kutsekooli
3. Lähevad tööle
4. Vaatavad, kuhu saavad
5. Nad pole veel otsustanud

K5. Milline on kõrgeim haridustase, mille Sa plaanid tulevikus omandada? ÜKS VASTUS.

1. Põhiharidus
2. Keskharidus
3. Kutsekeskharidus
4. Rakenduslik kõrgharidus (rakenduskõrgkoolis)
5. Akadeemiline kõrgharidus (ülikoolis)

K6. Millisele ametipositsioonile Sa sooviksid pärast õpingute lõpetamist asuda? KUNI 2 VASTUST.

1. Juhtiv töötaja (ettevõtte või osakonna juht)
2. Tippspetsialist (nt insener, arst, õpetaja)
3. Keskastme spetsialist (nt maakler, tehnik, politseiinspektor)
4. Oskustööline (nt mehaanik, pagar, aednik)
5. Ametnik (nt palgaarvestaja, sekretär, kindlustusametnik)
6. Teenindus- või müügitöötaja (nt müüja, juuksur, ettekandja)
7. Lihttööline (nt transporditööline, laadija)
8. Ettevõtja (ettevõtte omanik, FIE)
9. Muu, KIRJUTA: _____

K7. Millise tasemega haridusasutuse lõpetajad on Sinu arvates praegustes tööturutingimustes kõige konkurentsivõimelisemad? Järjesta haridusasutused alustades sellest, mille lõpetajad on tööturul kõige konkurentsivõimelisemad. KIRJUTAGE LAHTRITESSE NUMBRID 1-6.

- Põhikool	
- Kutsekool pärast põhikooli	
- Gümnaasium	
- Kutsekool pärast gümnaasiumi	
- Rakenduslik kõrgkool	
- Ülikool	
- HARIDUSASUTUSE TASE EI OMA TÄHTSUST	8
- RÕ/VP	9

K8. Kui vajalikuks Sa pead õppimisvõimaluste kohta käiva informatsiooni kättesaadavust? ÜKS VASTUS

1. väga vajalik; ilma selleta ma ei teaks, mida edasi teha
2. vajalik; ma tahan üle vaadata, milliseid võimalusi mul veel on lisaks nendele, millest ma juba tean
3. mitte eriti vajalik; edasi õppimiseks pole vaja informatsiooni otsida
4. ei ole vajalik; ma ei taha niikuinii edasi õppida

K9. Millistest allikatest Sa saad informatsiooni õppimisvõimaluste kohta? VÕIB OLLA MITU VASTUST.

1. Ajalehtedest, ajakirjadest
2. Televisioonist, raadiost
3. Internetist
4. Otse õppeasutusest (nt lähen kohale või helistan)
5. Teatmikest ja voldikutest
6. Infomessidelt või muudelt tutvustavatelt üritustelt
7. Pereliikmetelt, sõpradelt, tuttavatelt
8. Muu, KIRJUTA: _____
9. Ma ei saagi sellist informatsiooni

K10. Milliseid probleeme Sul on informatsiooni otsimisel esinenud?

.....
.....
.....

K11. Milliseid soovitusi Sa annaksid, et muuta info huvilistele paremini

.....
.....
.....
.....
.....

kättesaadavaks?

Edasised küsimused puudutavad kutseharidusalast teavet.

.....

.....

.....

.....

.....

K12. Kas Sinu jaoks on oluline olla kursis kutseharidussüsteemi ja sealsete võimalustega?

1. Jah
2. Ei

K13. Järgnevalt küsime Sinu hinnangut oma teadmistele. Milliseks Sa pead oma teadmisi erinevate kutseharidusega seotud asjaolude kohta? ÜKS VASTUS IGAS REAS

		Tean kõike	Tean piisavalt	Tean liiga vähem	Ei tea midagi
A.	Erialavalikud kutseõppeasutuses	1	2	3	4
B.	Kutseõppeasutusse astujale esitatavad nõuded	1	2	3	4
C.	Täiendkoolituse võimalused	1	2	3	4
D.	Kutseõppeasutuste personali kvalifikatsioon	1	2	3	4
E.	Erinevad õppevormid ja õppimisajad	1	2	3	4
F.	Kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused (nt stipendiumi maksmiseks)	1	2	3	4
G.	Õpperuumide vastavus tänapäevastele nõuetele	1	2	3	4
H.	Praktikabaaside vastavus tänapäevastele nõuetele	1	2	3	4
I.	Kutseõppeasutuste majutustingimused	1	2	3	4
J.	Omandatava üldhariduse tase	1	2	3	4
K.	Omandatava erialase hariduse tase	1	2	3	4
L.	Kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul	1	2	3	4

Järgnevalt küsime sinu arvamust kutsehariduse kohta.

K14. Kas Sa oled mõelnud kutsekooli astumise peale?

1. Jah   ⇒ JÄTKA K16
2. Ei   ⇒ VASTA K15

K15. Miks?

.....
.....

**K16. Kuidas Su vanemad suhtuksid, kui Sa otsustaksid kutsekooli minna? ÜKS
VASTUS.**

1. Väga hästi, toetaksid mu otsust
2. Pigem hästi
3. Pigem halvasti
4. Väga halvasti

**K17. Kuidas Sa suhtuksid, kui Sinu parim sõber otsustaks kutsekooli minna?
ÜKS VASTUS.**

1. Väga hästi, toetaksin tema otsust
2. Pigem hästi
3. Pigem halvasti
4. Väga halvasti

K18. Kutseharidus hõlmab endas erinevaid valdkondi, mis on seotud nii igapäevase õppimiskeskkonna kui ka tulevikuväljavaadetega. Kuidas Sa hindaksid järgmiseid kutseharidust puudutavaid asjaolusid? Teiste vastuste seas on ka “ma ei oska seda hinnata”, aga märgi seda, palun, ainult siis, kui Sa tõesti ei tea küsitud asjaolu kohta midagi. ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Halb	Pigem halb	Kesk-pärane	Pigem hea	Hea	Ma ei oska seda hinnata
A.	Erialavalikud kutseõppeasutustes	1	2	3	4	5	9
B.	Täiendkoolituste võimalused	1	2	3	4	5	9
C.	Õppevormide paindlikkus	1	2	3	4	5	9
D.	Õppepersonali kvalifikatsioon	1	2	3	4	5	9
E.	Kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused (nt stipendiumi maksmiseks)	1	2	3	4	5	9
F.	Õpperuumide vastavus tänapäevastele nõuetele	1	2	3	4	5	9
G.	Praktikavõimalused	1	2	3	4	5	9
H.	Kutseõppeasutuste majutustingimused	1	2	3	4	5	9
I.	Omandatava üldhariduse tase	1	2	3	4	5	9
J.	Omandatava erialase hariduse tase	1	2	3	4	5	9
K.	Kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul	1	2	3	4	5	9
L.	Kutseharidussüsteemi üldine olukorda	1	2	3	4	5	9
M.	Kutsehariduse maine	1	2	3	4	5	9

**K19. Järgnevalt räägime sellest, millised inimesed Sinu arvates
kutseõppeasutusse astuvad. Kuivõrd Sa nõustud järgnevate väidetega?
Üldjuhul kutseõppeasutusse astujad ... ÜKS VASTUS IGAS REAS.**

		Üldse ei ole nõus	Pigem ei ole nõus	Ei seda ega teist	Pigem nõus	Täiesti nõus
A.	... on tulevikule oriienteeritud	1	2	3	4	5
B.	... on keskmisest väiksemate võimetega	1	2	3	4	5
C.	... on valdavalt venelased	1	2	3	4	5
D.	... on orienteeritud uuendustele	1	2	3	4	5
E.	... pärinevad piiratud materiaalsete võimalustega peredest	1	2	3	4	5
F.	... lähtuvad tööturu praegusest olukorrast	1	2	3	4	5
G.	... soovivad kiiresti alustada isiklikku elu	1	2	3	4	5
H.	... ei saaks muus koolis hakkama	1	2	3	4	5
I.	... on virgad	1	2	3	4	5
J.	... tarvitavad keskmisest enam alkoholi ja uimasteid	1	2	3	4	5
K.	... on laia silmaringiga	1	2	3	4	5
L.	... on keskmisest vähem edasipüüdlikud	1	2	3	4	5
M.	... on konservatiivsed	1	2	3	4	5
N.	... on õpihimulised	1	2	3	4	5

O.	... kalduvad keskmisest vähem kuritegelikule teele	1	2	3	4	5
P.	... valivad kutseõppeasutuse majutusvõimaluste olemasolu tõttu	1	2	3	4	5
Q.	... lähtuvad tööturuprognosidest	1	2	3	4	5
R.	... valivad ainukese edasiõppimisvõimaluse, mis neil on	1	2	3	4	5

K20. Edasi huvitab meid kutseharidusega inimeste tulevik. Kuivõrd kutseõppeasutuses saadud haridus pakub Sinu hinnangul tulevikuks...? ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Kindlasti pakub	Pigem pakub	Pigem ei paku	Kindlasti ei paku
A.	... kindlat sissetulekut	1	2	3	4
B.	... püsivat töökohta	1	2	3	4
C.	... kõrget sissetulekut	1	2	3	4
D.	... erinevaid töövõimalusi	1	2	3	4
E.	... võimalust näha maailma	1	2	3	4
F.	... võimalust teha karjääri	1	2	3	4
G.	... võimalust töötada ükskõik millises riigis	1	2	3	4
H.	... võimalust edasi õppida	1	2	3	4

K21. Millistele ametipositsioonidele Sinu arvates kutseõppeasutuse lõpetaja kõige enam sobib? KUNI 3 VASTUST.

1. Juhtiv töötaja (ettevõtte või osakonna juht)
2. Tippspetsialist (nt insener, arst, õpetaja)
3. Keskastme spetsialist (nt maakler, tehnik, politseiinspektor)
4. Oskustööline (nt mehaanik, pagar, aednik)
5. Ametnik (nt palgaarvestaja, sekretär, kindlustusametnik)
6. Teenindus- või müügitöötaja (nt müüja, juuksur, ettekandja)

7. Lihttööline (nt transporditööline, laadija)
8. Ettevõtja (ettevõtte omanik, FIE)
9. Muu, KIRJUTA: _____

K22. Järgnevalt räägime ametitest, millel kutseharidusega inimesed töötavad. Kuivõrd Sa nõustud esitatud väidetega? Reeglina kutsehariduse baasil saadud ametid... ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Üldse ei ole nõus	Pigem ei ole nõus	Ei seda ega teist	Pigem nõus	Täiesti nõus
A.	... on teiste poolt kõrgelt hinnatud	1	2	3	4	5
B.	... on väheste vastutusega	1	2	3	4	5
C.	... on seotud valdavalt käsitsitööga	1	2	3	4	5
D.	... võimaldavad eluläheduse tõttu keskmisest paremini tööturul hakkama saada	1	2	3	4	5
E.	... on moodsad	1	2	3	4	5
F.	... on seotud musta tööga	1	2	3	4	5
G.	... võimaldavad saada osa tänapäeva tehnoloogia tippsaavutustest	1	2	3	4	5
H.	... on üksluised	1	2	3	4	5
I.	... võimaldavad iseseisvust tööülesannete täitmisel	1	2	3	4	5
J.	... on seotud teenindava tööga	1	2	3	4	5
K.	... soosivad enda täiendamist	1	2	3	4	5
L.	... on perspektiivikad	1	2	3	4	5

K23. Järgnevalt soovime me Sinu nõuandeid kutsehariduse maine parandamiseks. Millised pakutud variantidest aitaksid Sinu hinnangul kõige enam kutsehariduse mainet tõsta? Loomulikult võid pakkuda ka omapoolseid soovitusi. KUNI 2 VASTUST.

1. Erialavalikute uuendamine lähtuvalt tööturuprognosidest
2. Pakutava hariduse kvaliteedi tõstmine
3. Praktikavõimaluste avardamine
4. Õppimisvõimaluste laialdasem tutvustamine põhikoolis ja gümnaasiumis
5. Kutsehariduse baasil omandatavate ametite tutvustamine põhikoolis ja gümnaasiumis
6. Kutseharidussüsteemis toimunud muudatuste kajastamine ajakirjanduses
7. Haridussüsteemi korrigeerimine riiklikul tasandil
8. Muu,

KIRJUTA: _____
—

K24. Lisaks huvitavad meid Sinu kokkupuuted kutseõppeasutustega. Milliseid kokkupuuteid on Sul kutseõppeasutuste ja nende lõpetajatega olnud? VÕIB OLLA MITU VASTUST.

1. Vanemad on kutseõppeasutuses õppinud
2. Õde/vend õpib kutseõppeasutuses
3. Mõni sugulane või hea sõber õpib kutseõppeasutuses
4. Tuttav õpib kutseõppeasutuses
5. Koolis käidi kutseharidusest rääkimas
6. Kokkupuude meedia vahendusel
7. Igasugune kokkupuude puudub

Lõpetuseks on mõned küsimused Sinu kohta.

D1. Sugu

1. Mees
2. Naine

D2. Vanus

KIRJUTA: _____ aastat

D3. Rahvus

1. Eestlane

2. Venelane
3. Muu, KIRJUTA: _____

D4. Milline väide peegeldab kõige paremini Sinu perekonna majanduslikku olukorda? ÜKS VASTUS.

1. Meil pole piisavalt raha isegi toidu jaoks
2. Meil jätkub raha toidu jaoks, aga riiete ostmine on juba raske
3. Meil on piisavalt raha toidu ja riiete jaoks ja me saame veidi ka kõrvale panna, aga seda ei jätku kallite kaupade nagu näiteks teler või külmkapp ostmiseks
4. Me võime endale lubada osta mõningaid kalleid kaupu nagu näiteks teler või külmkapp
5. Me võime endale lubada osta pea kõike, mida soovime

D5. Millises maakonnas asub Sinu kool?

Harju maakond.....	1
Hiiu maakond.....	2
Ida-Viru maakond.....	3
Jõgeva maakond.....	4
Järva maakond.....	5
Lääne maakond.....	6
Lääne-Viru maakond.....	7
Põlva maakond.....	8
Pärnu maakond.....	9
Rapla maakond.....	10
Saare maakond.....	11
Tartu maakond.....	12
Valga maakond.....	13
Viljandi maakond.....	14

Võru maakond.....	15
-------------------	----

KUTSEHARIDUS

Oktoober 2008

					1 / 2	2	1
↑	↑				↑	↑	↑
Ankeed i nr	Intervjueerij a Kood				Linn/maa	Variant	Ankeed i keel

Hea põhikoolilõpetaja!

Koolihariduse probleemid on aastaid olnud Eesti avalikkuse ja spetsialistide arutluse teemaks. Vähe on aga seni tehtud uuringuid, millele toetudes saaks midagi kindlamat öelda. Haridussüsteemi üheks valulapseks on kutseharidus. Seepärast on praegu käsil üks selleteemaline uuring, mille korraldamisel paluksime Teie abi.

Sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Poll viib läbi küsitlust, mille teemaks on kutsehariduse teadlikkus ja maine aastal 2008. Uuringu eesmärgiks on välja selgitada põhikooli- ja gümnaasiumiõpilaste teadlikkus kutseõppe võimalustest ja kutsehariduse maine õpilaste seas.

Lühidalt ankeedi täitmisest:

- ***Selleks, et saaksime tulemusi analüüsida, on väga oluline, et Teie isiklikult vastaksite kõikidele küsimustele***
- ***Vastamisel tõmmake, palun, ring ümber Teie jaoks kõige sobivamat vastusevarianti tähistavale numbrile***

Vastamisele kulutatud aja ja tähelepanu eest tänades

Saar Poll

**K1. Sa õpid põhikooli lõpuklassis ja oled arvatavasti mõelnud, mis saab edasi.
Mida Sa
plaanid teha, kui kevadel kooli ära lõpetad? ÜKS VASTUS.**

1. Lähen keskkooli/gümnaasiumi
2. Lähen kutsekooli
3. Lähen tööle
4. Vaatan, kuhu saan
5. Ma pole veel otsustanud

K2. Kuivõrd Sind mõjutab otsuse langetamisel...? ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Tugevalt mõjutab	Natuke mõjutab	Ei mõjuta
A.	Huvi õpetatava eriala vastu	1	2	3
B.	Õppimistingimused koolides	1	2	3
C.	Kooli asukoht	1	2	3
D.	Sõprade valikud või soovitusel	1	2	3
E.	Vanemate soovitusel	1	2	3
F.	Kodune majanduslik olukord	1	2	3

**K3. Mida Sinu vanemad on Sul soovitanud pärast põhikooli lõpetamist edasi
teha? ÜKS VASTUS.**

1. Minna keskkooli/gümnaasiumi
2. Minna kutsekooli
3. Minna tööle
4. Minna sinna, kuhu saan
5. Nad ei ole midagi soovitanud

K4. Millised on suurema osa Sinu klassikaaslaste plaanid pärast põhikooli lõpetamist? ÜKS VASTUS.

1. Lähevad keskkooli/gümnaasiumi
2. Lähevad kutsekooli
3. Lähevad tööle
4. Vaatavad, kuhu saavad
5. Nad pole veel otsustanud

K5. Milline on kõrgeim haridustase, mille Sa plaanid tulevikus omandada? ÜKS VASTUS.

1. Põhiharidus	2. Keskkooli
	3. Kutsekeskkooli
4. Rakenduslik kõrgharidus (rakenduskõrgkoolis)	
5. Akadeemiline kõrgharidus (ülikoolis)	

K6. Millisele ametipositsioonile Sa sooviksid pärast õpingute lõpetamist asuda? KUNI 2 VASTUST.

10. Juhtiv töötaja (ettevõtte või osakonna juht)
11. Tippspetsialist (nt insener, arst, õpetaja)
12. Keskastme spetsialist (nt maakler, tehnik, politseiinspektor)
13. Oskustööline (nt mehaanik, pagar, aednik)
14. Ametnik (nt palgaarvestaja, sekretär, kindlustusametnik)
15. Teenindus- või müügitöötaja (nt müüja, juuksur, ettekandja)
16. Lihttööline (nt transporditööline, laadija)
17. Ettevõtja (ettevõtte omanik, FIE)
18. Muu, KIRJUTA: _____

K7. Millise tasemega haridusasutuse lõpetajad on Sinu arvates praegustes tööturutingimustes kõige konkurentsivõimelisemad? Järjesta haridusasutused alustades sellest, mille lõpetajad on tööturul kõige konkurentsivõimelisemad. KIRJUTAGE LAHTRITESSE NUMBRID 1-6.

- Põhikool	
- Kutsekool pärast põhikooli	
- Gümnaasium	
- Kutsekool pärast gümnaasiumi	
- Rakenduslik kõrgkool	
- Ülikool	
- HARIDUSASUTUSE TASE EI OMA TÄHTSUST	8
- RÕ/VP	9

K8. Kui vajalikuks Sa pead õppimisvõimaluste kohta käiva informatsiooni kättesaadavust? ÜKS VASTUS

1. väga vajalik; ilma selleta ma ei teaks, mida edasi teha
2. vajalik; ma tahan üle vaadata, milliseid võimalusi mul veel on lisaks nendele, millest ma juba tean
3. mitte eriti vajalik; edasi õppimiseks pole vaja informatsiooni otsida
4. ei ole vajalik; ma ei taha niikuinii edasi õppida

K9. Millistest allikatest Sa saad informatsiooni õppimisvõimaluste kohta? VÕIB OLLA MITU VASTUST.

10. Ajalehtedest, ajakirjadest
11. Televisioonist, raadiost
12. Internetist
13. Otse õppeasutusest (nt lähen kohale või helistan)
14. Teatmikest ja voldikutest
15. Infomessidelt või muudelt tutvustavatelt üritustelt
16. Pereliikmetelt, sõpradelt, tuttavatelt
17. Muu, KIRJUTA: _____
18. Ma ei saagi sellist informatsiooni

K10. Milliseid probleeme Sul on informatsiooni otsimisel esinenud?

K11. Milliseid soovitusi Sa annaksid, et muuta info huvilistele paremini

.....

.....

.....

.....

.....

kättesaadavaks?

Edasised küsimused puudutavad kutseharidusalast teavet.

.....

.....

.....

.....

K12. Kas Sinu jaoks on oluline olla kursis kutseharidussüsteemi ja sealsete võimalustega?

- 3. Jah
- 4. Ei

K13. Järgnevalt küsime Sinu hinnangut oma teadmistele. Milliseks Sa pead oma teadmisi erinevate kutseharidusega seotud asjaolude kohta? ÜKS VASTUS IGAS REAS

		Tean kõike	Tean piisavalt	Tean liiga vähem	Ei tea midagi
A.	Erialavalikud kutseõppeasutuses	1	2	3	4
B.	Kutseõppeasutusse astujale esitatavad nõuded	1	2	3	4
C.	Täiendkoolituse võimalused	1	2	3	4

D.	Kutseõppeasutuste personali kvalifikatsioon	1	2	3	4
E.	Erinevad õppevormid ja õppimisajad	1	2	3	4
F.	Kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused (nt stipendiumi maksmiseks)	1	2	3	4
G.	Õpperuumide vastavus tänapäevastele nõuetele	1	2	3	4
H.	Praktikabaaside vastavus tänapäevastele nõuetele	1	2	3	4
I.	Kutseõppeasutuste majutustingimused	1	2	3	4
J.	Omandatava üldhariduse tase	1	2	3	4
K.	Omandatava erialase hariduse tase	1	2	3	4
L.	Kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul	1	2	3	4

Järgnevalt küsime sinu arvamust kutsehariduse kohta.

K14. Kas Sa oled mõelnud kutsekooli astumise peale?

1. Jah   ⇒ JÄTKA K16

2. Ei

⇒ VASTA K15

K15. Miks?

.....

.....

.....

.....

K16. Kuidas Su vanemad suhtuksid, kui Sa otsustaksid kutsekooli minna? ÜKS VASTUS.

1. Väga hästi, toetaksid mu otsust
2. Pigem hästi
3. Pigem halvasti
4. Väga halvasti

K17. Kuidas Sa suhtuksid, kui Sinu parim sõber otsustaks kutsekooli minna? ÜKS VASTUS.

1. Väga hästi, toetaksin tema otsust
2. Pigem hästi
3. Pigem halvasti
4. Väga halvasti

K18. Kutseharidus hõlmab endas erinevaid valdkondi, mis on seotud nii igapäevase õppimiskeskkonna kui ka tulevikuväljavaadetega. Kuidas Sa hindaksid järgmiste kutseharidust puudutavate asjaolude? Teiste vastuste seas on ka “ma ei oska seda hinnata”, aga märgi seda, palun, ainult siis, kui Sa tõesti ei tea küsitud asjaolu kohta midagi. ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Halb	Pigem halb	Kesk-pärane	Pigem hea	Hea	Ma ei oska seda hinnata
A.	Erialavalikud kutseõppeasutustes	1	2	3	4	5	9
B.	Täiendkoolituste võimalused	1	2	3	4	5	9
C.	Õppevormide paindlikkus	1	2	3	4	5	9
D.	Õppepersonali kvalifikatsioon	1	2	3	4	5	9
E.	Kutseõppeasutuste materiaalsed võimalused (nt stipendiumi maksmiseks)	1	2	3	4	5	9
F.	Õpperuumide vastavus tänapäevastele nõuetele	1	2	3	4	5	9
G.	Praktikavõimalused	1	2	3	4	5	9
H.	Kutseõppeasutuste majutustingimused	1	2	3	4	5	9
I.	Omandatava üldhariduse tase	1	2	3	4	5	9
J.	Omandatava erialase hariduse tase	1	2	3	4	5	9
K.	Kutseharidusega inimese perspektiivid tööturul	1	2	3	4	5	9
L.	Kutseharidussüsteemi üldine olukorda	1	2	3	4	5	9
M.	Kutsehariduse maine	1	2	3	4	5	9

**K19.Järgnevalt räägime sellest, millised inimesed Sinu arvates
kutseõppeasutusse astuvad. Kuivõrd Sa nõustud järgnevate väidetega?
Üldjuhul kutseõppeasutusse astujad ... ÜKS VASTUS IGAS REAS.**

		Üldse ei ole nõus	Pigem ei ole nõus	Ei seda ega teist	Pigem nõus	Täiesti nõus
A.	... on tulevikule oriienteeritud	1	2	3	4	5
B.	... on keskmisest väiksemate võimetega	1	2	3	4	5
C.	... on valdavalt venelased	1	2	3	4	5
D.	... on orienteeritud uuendustele	1	2	3	4	5
E.	... pärinevad piiratud materiaalsete võimalustega peredest	1	2	3	4	5
F.	... lähtuvad tööturu praegusest olukorrast	1	2	3	4	5
G.	... soovivad kiiresti alustada isiklikku elu	1	2	3	4	5
H.	... ei saaks muus koolis hakkama	1	2	3	4	5
I.	... on virgad	1	2	3	4	5
J.	... tarvitavad keskmisest enam alkoholi ja uimasteid	1	2	3	4	5
K.	... on laia silmaringiga	1	2	3	4	5
L.	... on keskmisest vähem edasipüüdlikud	1	2	3	4	5
M.	... on konservatiivsed	1	2	3	4	5
N.	... on õpihimulised	1	2	3	4	5

O.	... kalduvad keskmisest vähem kuritegelikule teele	1	2	3	4	5
P.	... valivad kutseõppeasutuse majutusvõimaluste olemasolu tõttu	1	2	3	4	5
Q.	... lähtuvad tööturuprognosidest	1	2	3	4	5
R.	... valivad ainukese edasiõppimisvõimaluse, mis neil on	1	2	3	4	5

K20. Edasi huvitab meid kutseharidusega inimeste tulevik. Kuivõrd kutseõppeasutuses saadud haridus pakub Sinu hinnangul tulevikuks...? ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Kindlasti pakub	Pigem pakub	Pigem ei paku	Kindlasti ei paku
A.	... kindlat sissetulekut	1	2	3	4
B.	... püsivat töökohta	1	2	3	4
C.	... kõrget sissetulekut	1	2	3	4
D.	... erinevaid töövõimalusi	1	2	3	4
E.	... võimalust näha maailma	1	2	3	4
F.	... võimalust teha karjääri	1	2	3	4
G.	... võimalust töötada ükskõik millises riigis	1	2	3	4
H.	... võimalust edasi õppida	1	2	3	4

K21. Millistele ametipositsioonidele Sinu arvates kutseõppeasutuse lõpetaja kõige enam sobib? KUNI 3 VASTUST.

1. Juhtiv töötaja (ettevõtte või osakonna juht)
2. Tippspetsialist (nt insener, arst, õpetaja)
3. Keskastme spetsialist (nt maakler, tehnik, politseiinspektor)
4. Oskustööline (nt mehaanik, pagar, aednik)
5. Ametnik (nt palgaarvestaja, sekretär, kindlustusametnik)
6. Teenindus- või müügitöötaja (nt müüja, juuksur, ettekandja)
7. Lihttööline (nt transporditööline, laadija)
8. Ettevõtja (ettevõtte omanik, FIE)
9. Muu, KIRJUTA: _____

K22. Järgnevalt räägime ametitest, millel kutseharidusega inimesed töötavad. Kuivõrd Sa nõustud esitatud väidetega? Reeglina kutsehariduse baasil saadud ametid... ÜKS VASTUS IGAS REAS.

		Üldse ei ole nõus	Pigem ei ole nõus	Ei seda ega teist	Pigem nõus	Täiesti nõus
A.	... on teiste poolt kõrgelt hinnatud	1	2	3	4	5
B.	... on vähese vastutusega	1	2	3	4	5
C.	... on seotud valdavalt käsitsitööga	1	2	3	4	5
D.	... võimaldavad eluläheduse tõttu keskmisest paremini tööturul hakkama saada	1	2	3	4	5
E.	... on moodsad	1	2	3	4	5
F.	... on seotud musta tööga	1	2	3	4	5
G.	... võimaldavad saada osa tänapäeva	1	2	3	4	5

	tehnoloogia tippsaavutustest					
H.	... on ükslused	1	2	3	4	5
I.	... võimaldavad iseseisvust tööülesannete täitmisel	1	2	3	4	5
J.	... on seotud teenindava tööga	1	2	3	4	5
K.	... soosivad enda täiendamist	1	2	3	4	5
L.	... on perspektiivikad	1	2	3	4	5

K23. Järgnevalt soovime me Sinu nõuandeid kutsehariduse maine parandamiseks. Millised pakutud variantidest aitaksid Sinu hinnangul kõige enam kutsehariduse mainet tõsta? Loomulikult võid pakkuda ka omapoolseid soovitusi. KUNI 2 VASTUST.

1. Erialavalikute uuendamine lähtuvalt tööturuprognosidest
2. Pakutava hariduse kvaliteedi tõstmine
3. Praktikavõimaluste avardamine
4. Õppimisvõimaluste laialdasem tutvustamine põhikoolis ja gümnaasiumis
5. Kutsehariduse baasil omandatavate ametite tutvustamine põhikoolis ja gümnaasiumis
6. Kutseharidussüsteemis toimunud muudatuste kajastamine ajakirjanduses
7. Haridussüsteemi korrigeerimine riiklikul tasandil
8. Muu,

KIRJUTA: _____
_____

K24. Lisaks huvitavad meid Sinu kokkupuuted kutseõppeasutustega. Milliseid kokkupuuteid on Sul kutseõppeasutuste ja nende lõpetajatega olnud? VÕIB OLLA MITU VASTUST.

1. Vanemad on kutseõppeasutuses õppinud
2. Õde/vend õpib kutseõppeasutuses
3. Mõni sugulane või hea sõber õpib kutseõppeasutuses
4. Tuttav õpib kutseõppeasutuses
5. Koolis käidi kutseharidusest rääkimas
6. Kokkupuude meedia vahendusel
7. Igasugune kokkupuude puudub

D1. Sugu

Lõpetuseks on mõned küsimused Sinu kohta.

5. Mees
6. Naine

D2. Vanus

KIRJUTA: _____ aastat

D3. Rahvus

1. Eestlane
2. Venelane
3. Muu, KIRJUTA: _____

D4. Milline väide peegeldab kõige paremini Sinu perekonna majanduslikku olukorda? ÜKS VASTUS.

1. Meil pole piisavalt raha isegi toidu jaoks
2. Meil jätkub raha toidu jaoks, aga riiete ostmine on juba raske
3. Meil on piisavalt raha toidu ja riiete jaoks ja me saame veidi ka kõrvale panna, aga seda ei jätku kallite kaupade nagu näiteks teler või külmkapp ostmiseks
4. Me võime endale lubada osta mõningaid kalleid kaupu nagu näiteks teler või külmkapp
5. Me võime endale lubada osta pea kõike, mida soovime

D5. Millises maakonnas asub Sinu kool?

Harju maakond.....	1
Hiiu maakond.....	2
Ida-Viru maakond.....	3
Jõgeva maakond.....	4
Järva maakond.....	5
Lääne maakond.....	6
Lääne-Viru maakond.....	7
Põlva maakond.....	8
Pärnu maakond.....	9
Rapla maakond.....	10
Saare maakond.....	11
Tartu maakond.....	12
Valga maakond.....	13
Viljandi maakond.....	14
Võru maakond.....	15